
Bilag til
DAS

19. maj

2016

Oversigt

Bilag til punkt 3: Takstanalyse

Bilag 1: Takstanalyse 2016..... Side 3

Bilag til punkt 5: Udkast til Rammeaftalen 2017

Bilag 2: Udkast til Rammeaftale 2017..... Side 16

Bilag 3: Specifikation til Udviklingsstrategien Side 26

Bilag 4: Specifikation til Styringsaftalen Side 34

Bilag 5: Specifikke aftalevilkår for specialundervisningsområdet Side 70

Bilag til punkt 6: Drøftelse om afrapportering på den Centrale Udmelding

Bilag 6: Udkast til afrapportering på den centrale udmelding Side 77

Bilag til punkt 7: Statusdrøftelse for tilbud omfattet af det forstærkede samarbejde 2014-2016

Bilag 7: Oversigt over forventet efterspørgsel for tilbud omfattet af det forstærkede samarbejde..... Side 84

Bilag til punkt 8: Det forstærkede samarbejde 2017-2019

Bilag 8: Model for forstærket samarbejde Side 101

Bilag 9: Oversigt over tilbud indstillet til det forstærkede samarbejde 2017-2019 Side 113

Bilag til punkt 9: Håndtering af tilbagebetaling ved ledsagelse

Bilag 10: Udkast til annoncering Side 114

Sekretariat
for rammeaftaler

10. maj

Takstanalyse

2016

Takstanalyse 2016

Indholdsfortegnelse

1. Udvikling og konklusion.....	3
2. Metode.....	4
2.1 Vægtede gennemsnitstakster – hvad kan designet?.....	4
3. Analyse.....	5
3.1 Fordeling af pladser.....	5
3.2 Samlet takstudvikling.....	6
Bilag 1: Udvikling i pladser og vægtet gennemsnitstakster fordelt på paragraffer.....	7
SEL § 32 Særlige dagtilbud for børn og unge + SEL § 67 Døgntilbud for børn og unge.....	7
SEL § 103 Beskyttet beskæftigelse + SEL § 104 – Aktivitets- og samværstilbud.....	8
SEL § 107 Midlertidige botilbud.....	9
SEL § 108 Længerevarende botilbud.....	10
SEL § 85 Bostøtte.....	11
SEL § 109 Krisecentre + SEL § 110 Forsorgshjem og herberger.....	12
SUL § 141 Behandling for alkoholmisbrug.....	13

1. Udvikling og konklusion

Rammeaftalesamarbejdet i Nordjylland omfatter de tilbud til borgere på det specialiserede social- og specialundervisningsområde, som kommunerne og Region Nordjylland driver, samt de kommunale tilbud i Nordjylland, der anvendes af mindst fire kommuner. Rammeaftalen giver dog mulighed for at undtage et kommunalt tilbud fra aftalen, hvis der er tale om et tilbud, der er af åbenlys lav kompleksitet.

Hvert år udarbejdes en takstanalyse, der skal vise udviklingen i antallet af pladser og udviklingen af taksterne på rammeaftaletilbuddene. Fokus for dette års takstanalysen er på, at sammenligne de vægtede gennemsnitstakster fra 2015 til 2016 fordelt på paragrafniveau.

Overordnet viser takstanalysen, at både pladsantallet og det vægtede takstniveau er stabilt. Der er således været et fald på ni pladser og den vægtede gennemsnitstakst er steget med 0,4 pct.

De små ændringer i de vægtede gennemsnitstakster skyldes primært tekniske årsagssammenhænge frem for ændringer i selve taksterne. Tekniske årssammenhænge kan fx være, at der er forskel i taksten på tilbud, som bliver taget ud eller meldt ind i rammeaftalen i forhold til eksisterende tilbud. Endvidere er der takster på enkelte tilbud, som stiger eller falder en del, hvilket alene kan tilskrives dette års efterreguleringer.

Foruden de tekniske årsagssammenhænge, så kan der også være tale om, at de borgere som får visiteret en rammeaftaleplads har et højere støttebehov end de borgere som er blevet visiteret tidligere. Der efterspørges således dyrere pladser.

Takstanalysen har kigget på rammeaftaletilbud under følgende paragrafer:

- SEL § 32 – Særlige dagtilbud for børn og unge
- SEL § 67 – Døgntilbud for børn og unge
- SEL § 103 – Beskyttet beskæftigelse
- SEL § 104 – Aktivitets- og samværstilbud
- SEL § 107 – Midlertidige botilbud
- SEL § 108 – Længerevarende botilbud
- SEL § 85 – Bostøtte (Bostøtte givet til borgere i ABL § 105 tilbud)
- SEL § 109 – Krisecentre
- SEL § 110 – Forsorgshjem og herberger
- SUL § 141 – Behandling for alkoholmisbrug

SEL §§ 85 og 108 er de klart økonomiske største grupper, som tilsammen udgør 60 pct. af det samlede takstberegningsgrundlag. I kontrast så udgør SEL §§ 32, 103, 109 og SUL § 141 tilsammen under 5 pct. Det betyder, at det primært er udviklingen i de vægtede gennemsnitstakster for de store grupper, som giver udslag i den samlede vægtede gennemsnitstakst. Den vægtede gennemsnitstakst for SEL § 108 er faldet med 2,0 pct., mens den til gengæld er steget med 2,0 pct. for § 85. Men i og med at § 85 udgør knap 40 pct. af det samlede takstberegningsgrundlag vejer det tungest, og den vægtede gennemsnitstakst er således samlet set faldet med 0,4 pct.

2. Metode

Nærværende analyse viser udviklingen i de vægtede gennemsnitstakster for de forskellige tilbud fordelt på paragrafniveau fra 2015 til 2016. Endvidere er der for hver paragraf opgjort udviklingen i pladser fra 2015 til 2016.

For at kunne sammenligne gennemsnitstaksterne og antallet af pladser bedst muligt fra 2015 til 2016 er der gjort følgende metodiske afgrænsninger:

- Udviklingen er vist på aggregeret niveau for hele regionen, hvorfor udviklingen for den enkelte kommune ikke vil fremgå
- Taksterne præsenteres i faste priser (2016-niveau). Taksterne fra 2015 er fremskrevet således, at lønudgifter er fremskrevet med løn-pl (1,0146) og en p/l for øvrige udgifter (1,013).
- Taksterne præsenteres i et vægtet gennemsnit på baggrund af antallet af pladser
- Eventuel regulering af taksterne, fx under/oveskud, er indregnet i takstberegningen, hvilket kan medfører at taksten for et enkelt tilbud kan stige/falde alene grundet efterreguleringen.
- Akserne i diagrammerne har ens værdier i alle tabeller, hvorfor nogle diagrammer kan have meget lave søjler, mens andre kan have høje. De afspejler således forskellen i antallet af pladser og den store forskel i taksterne.

2.1 Vægtede gennemsnitstakster – hvad kan designet?

I fortolkningen af analysen er det vigtigt at være opmærksom på en række forhold. Udviklingen i den vægtede gennemsnitstakst pr. paragraf siger i sig selv ikke noget i forhold til rammeaftaetilbuddenes driftseffektivitet, og således om kommunerne kan forvente en stigning i udgifterne til borgere i rammeaftaetilbud.

En ændring i den vægtede gennemsnitstakst kan ske af følgende årsager:

- Tilbuddet er blevet billigere/dyrere at drive og dermed en reel ændring i taksterne.
- En ændring i borgersammensætningen kan flytte den vægtede gennemsnitstakst uafhængig af om taksterne faktisk er faldet eller steget.
 - o Det kan skyldes, at der kommer færre/flere borgere med komplekse problemer
 - o De eksisterende borgere vistes til mindre/mere hjælp
 - o Kommunerne hjemtager i større/mindre grad borgere med en lav kompleksitet.
- Ved overgang til differentierede takster inkluderes de omkostninger der tidligere lå i tillægstaksterne. Derfor vil den vægtede gennemsnitstakst for et tilbud, der er gået over til differentierede takster fremstå højere end da tilbuddet benyttede tillægstakster.

Flere af driftsherrerne er fra 2015 til 2016 overgået fra den klassiske grundtakst struktur til at benytte sig af en differentieret takststruktur, hvilket betyder, at takstniveauet for de to år er mindre sammenlignelige.

I forbindelse med at KKR Nordjylland har vedtaget, at der skal ske en 5 pct. udgiftsreduktion i 2020 i forhold til 2016 niveauet, er det nødvendigt, at der udarbejdes en metode, som i større grad kan gøre det muligt at analysere på den reelle udgiftsudvikling. Styringsaftalegruppen vil udarbejde en ny metode, som kan vise denne udvikling. Det nye design vil blive benyttet i forbindelse med takstanalysen for 2017.

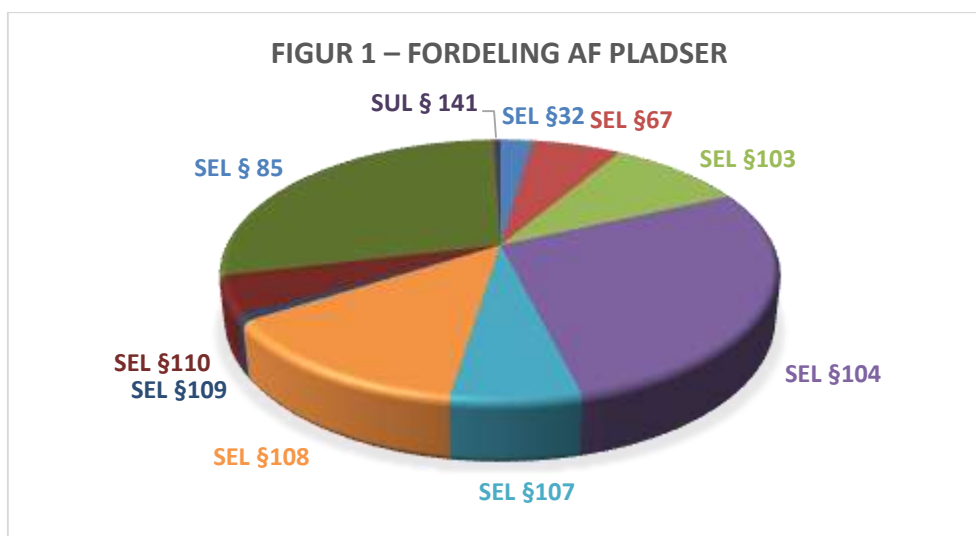
3. Analyse

3.1 Fordeling af pladser

For rammeaftalen 2016 er der indmeldt 2.643 pladser, hvilket er på samme niveau som i 2015. SEL § 85 og SEL § 104 udgør de største grupper, som sammenlagt udgør halvdelen af pladserne.

Det kan bemærkes, at de mange pladser på SEL § 104 skyldes et meget stort tilbud i Aalborg Kommune.

Det er således SEL § 85 tilbuddene som udgør den reelle største gruppe, og der er derfor også kun to kommuner, som ikke har indmeldt SEL § 85 tilbud.

Tabel 1. Antal pladser fordelt på paragrafer

	SEL § 32	SEL § 67	SEL § 103	SEL § 104	SEL § 107	SEL § 108	SEL § 85	SEL § 109	SEL § 110	SUL § 141	I alt
Antal pladser	60	164	254	740	168	353	747	19	126	12	2.643
Pct.	2,3%	6,2%	9,6%	28,0%	6,4%	13,4%	28,3%	0,7%	4,8%	0,5%	100,0%

3.2 Samlet takstudvikling

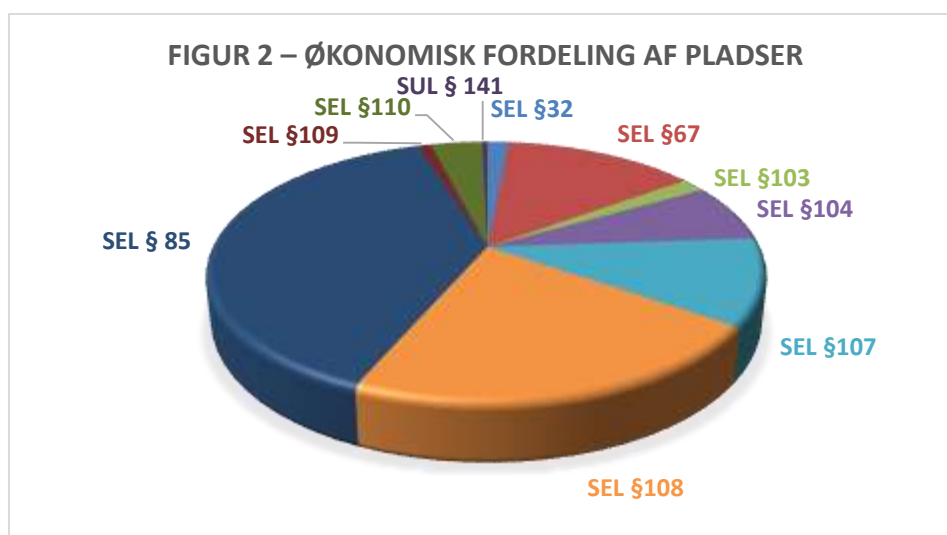
Samlet set er den vægtede gennemsnitstakst for rammeaftaletilbuddene steget med 0,4 pct., hvilket dog primært skyldes, at den vægtede gennemsnitstakst for SEL § 85 er steget med 2,0 pct. Endvidere har der været en stigning i den vægtede gennemsnitstakst for SEL § 110 og SUL § 141. På alle de øvrige områder har været et fald i den vægtede gennemsnitstakst, jf. tabel 2.

En nærmere forklaring på årsagerne til udviklingen i den vægtede gennemsnitstakst kan aflæses i de efterfølgende afsnit, hvor udviklingen i pladser og takster for den enkelte paragraf er beskrevet.

Tabel 2. Udvikling i den vægtede gennemsnitstakst fordelt på paragrafer

Paragraf tilbud	2015 takst	2016 takst	Pct. udvikling
SEL § 32	1.262 kr.	1.210 kr.	-4,1 pct.
SEL § 67	4.105 kr.	3.970 kr.	-1,5 pct.
SEL § 103	349 kr.	323 kr.	-7,5 pct.
SEL § 104	482 kr.	475 kr.	-2,2 pct.
SEL § 107	3.208 kr.	3.106 kr.	-3,2 pct.
SEL § 108	3.050 kr.	2.990 kr.	-2,0 pct.
SEL § 85	2.456 kr.	2.505 kr.	2,0 pct.
SEL § 109	2.268 kr.	2.227 kr.	-1,8 pct.
SEL § 110	1.322 kr.	1.368 kr.	3,5 pct.
SUL § 141	1.567 kr.	1.581 kr.	0,9 pct.

Sammenholder man antallet af pladser med den vægtede gennemsnitstakst pr. paragraf er det tydeligt, at SEL § 85 og SEL § 108 er de typer rammeaftaletilbud, som der økonomisk fylder mest, jf. figur 2. Således udgør de to tilbudstyper samlet 60 pct. af den samlede økonomiske volumen.

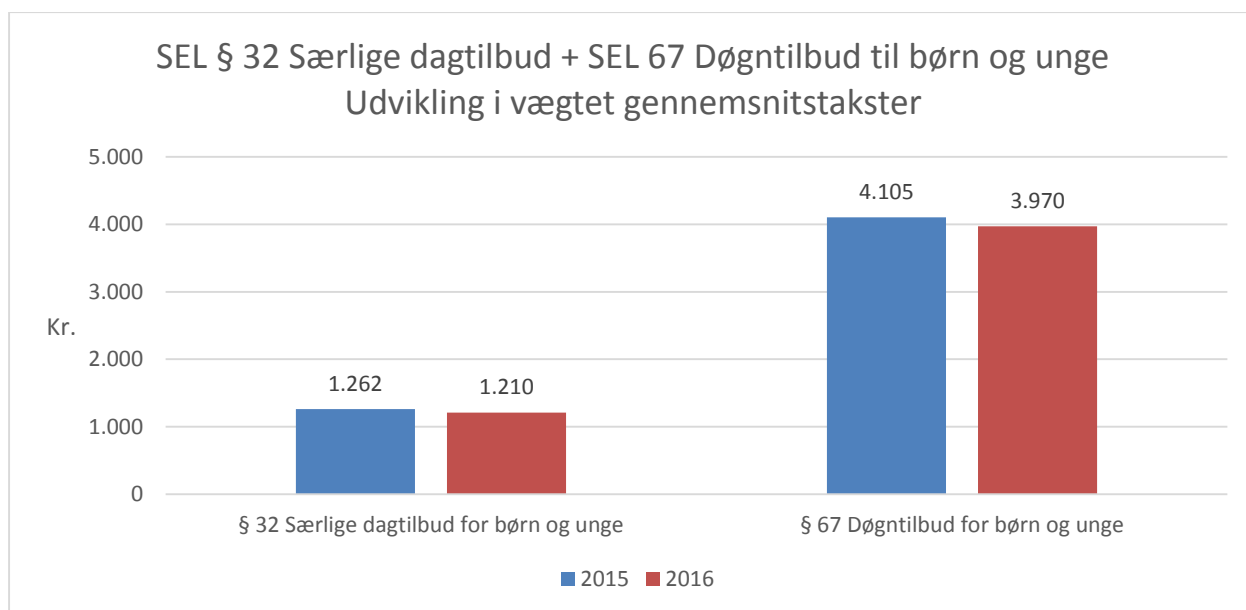
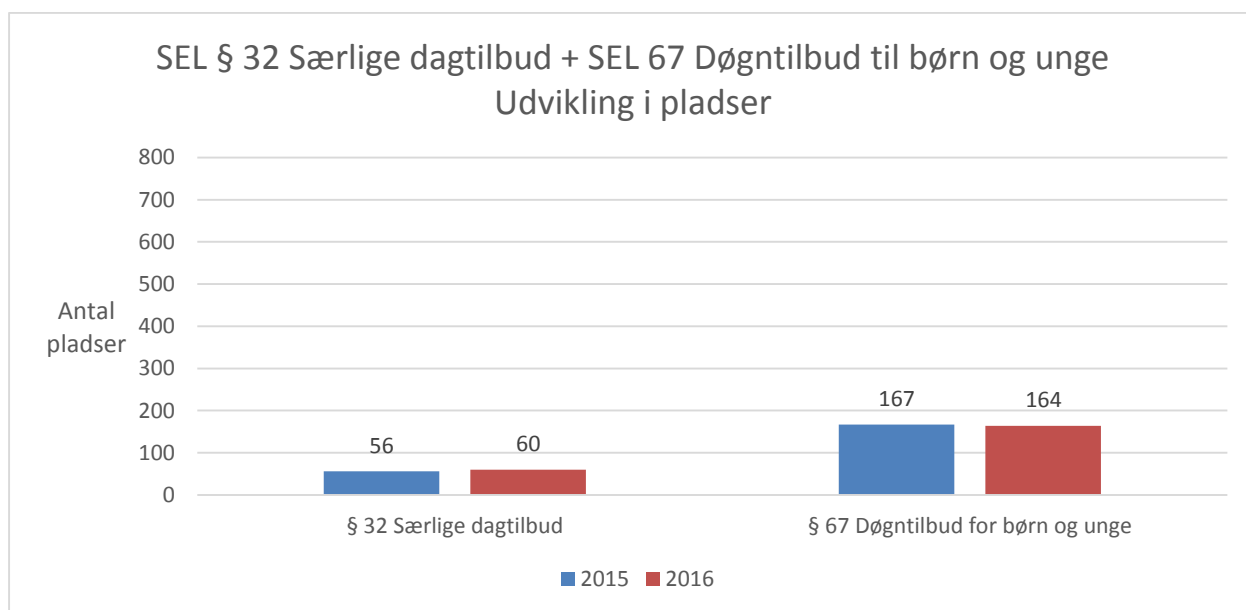
Paragraf tilbud	SEL § 32	SEL § 67	SEL § 103	SEL § 104	SEL § 107	SEL § 108	SEL § 85	SEL § 109	SEL § 110	SUL § 141	I alt
Vægtet gns. takst	1.210	3.970	323	475	3.106	2.990	2.505	2.227	1.368	1.581	1.831
Antal pladser	60	164	254	740	168	353	747	19	126	12	2.643
Pct.	1,5%	13,5%	1,7%	7,3%	10,8%	21,8%	38,7%	0,9%	3,6%	0,4%	100,0%

Bilag 1: Udvikling i pladser og vægtet gennemsnitstakster fordelt på paragraffer

SEL § 32 Særlige dagtilbud for børn og unge + SEL § 67 Døgntilbud for børn og unge

Der har ikke været nogen nævneværdig udvikling i hverken taksterne eller antallet af SEL § 32 og SEL § 67 pladser. Der er kommet fire ekstra SEL § 32 pladser, som er billigere end gennemsnitstaksten, hvorved det vægtede gennemsnit for § 32 er faldet med 4,1 pct.

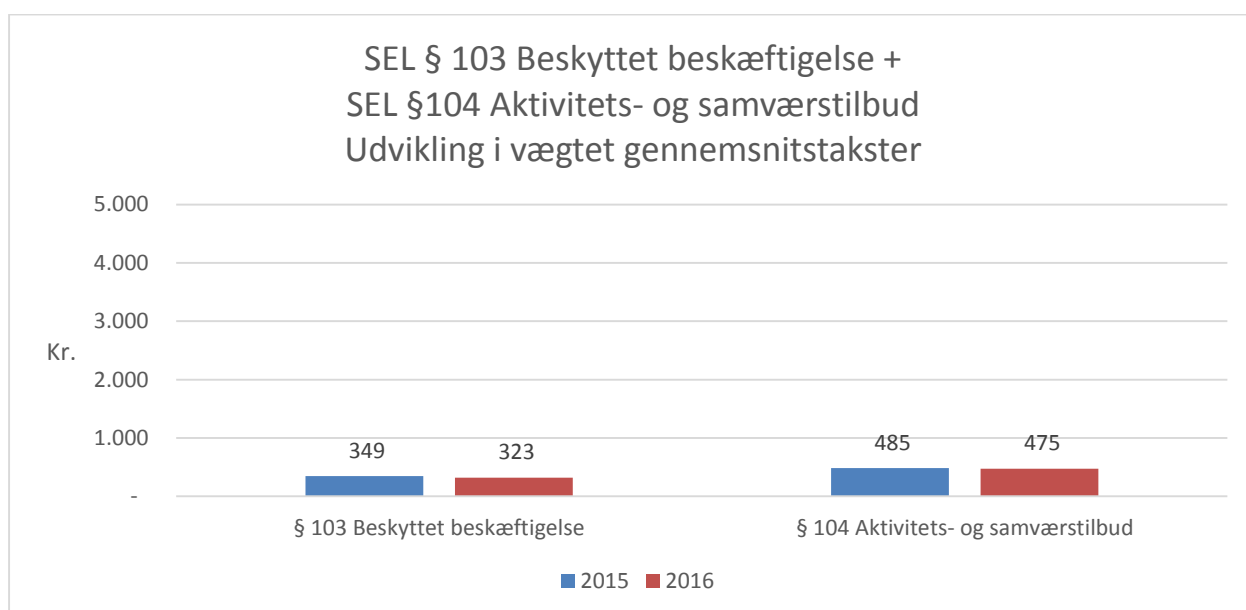
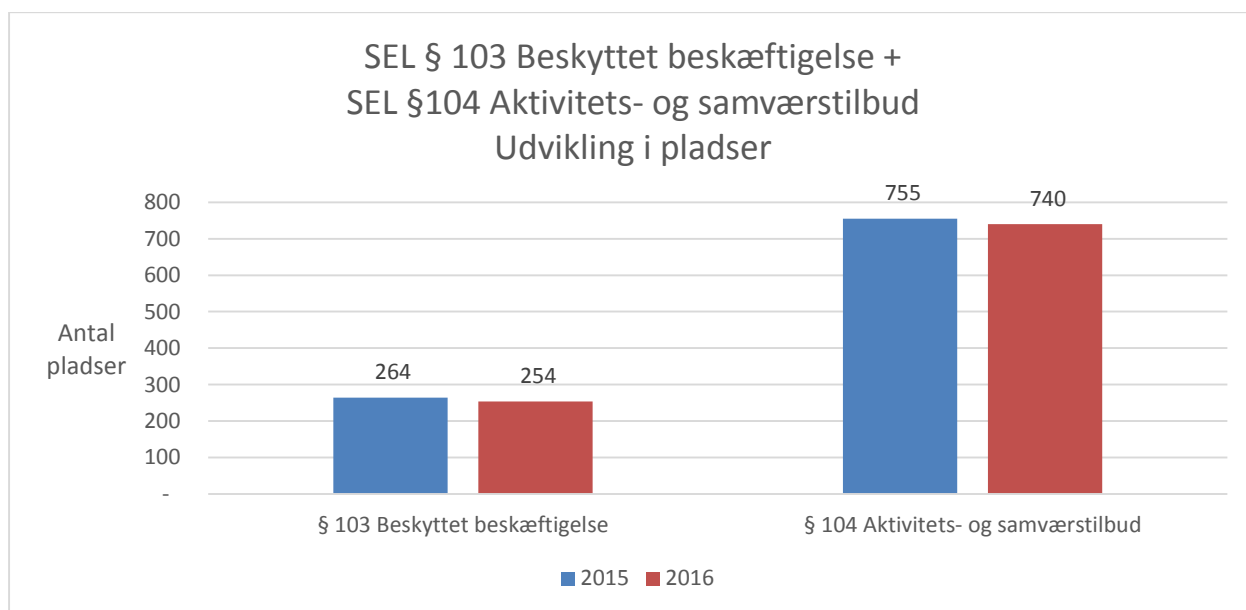
Der har været et nettofald på tre SEL § 67, stk. 2 pladser, hvor de pladser, der er taget ud af rammeaftalen har været dyrere end de pladser, som er tilført rammeaftalen.

SEL § 103 Beskyttet beskæftigelse + SEL § 104 - Aktivitets- og samværstilbud

Faldet i antallet af SEL § 103 tilbud skyldes, at Aalborg Kommune har lukket og taget tilbud ud af rammeaftalen, hvilket har haft en medvirkende årsag til, at den vægtede gennemsnitstakst er faldet med 7,5 pct. Endvidere har Hjørring Kommune reorganiseret sine to SEL § 103 tilbud, hvilket også har været en medvirkende faktor til faldet.

Aalborg Kommune har lukket 20 SEL § 104, samtidig med at Mariagerfjord Kommune har tilført fem pladser. Den vægtede gennemsnitstakst er faldet med 2,2 pct., hvilket bl.a. skyldes efterreguleringer på enkelte tilbud.

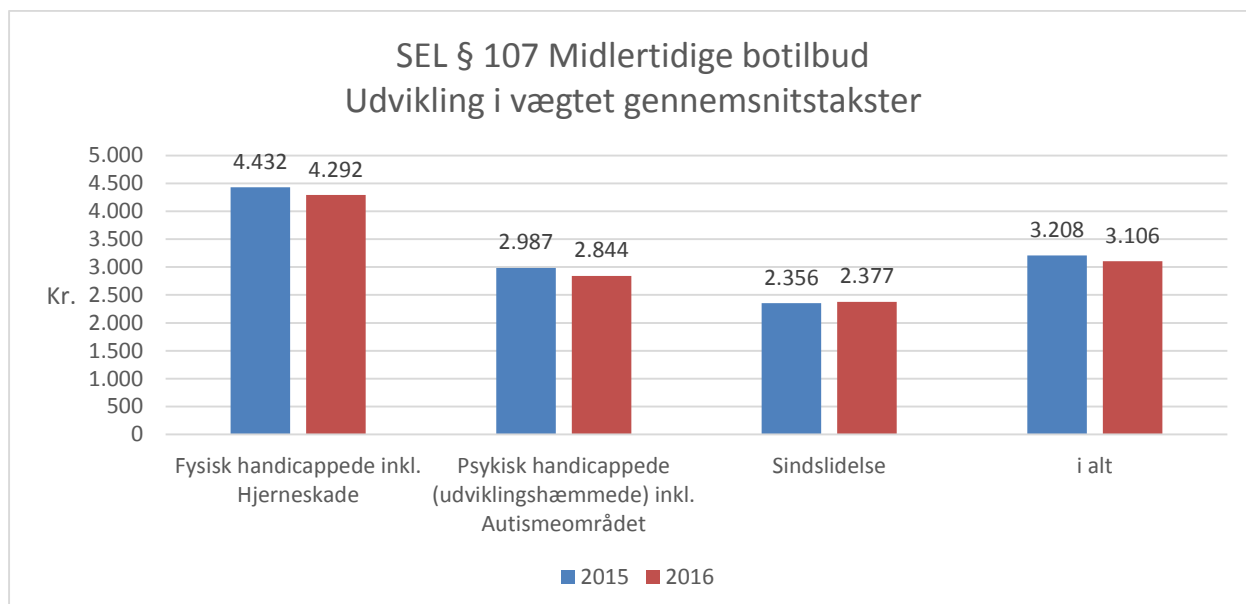
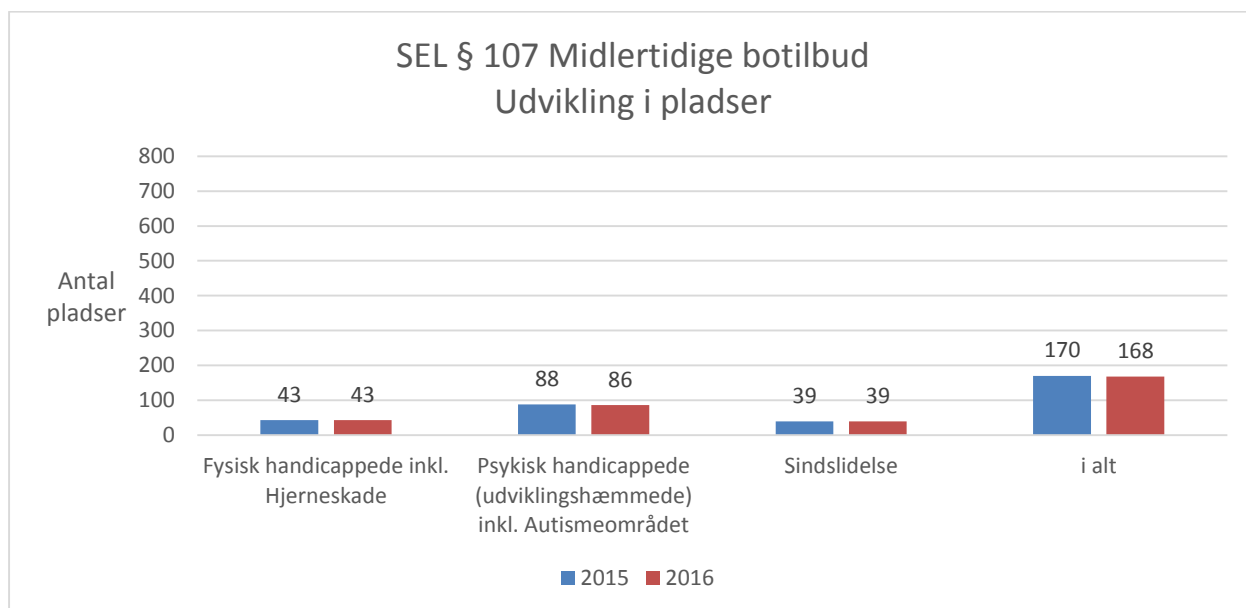

SEL § 107 Midlertidige botilbud

Der har ikke været nogen nævneværdig udvikling i hverken taksterne eller antallet af SEL § 107 pladser.

Samlet for hele § 107 er der et fald i den vægtede gennemsnitstakst på 3,2 pct. En stor del af takstfaldet skyldes, at Aalborg FB har lavet differentierede takster på et tilbud, hvilket har givet fald i den vægtede gennemsnitstakst for gruppen "psykisk handicappede".

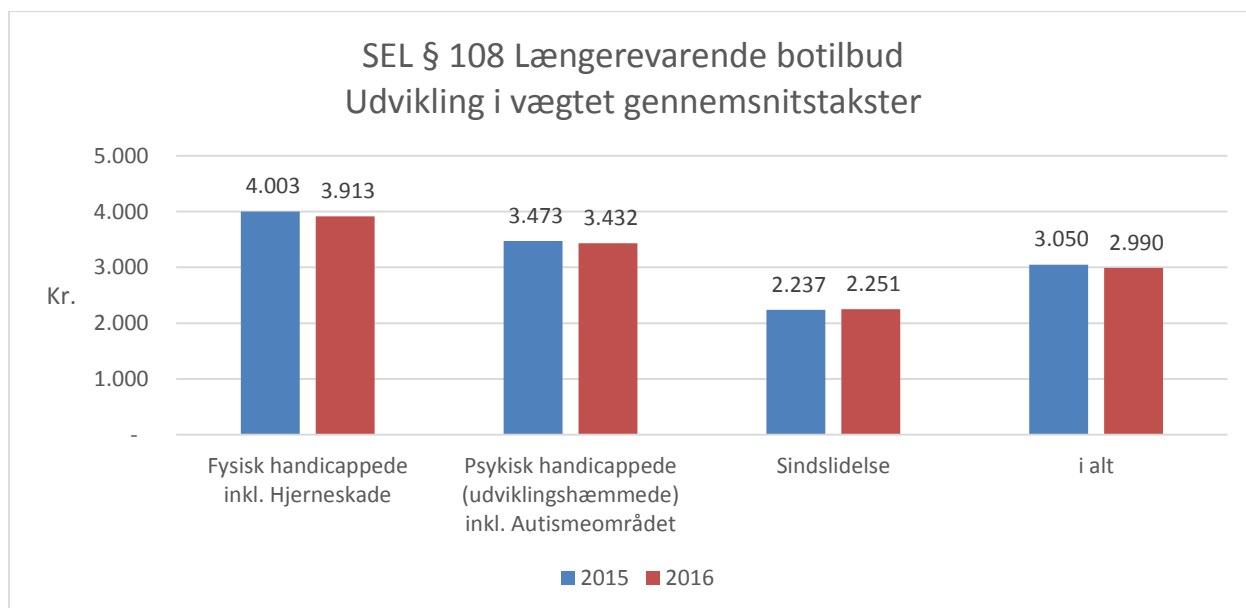
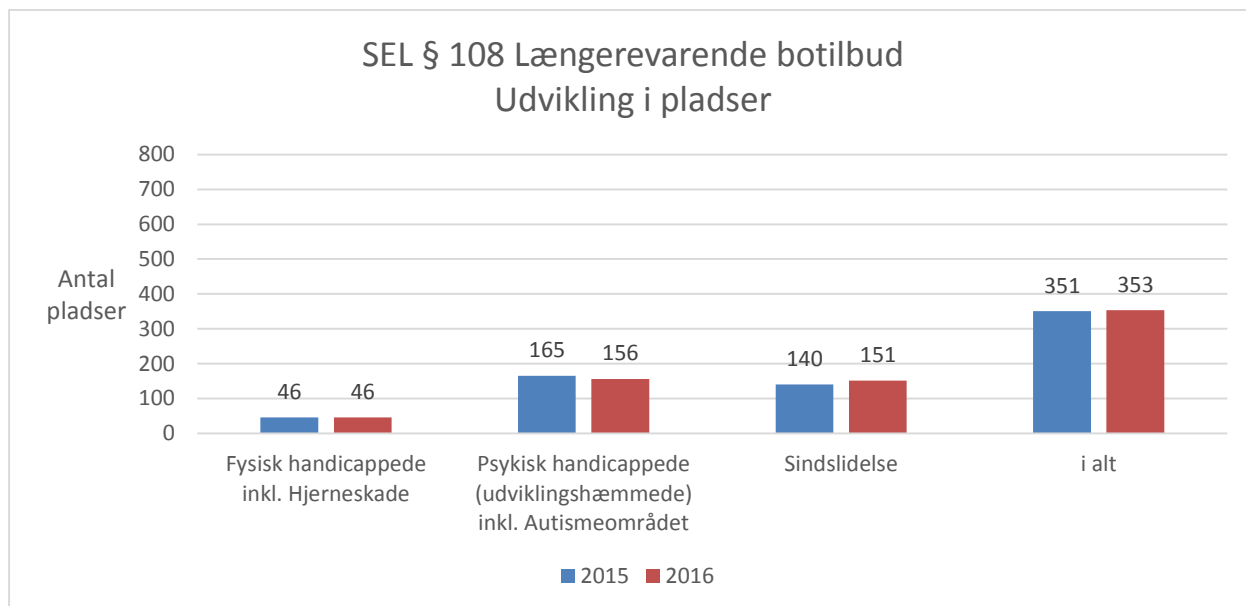
Der er kun regionale tilbud i gruppen "fysisk handicappede", som alle har sænket taksterne.

SEL § 108 Længerevarende botilbud

Der har ikke været nogen nævneværdig udvikling i hverken taksterne eller antallet af SEL § 108 pladser.

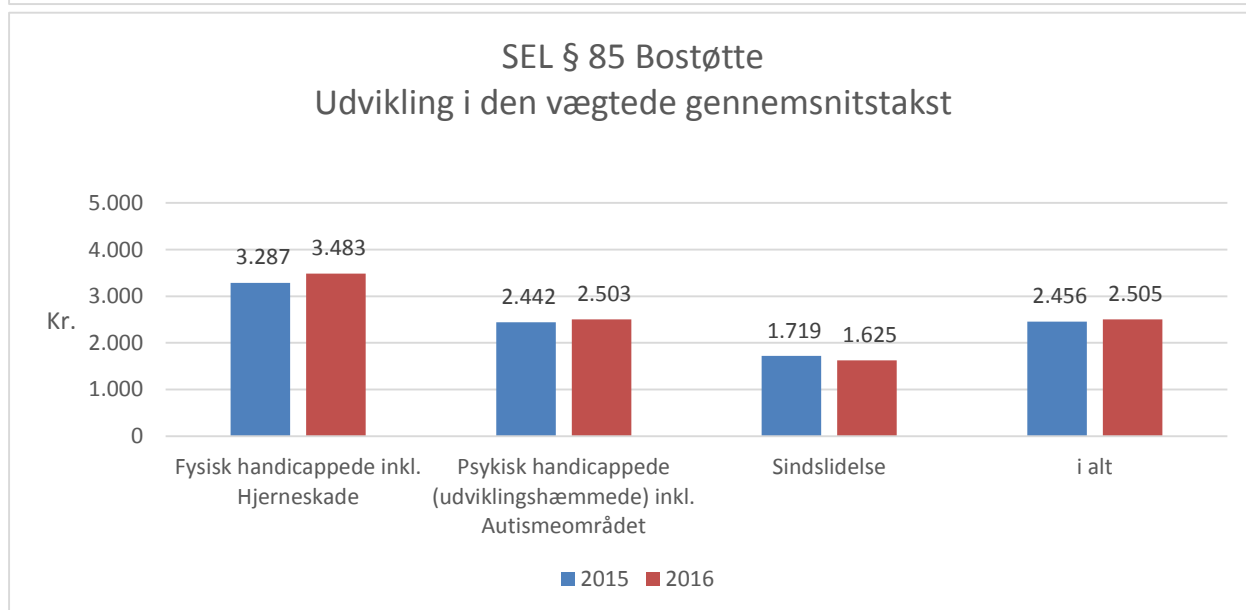
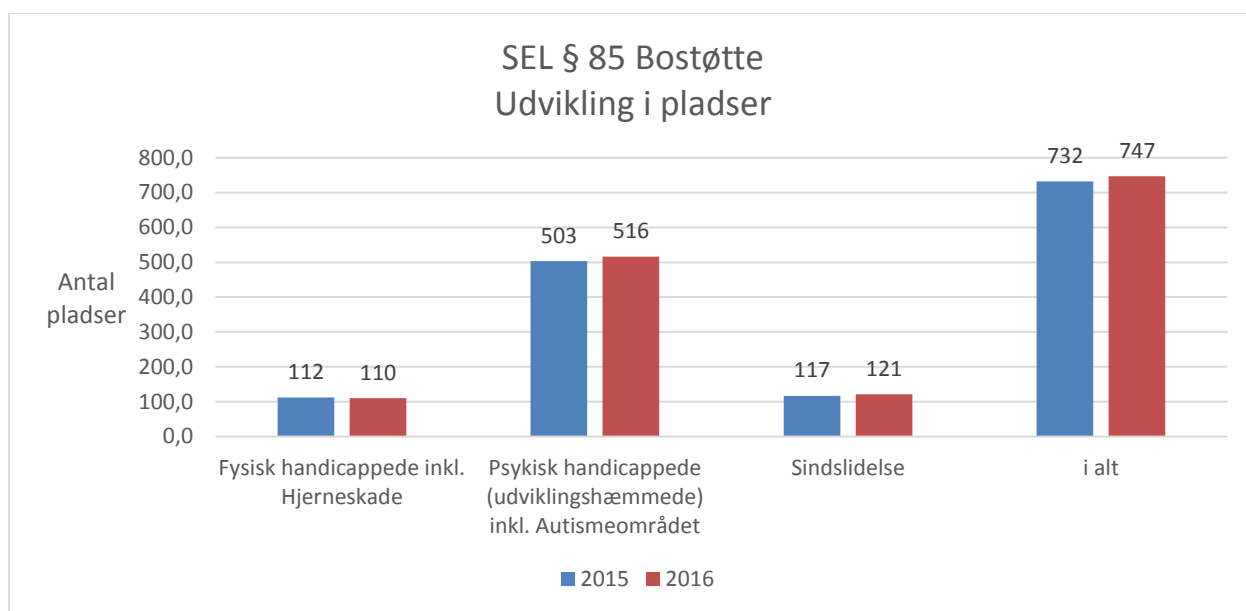
Den vægtede gennemsnitstaks er samlet faldet 2,0 pct. for SEL § 108, dog har der været en lille stigning for gruppen "sindslidelse", hvilket skyldes, at taksten for de tilførte pladser ligger over gennemsnittet.

SEL § 85 Bostøtte

SEL § 85 er den tilbudstype i rammeaftalen, som flest borgere er visiteret til. Og bortset fra Læsø og Morsø Kommune, så har alle kommunerne et SEL § 85 tilbud indmeldt til rammeaftalen. Og antallet af pladser ser ud til at forsætte med at stige. Således har der været en stigning på 15 pladser med et par enkelte justeringer i målgruffordelingen.

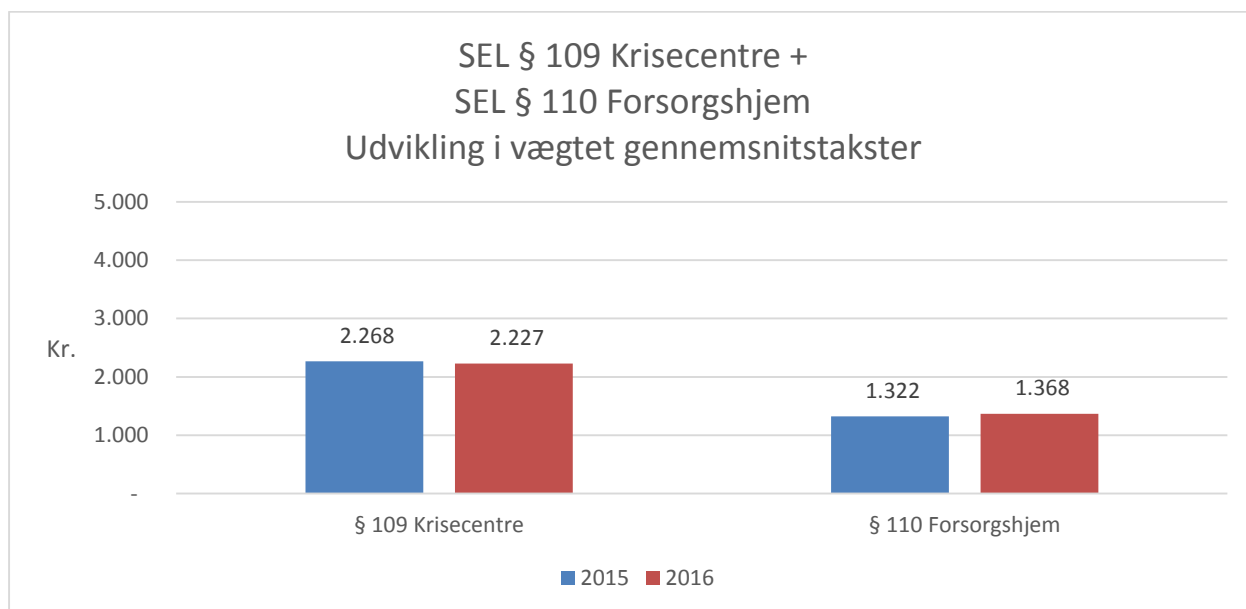
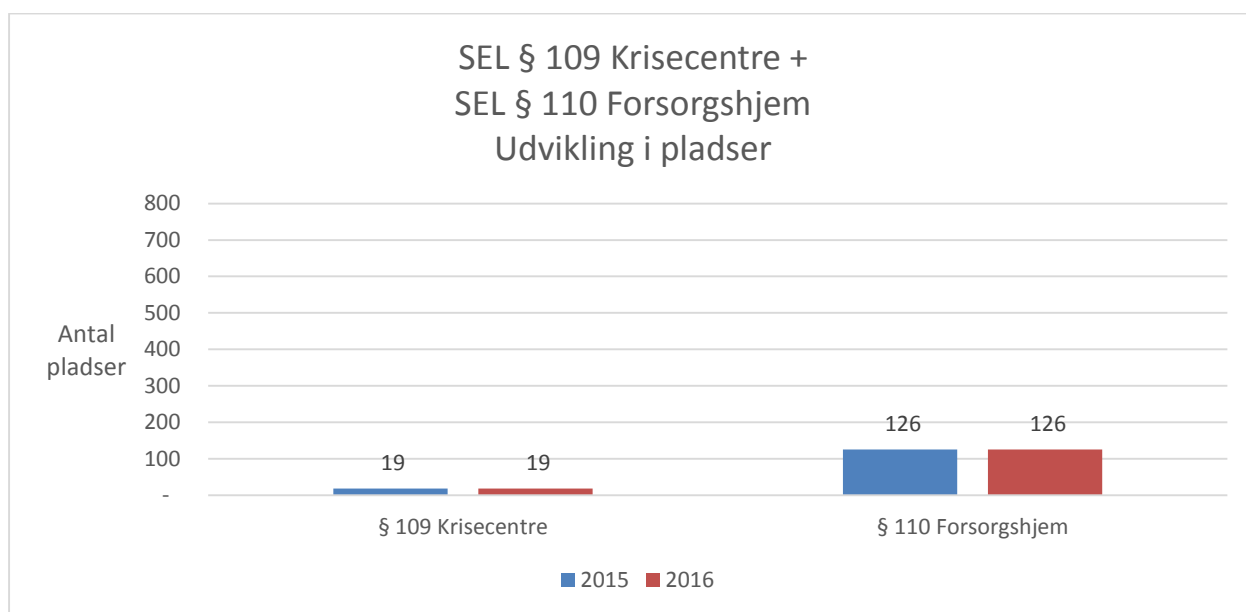
Der har været en stigning i den vægtede gennemsnitstakst for gruppen "fysisk handicappede", hvilket primært skyldes, at der har været efterspurgt de dyrere differentierede takster fra myndighedsniveau. Faldet i den vægtede gennemsnitstakst for gruppen "sindslidelse" dækker over en generel takstsænkning for alle tilbuddene. Samlet set har der været en stigning på 2,0 pct. for den vægtede gennemsnitstakst for SEL § 85.

SEL § 109 Krisecentre + SEL § 110 Forsorgshjem og herberger

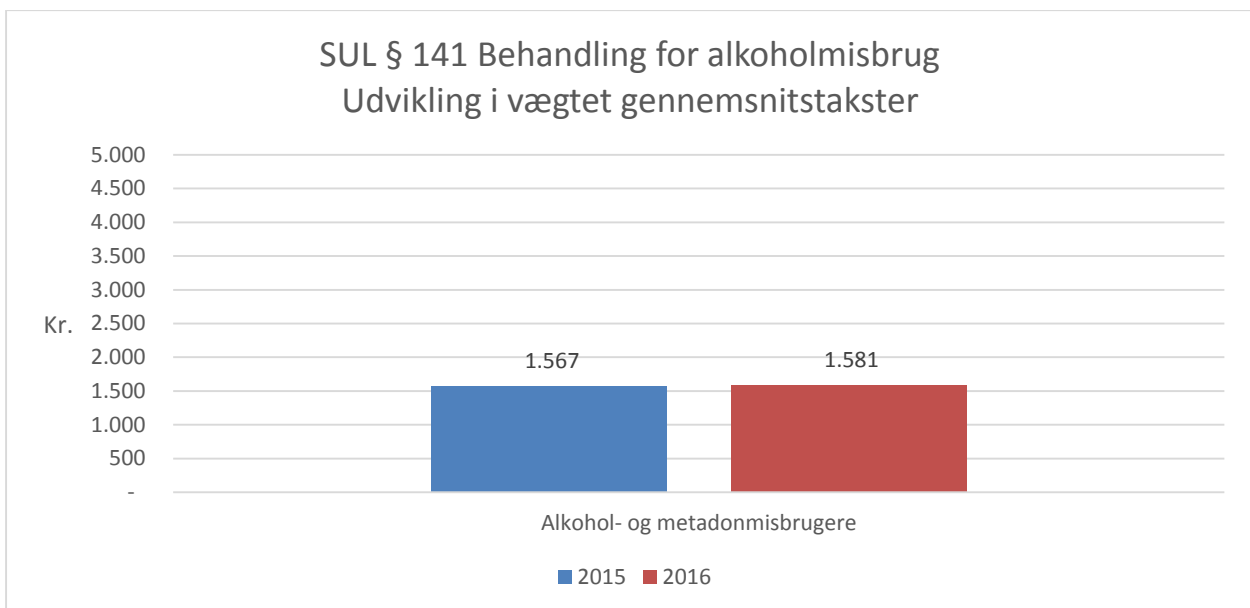
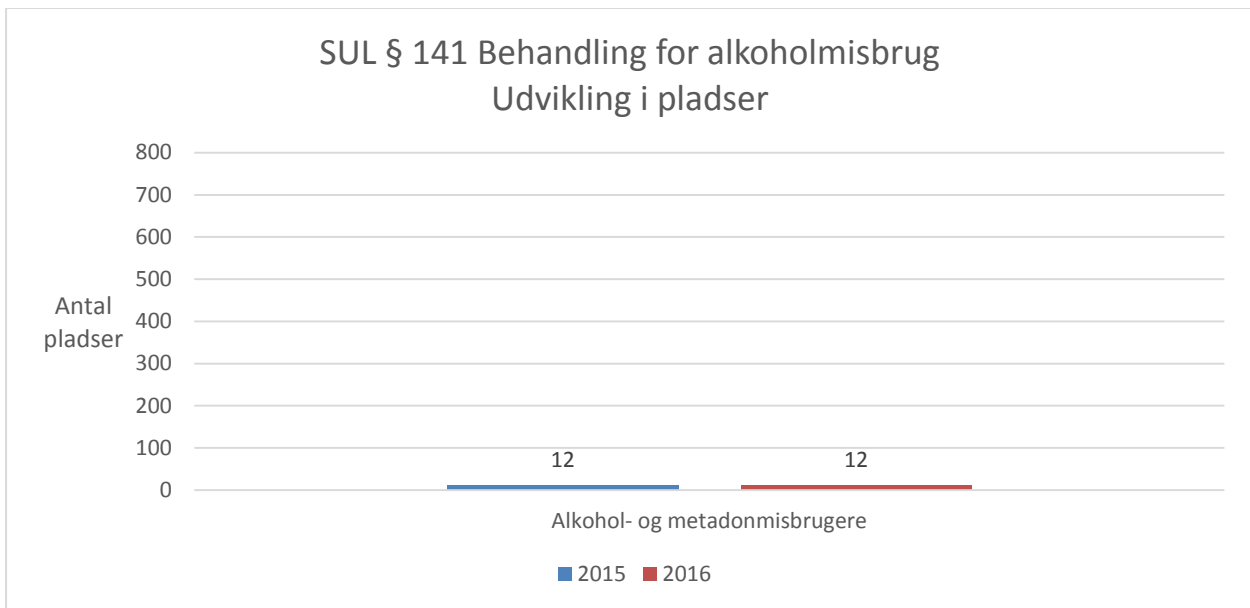
Der er ikke sket ændring i antallet SEL § 109 eller SEL § 110 pladser. For SEL § 109 pladserne er der et samlet fald i den vægtede gennemsnitstakst på 1,8 pct., som dækker over en takststigning for to af tilbuddene og et fald for de to øvrige.

De 126 SEL § 110 pladser dækker over fem rammeaftaletilbud. Hver af disse tilbud har fra 2015 til 2016 haft en takststigning. Samlet er den vægtede takststigning på 3,5 pct.

SUL § 141 Behandling for alkoholmisbrug

Nørbygård i Thisted er det eneste rammeaftaletilbud (fordelt på to tilbud) under SUL § 141. Tilbuddet har ikke ændret i antallet af pladser, mens taksten er steget med 0,9 pct.

Sekretariat
for rammeaftaler

Rammeaftale for Nordjylland 2017

Udviklingsstrategi og Styringsaftale for det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Region Nordjylland

Indholdsfortegnelse

Rammeaftalen	1
Udviklingsstrategien	2
Balance mellem udbud og efterspørgsel	2
Fokusområder	3
Det forstærkede samarbejde	5
Styringsaftalen	6
Principper for styringsaftalen.....	6
Udgiftsreduktion på rammeaftaleområdet 2017-2020	7
Bilag	8

Rammeaftalen

Kommunerne bærer ansvaret for koordineringen af det specialiserede social- og specialundervisningsområde, hvilket omfatter ansvaret for at udarbejde en årlig rammeaftale. Rammeaftalen er et planlægnings- og udviklingsværktøj, der har til formål, at styre udvikling og koordinering af de kommunale og regionale tilbud, som kommunerne i Nordjylland samarbejder omkring.

Rammeaftalesamarbejdet i Nordjylland omfatter de tilbud til borgere på det specialiserede social- og specialundervisningsområdet, som Region Nordjylland driver, samt de kommunale tilbud i Nordjylland, der anvendes af mindst fire kommuner. Der er dog mulighed for at undtage et kommunalt tilbud fra aftalen, hvis der er tale om et tilbud, der er af åbenlys lav kompleksitet.

Der er igangsat en **gentænkning af Rammeaftalen for 2018** med det formål at sikre en større involvering af det faglige og politiske niveau i forbindelse med udarbejdelsen af Rammeaftalen samt for at sikre, at Rammeaftalen kan være et aktivt redskab i fælleskommunalt regi. Gentænkningen vil være en løbende proces i 2017, ligesom der allerede er lavet flere ændringer i forhold til Rammeaftalen for 2017. Derudover bevirker gentænkningen, at et fokus på nye initiativer især vil være forbeholdt Rammeaftalen 2018 (se side 4)

For at sikre en mere effektiv udnyttelse af kommunernes udgifter til borgere i rammeaftaletilbud, har de nordjyske kommuner og regionen a en **udgiftsreduktion for udgiftsniveauet for det specialiserede socialområde inden for rammeaftalen med 2 % i 2017, og i alt med 5 % i 2020** (se side 7).

De 11 kommunalbestyrelser i Nordjylland og Regionsrådet udarbejder hvert år en Rammeaftale bestående af to aftaledele, én **udviklingsstrategi** og én **styringsaftale** for social- og specialundervisningsområdet.

Udviklingsstrategien

Udviklingsstrategien koordinerer udviklingen af tilbud inden for det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Nordjylland, så alle driftsherrer til stadighed er i stand til at udbyde de rigtige tilbud af høj kvalitet også til små målgrupper og målgrupper med komplicerede problemer. Samtidig skal udviklingsstrategien skabe synlighed og gennemskelighed om kapacitet og behov for pladser

Som en overbygning til Udviklingsstrategien har de nordjyske kommuner aftalt at indgå i et forstærket samarbejde, der har til formål at understøtte eksistensen af de mest specialiserede tilbud i Nordjylland, så det sikres, at borgerne i Nordjylland har adgang til de fornødne højt specialiserede tilbud og kompetencer.

Styringsaftalen

Styringsaftalen lægger rammerne for kapacitetsudviklingen, herunder angiver hvilke konkrete tilbud der er omfattet af styringsaftalen, og regler for oprettelse og lukning af tilbud og pladser.

Styringsaftalen lægger også rammerne for økonomiudviklingen, herunder prisstrukturen for de omfattede tilbud og aftaler om udviklingen i taksterne for tilbud omfattet af aftalen.

Slutteligt fungerer Styringsaftalen som et regelsæt ift. de økonomiske og styringsmæssige aspekter af rammeaftaletilbuddene, fx ift. frister for afregning for brug af tilbud eller hvordan kommunalbestyrelserne kan overtage regionale tilbud og fastlæggelse af, i hvilket omfang overtagne tilbud skal stå til rådighed for de øvrige kommuner.

Udviklingsstrategien

Udviklingsstrategien har fokus på faglig udvikling og behov for oprettelse af nye pladser og tilbud. I forbindelse med Udviklingsstrategiens udarbejdelse vurderes det årligt, om der er balance mellem udbud og efterspørgsel på det specialiserede socialområde i Nordjylland, samt om der er særlige områder, som kræver et fælleskommunalt fokus.

Balance mellem udbud og efterspørgsel

Kommunerne har på myndighedsniveau indmeldt deres forventninger til efterspørgslen af pladser på og udbud af rammeaftaletilbud, hvilket er blevet sammenholdt med driftsherrernes forventninger til etablering og planlægning af nye foranstaltninger. På baggrund heraf tegnes et generelt billede af, at der overordnet opleves balance mellem udbud og efterspørgsel i Nordjylland samt, at kommunerne oplever sammenhæng mellem deres behov og de udbudte tilbud på det specialiserede social- og specialundervisningsområde.

Den gennemgående tendens i de enkelte kommuners egne strategier på områderne er, at kommunerne ofte prioriterer at løse de sociale opgaver i nærmiljøet. Løsninger i nærmiljøet giver som udgangspunkt de bedste muligheder for lokalt at tilbyde sammenhængende og fleksible løsninger tilpasset den enkelte borgers behov, og mindsker risikoen for, at borgere med specielle handicaps isoleres fra familie og netværk som led i specialiserede forløb. I Nordjylland er der imidlertid samtidig en fælles forståelse af, at den enkelte kommune ikke nødvendigvis selv er i stand til at drive specialiserede tilbud og varetage samtlige indsatser, der imødekommer alle behov. Nogle indsatser forudsætter en så højt specialiseret viden, eller er målrettet så små målgrupper, at der ikke vil være et fagligt eller økonomisk bæredygtigt grundlag for, at de kan være til stede i alle kommuner. Kommunerne samarbejder derfor i regi af rammeaftalen med hinanden og Region Nordjylland om at koordinere og sikre, at de fornødne indsatser er til rådighed for borgerne på tværs af kommunegrænserne. Rammeaftalen skaber som udgangspunkt et godt grundlag for dette tværkommunale og regionale samarbejde ved at sikre synlighed, gennemsækelighed og dialog om kapacitet, pladsefterspørgsel og takstudvikling på området.

Lands- og Landsdelsdækkende tilbud

I forhold til kapacitet, efterspørgsel og udviklingstendenser på de lands- & landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger koordineres dette på tværs af rammeaftalerne i de fem regioner.

Her indsættes udsnit af fælles tekst vedr. lands- og landsdelsdækkende tilbud, når vi får den fra Rammeaftalesekretariatet Hovedstaden.

Sikrede institutioner

De sikrede institutioner indgår som et fælles fokus i Rammeaftalen på tværs af samtlige regioner bl.a. med afsæt i et ønske om at sikre gennemsigtighed mellem pris og indhold på de sikrede institutioner. Det er med Udviklingsstrategien 2017 aftalt, at kommuner og regioner på tværs af landet og i den enkelte region vil indgå i en forpligtende dialog om følgende udviklingsområder:

1. Kapacitetsudvikling på de sikrede institutioner. Der er en fælles forståelse for, at kapaciteten på de enkelte sikrede institutioner i højere grad skal afspejle efterspørgslen efter sikrede pladser, hvilket bl.a. kræver en større fleksibilitet i antallet af pladser. Der følges løbende op på kapacitetsudviklingen.
2. Kerneopgaven i de sikrede institutioner. På baggrund af analyserapportens konklusioner drøftes, hvordan der skabes større ensartethed og gennemsigtighed i de sikrede institutioners basisydelser (grundpakker). Vigtige fokusområder er uddannelse, misbrug og kognitive behandlingsprogrammer, hvor der bør være størst mulig fokus på effekt af de valgte indsatser og koncepter. Der vil også være områder, hvor institutionerne differentierer sig, men det skal ske med en faglig begrundelse.
3. Samarbejde om den unge fra indslusning til udslusning. Der er en fælles forståelse for, at der er behov for at styrke samarbejdet mellem de anbragte børn og unges opholdskommune/myndighedskommune og den sikrede institution. Det kan bl.a. ske gennem konceptudvikling og best practice for f.eks. indskrivning og samarbejde.

For yderligere information om de lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede institutioner jf. bilag 1: Specifikation til Udviklingsstrategien.

Fokusområder

Med udviklingsstrategien aftales årligt en række fokusområder, som kommunerne arbejder med i det pågældende år. Der blev i 2015 afholdt en temadag med brugerorganisationer og politikere, hvor samskabelse og frivillighed var et gennemgående tema. Eftersom kommunerne i stort omfang har fokus på samskabelse og frivillighed ønskes det, at der opbygges flere erfaringer og resultater inden der sættes fælleskommunalt fokus herpå.

I udviklingsstrategien for 2017 udpeges der ikke nye fokusområder. De nordjyske kommuner og Region Nordjylland vil i stedet anvende 2017 til at samle enderne i forhold til tidligere års fokusområder og centrale udmeldinger samt til at arbejde målrettet med gentænkningen af Rammeaftalen.

Gentænkning af udviklingsstrategien

Der er igangsat en gentænkning af Udviklingsstrategien 2018, der skal sikre en proces for udarbejdelse af Udviklingsstrategien, hvor fokus er på dialog frem for spørgekemaer, samt et ønske om en større involvering af det faglige og politiske niveau. Gentænkningen af Udviklingsstrategien skal bidrage til, at der sættes fokus på dialog i forbindelse med udpegning af fælleskommunale indsatsområder. Det skal ske gennem tæt involvering med politikerne i de nordjyske kommuner og Region Nordjylland, ligesom fagfolk og brugerorganisationer i højere grad skal inddrages løbende i arbejdet med Udviklingsstrategien. Gennem dialogen skal det afklares, om der opleves balance mellem udbud og efterspørgsel. Dialogen skal endvidere sikre, at udvælgelsen af fokusområder giver mening og nødvendige resultater for politikere, fagfolk og borgerne.

Med en gentænkning af Udviklingsstrategien ønskes der således et fokus på at det er de rigtige udviklingsinitiativer, der udvælges til strategien, og at Udviklingsstrategien vil kunne være et aktivt redskab i forbindelse med den fælleskommunale udvikling på det specialiserede socialområde. Dette kan blandt andet ske ved at sætte politisk fokus på de tilbudstyper, der går på tværs af kommunerne som Social Tilsyn eller Børnehus Nord.

Misbrugsområdet i Nordjylland

Indmeldingerne til de seneste års udviklingsstrategier har vist, at der er behov for at misbrugsområdet gives et særligt fælleskommunalt fokus, hvorfor det blev valgt til et fokusområde med udviklingsstrategien 2016. I indmeldingerne til Udviklingsstrategien 2017 melder de nordjyske kommuner om, at der fortsat er behov for at sætte fokus på misbrugsområdet.

Der er nedsat en arbejdsgruppe, som fokuserer på børne- og ungemålgrupperne, hvor der opleves udfordringer med at finde anbringelsesforanstaltninger og ambulante indsatser, der er specialiseret i at arbejde med unge misbrugere. Arbejdsgruppen afrapporterer inden udgangen af 2016, og arbejdsgruppens forslag forventes således at kunne blive implementeret i løbet af 2017.

Børn, unge og voksne med spiseforstyrrelser

Socialstyrelsen har den 1. november 2015 udsendt en central udmelding, der retter fokus på målgruppen af børn, unge og voksne med spiseforstyrrelser. I det arbejde med national koordination og herunder de centrale udmeldinger, er forankret som en del af Rammeaftalesamarbejdet, blev den centrale udmelding om spiseforstyrrelser en naturlig del af Udviklingsstrategien 2016.

Der har været nedsat en faglig følgegruppe, som har arbejdet med udmeldingen med henblik på, at de nordjyske kommunalbestyrelser og Regionsrådet i Region Nordjylland kan afrapportere på den Centrale Udmelding i forbindelse med godkendelsen af udviklingsstrategien for 2017. Følgegruppen har indhentet oplysninger om målgruppens størrelse i Nordjylland og tilbud, der tilbydes målgruppen. I den forbindelse står det klart, at der er tale om en meget lille del af borgerne i Nordjylland.

Som følge af den meget begrænsede målgruppe af borgere med svære spiseforstyrrelser i Nordjylland og behov for socialt rehabiliterende tilbud melder de nordjyske kommuner om en vidensudfordring. Kommunerne kommer sjældent i berøring med borgere i målgruppen, hvilket betyder, at der ikke er opbygget en solid viden i kommunerne om specialiserede tilbud og indsatser. Derfor igangsættes der nu følgende initiativer for at håndtere dette:

- *Initiativerne tilføjes på baggrund af beslutning på DAS mødet den 19. maj.*

Afreporteringen på den Centrale Udmelding om borgere med spiseforstyrrelser er vedlagt som bilag 2.

Det forstærkede samarbejde

Det forstærkede samarbejde er en overbygning på det eksisterende rammeaftalesamarbejde, som indgår permanent i den nordjyske udviklingsstrategi. Formålet med samarbejdet er, at understøtte eksistensen af de mest specialiserede tilbud i Nordjylland gennem et styrket tværkommunalt samarbejde, så det sikres, at borgerne i Nordjylland til stadighed har adgang til højt specialiserede tilbud og kompetencer.

Forskellen på det forstærkede samarbejde og det "almindelige" rammeaftalesamarbejde er, at det lille antal af tilbud, der er omfattet af det forstærkede samarbejde, er udvalgt fordi det er nogle af de mest specialiserede tilbud i regionen. Tilbud under det forstærkede samarbejde udvælges af et ekspertpanel ud fra kriterier, der fokuserer på tilbuddets målgruppe, kompetencer og specialiseringsprofil samt om det er det eneste tilbud der er i landsdelen.

Det forstærkede samarbejde giver mulighed for en dybdegående og detaljeret dialog mellem myndighedskommunerne og driftsherrer om det enkelte tilbuds faglige og økonomiske udvikling. Samtidig forpligter kommunerne med det forstærkede samarbejde sig på et samlet sæt af klare dialogforpligtelser med det formål at sikre, at de udvalgte tilbuds højt specialiserede kompetencer bevares i Nordjylland. Der er ikke tale om en fastfrysning af tilbuddenes nuværende organisation og ydelseskatalog, men derimod en forpligtelse om, at sikre dialogbaseret udvikling, så eventuelle ændringer og omlægninger sker på en koordineret og styret måde, og ingen kommuner bringes i en situation med usikkerhed om sin forsyningsikkerhed.

Med udviklingsstrategien for 2017 er følgende tilbud blevet udvalgt til at være omfattet af rammeaftalens forstærkede samarbejde:

- ◆ Fagcenter for Autisme og ADHD, herunder Enterne og Specialbørnehaven Birken
- ◆ Neurocenter Østerskoven
- ◆ Rehabiliteringscenter Strandgården
- ◆ Specialbørnehjemmet Kvisten
- ◆ Institut for Syn og Hørelse
- ◆ Taleinstituttet og HjerneskadeCenter Nordjylland

Det forstærkede samarbejde blev etableret med Udviklingsstrategien 2015 og har nu kørt i to år, og der har pågået en evaluering af det forstærkede samarbejde. *Opfølgning af evalueringen tilføjes eventuelt – afhængig af beslutning på DAS den 19. maj.*

Jf. bilag 3 for nærmere information om principper for det forstærkede samarbejde samt bilag 4 for information om tilbuddene omfattet af det forstærkede samarbejde.

Styringsaftalen

For at sikre en balance mellem udbud og efterspørgsel af tilbud på det specialiserede socialområde og specialundervisning i Region Nordjylland, har de nordjyske kommuner og Region Nordjylland udarbejdet en styringsaftale

Principper for styringsaftalen

Styringsaftalen er baseret på følgende principper:

- **Incitament til effektiv drift**

Driftsherren skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og dermed minimere risikoen for underskud. For at opnå den nødvendige smidighed og fleksibilitet i rammeaftalens periode kan driftsherren foretage midlertidige ændringer af tilbud i form af kapacitetstilpasninger.

Myndighed skal have incitament til at indgå rettidig dialog med driftsherren om forventninger og ændringer i efterspørgslen.

- **Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede**

Sammenlignelige ydelser skal kunne sammenlignes på priserne udregnet efter samme principper. Takstsystemet skal være gennemsigtigt og understøtte en god sammenhæng mellem pris, indsats og borgerens behov. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for differentiering.

- **Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen**

Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. De indarbejdede beregningsgrundlag, som er grundlag for taksterne, skal være realistiske i forhold til de faktiske forventede omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten skal være med til at sikre kendskab til pladsbehovet samt sikre takststabilitet.

- **Udviklingstiltag**

Driftsherren skal sikres finansiel mulighed for løbende udvikling. Omfanget af udviklingstiltag kan fastsættes i den årlige rammeaftale.

Udgiftsreduktion på rammeaftaleområdet 2017-2020

De nordjyske kommuner og Region Nordjylland har besluttet, at udgiftsniveauet på det specialiserede socialområde (inden for rammeaftalen) reduceres med 2 % i 2017, og i alt med 5 % i 2020.

Udgiftsreduktionen skal ske ved en mere effektiv udnyttelse af kommunernes udgifter til rammeaftaleområdet. Det afspejler sig ved, at størstedelen af udgiftsreduktionen skal ske med et fokus på myndighedskommunens egne muligheder for at påvirke udgifterne til taksterne på området, mens der i mindre grad er fokus på en generel takstsænkning for alle rammeaftaletilbud.

Konkret vil udgiftsreduktionen realiseres på følgende måde:

Takstreduktion for alle rammeaftaletilbud

- Der gennemføres en takstreduktion på 1 % på alle rammeaftaletilbud i 2017.
- Tilbud der etablerer en ny takststruktur (overgår til differentierede takster) fra 2016 til 2017 er undtaget takstreduktionen. Dog skal tilbuddet bevise, at myndighedskommunernes udgiftsniveau som minimum er blevet 1 % billigere i gennemsnit som følge af den nye takststruktur.

Reduktion i myndighedskommunens udgift til rammeaftalen

- Den resterende besparelse skal findes ved at kigge på myndighedskommunernes mulighed for at ændre på udgiften for den enkelte borger:
 - Ændret visitering når borgeren starter på et tilbud eller en ydelse, således at borgeren kun visiteres til det der er behov for.
 - Løbende fokus på behov for revisitering eller ændret serviceniveau.
 - Øget dialog mellem myndighed og leverandør om borgerens serviceniveau.
 - Der påhviler driftsherren et ansvar i forhold til at imødekomme visitering til et serviceniveau, der matcher borgerens behov. Dette kan takstmæssigt imødekommes ved takstdifferentiering eller ved forhandlede takster.

Udgiftsreduktionen monitoreres løbende, og det vurderes en gang årligt om besparelsen opnås, eller om der er behov for yderligere takstreduktion det efterfølgende år.

Bilag

Bilag til Udviklingsstrategi

Bilag 1: Specifikation til Udviklingsstrategien

Bilag 2: Afrapportering på den centrale udmelding vedr. spiseforstyrrelser

Bilag 3: Det forstærkede samarbejdes udvælgelseskriterier og samarbejdsmodel

Bilag 4: Tilbud omfattet af det forstærkede samarbejde

Bilag til Styringsaftalen

Bilag 5: Specifikation til Styringsaftalen

Bilag 6: Aftalevilkår for Specialundervisningstilbud

Sekretariat
for rammeaftaler

Specifikation til Udviklingsstrategi

1. januar

2017

Specifikation til Udviklingsstrategien er en uddybning af Udviklingsstrategien, som er den ene del af den samlede rammeaftale for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet.

En del af Rammeaftalen 2017 Nordjylland

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet	1
2.1 Center for Døvblindhed og Høretab	1
2.2 Institut for Syn og Hørelse	2
2.3 Taleinstituttet/HjernesgadeCenter Nordjylland	2
3. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde	3
3.1 Efterspørgsel efter tilbud til konkrete målgrupper.....	3
3.2 Udvikling i kapacitet.....	3
4. Status for særlige tilbudstyper	4
4.1 Børnehus Nord	4
4.2 Socialtilsyn Nord	5
4.3 Udviklingsplan for Sødisebakke	5
4.4 Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger	5

1. Indledning

Specifikation til Udviklingsstrategien er et dokument, der er målrettet det administrative niveau i kommunerne og regionen med det formål at uddybe den politisk vedtagne udviklingsstrategi. Specifikationen giver en uddybning af følgende afsnit:

- ♦ Hovedtendenser på specialundervisningsområdet
- ♦ Hovedtendenser på det specialiserede socialområde
- ♦ Status for særlige tilbudstyper, herunder Børnehus Nord, Socialtilsyn Nord,

2. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet

Rammeaftalens arbejdsfelt vedrørende specialundervisningsområdet omfatter i alt tre tilbud:

- ♦ Center for Døvblindhed og Høretab (Region Nordjylland)
- ♦ Institut for Syn og Hørelse (Region Nordjylland)
- ♦ Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland (Aalborg Kommune)

I det følgende beskrives hovedtendenserne i kommunernes efterspørgsel på ydelserne på disse tre tilbud, samt det udviklingsbehov efterspørgselsmønsteret giver anledning til. Beskrivelsen tager udgangspunkt i kommunernes og Region Nordjyllands indmeldinger til Udviklingsstrategien for 2017.

2.1 Center for Døvblindhed og Høretab

Kommunerne melder overordnet om, at de ikke har oplevet udfordringer med kapaciteten på Center for Døvblindhed og Høretab.

Der opleves imidlertid en stigende efterspørgsel på ydelserne i Center for Døvblindhed og Høretab for døvblindfødte børn. Som konsekvens deraf justeres kapaciteten på botilbuddet til døvblindfødte børn fra 8 pladser til 6 pladser. Region Nordjylland vil endvidere undersøge mulighederne for en reorganisering af indsatsen på døgntilbuddet for børn med døvblindhed som følge af den faldende efterspørgsel. Der forventes ligeledes en nedgang i efterspørgslen på enkelte ydelser på undervisningsafdelingen i 2018 og 2019, hvorfor kapaciteten på ydelserne tilpasses løbende. Efter tilpasning til det forventede niveau i 2019 vurderes det, at Undervisningsafdelingen for børn befinder sig på grænsen af faglig og økonomisk bæredygtighed.

Årsagen til den stigende efterspørgsel skal ses som et udledt resultat af de mange CI operationer, der for en stor del af målgruppen betyder, at mange kan modtage undervisning i almenskolen. Region Nordjylland indgav dette som et særligt opmærksomhedsområde i Udviklingsstrategien for 2015, og gør det igen i Udviklingsstrategien for 2016. Der varsles således en kapacitetstilpasning med en reduktion fra 11 til 6 pladser hvilket betyder, at det ikke er muligt at nedjustere afdelingens kapacitet yderligere, hvis den faglige og økonomiske bæredygtighed i tilbuddet skal opretholdes.

Region Nordjylland opfordrer til, at der er national bevågenhed på, hvordan der på længere sigt bevares en kapacitet med undervisning i folkeskolens fag for målgrupperne på høretabs- og døvblindeområdet.

2.2 Institut for Syn og Hørelse

I lighed med tidligere år har de nordjyske kommuners anvendelse af Institut for Syn og Hørelse ligget på et stabilt niveau gennem året og på niveau med tidligere år. Kommunerne melder også fremadrettet om en uændret efterspørgsel. Den stabile efterspørgsel er med til at sikre en sikker drift for instituttet, og bidrager til at fastholde et højt specialiseret fagligt miljø på området.

Inden for rammerne af den Nationale Koordineringsstruktur på socialområdet udsendte Socialstyrelsen i efteråret 2014 en "Central Udmelding" for målgruppen "børn og unge med alvorlig synsnedsættelse". I starten af 2016 blev en forløbsbeskrivelse for samme målgruppe udsendt, som beskriver, hvordan kommuner og andre relevante aktører bedst kan organisere og koordinere rehabiliterings- og undervisningsforløbet for målgruppen. Såvel den Centrale Udmelding som Forløbsbeskrivelsen bidrager til at skærpe instituttets opmærksomhed på rollen som leverandør af højt specialiserede indsatser til de nordjyske kommuner, og på opretholdelse og udvikling af de nødvendige faglige kompetencer blandt medarbejderne.

Institut for Syn og Hørelse har i fællesskab med administrationen påbegyndt et arbejde med at evaluere effekten af instituttets indsats over for borgerne. I første omgang er der forberedt en pilotundersøgelse af bestemte typer sager på høre- og synsområdet, som iværksættes primo 2016. Erfaringerne fra pilotundersøgelsen skal danne grundlag for en efterfølgende evalueringspraksis for en bredere række af sagstyper, og vil på sigt bl.a. skulle anvendes i en vurdering af instituttets metodiske tilgange til udredning og intervention

Opretholdelsen af de specialiserede kompetencer på synsområdet er afhængig af eksistensen af en omfattende og fælles national uddannelse til oplæring af nye konsulenter. Denne uddannelse er hidtil blevet udbudt af Institut for Blinde og Svagsynede (IBOS). For IBOS har det været en udfordring at opretholde udbuddet af de forskellige moduler på synsuddannelsen pga. det meget begrænsede optageområde. Ydelsen er nu overgået til en anden leverandør og udbydes i 2016 af University College Syddanmark. Mens der på syns- og høreområdet i mange år har eksisteret en formel efteruddannelse, er der fra 2015 for første gang udbudt et modul på den Pædagogiske Diplomuddannelse (PD) i Alternativ Kommunikation. Denne form for formaliseret ASK-uddannelse har været et ønske i mange år, og udbydes i 2016 for andet år i træk af UCC med titlen: "Komplekse kommunikationsbehov og funktionsnedsættelse".

2.3 Taleinstituttet/HjernesgadeCenter Nordjylland

Taleinstituttet/HjernesgadeCenter Nordjyllands målgrupper er så små og komplekse, at der kræves et stort befolkningsgrundlag for, at den nødvendige erfaring og rutine kan opretholdes. Gennem de senere år har der været en del udfordringer omkring anvendelsen af Taleinstituttet/Hjernesgadecenter Nordjylland med det resultat, at efterspørgslen efter tilbuddet var vigende, og det var svært at opretholde den faglige og økonomiske bæredygtighed. Som konsekvens heraf har de nordjyske kommuner indgået en 4 årig finansieringsaftale, der skal sikre tilbuddet i de kommende år.

Udfordringen bliver i de kommende år at sikre kvalitet inden for alle områder og samtidig imødekomme efterspørgslen efter fleksible indsatser, fleksibilitet mellem områder og gennemsigtighed i indsatsen. Tilbuddet er fortsat sårbart over for udsving i efterspørgslen, og derfor er der igangsat en tættere dialog med aftagerkommunerne, så det er muligt at handle rettidigt og sikre at kapaciteten i tilbuddet udnyttes optimalt.

3. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde

I forbindelse med udarbejdelsen af rammeaftalen, indberetter kommunerne hvert år deres individuelle vurderinger af behov og udviklingstendenser i forhold til målgrupperne på det specialiserede socialområde og de tilbudstyper, der er omfattet af rammeaftalen. Kommunernes indberetninger er baseret på skøn, da de vedrører en udvikling, der ligger 1 år frem i tiden. Der opleves en væsentlig forskel fra kommune til kommune, hvilket skyldes demografiske, geografiske og størrelsesmæssige forskelle, og der er derfor en forventelig forskel i de enkelte kommuners vurderinger af behov og tendenser. I det nedenstående fremhæves de hovedtendenser, der overordnet tegner sig på det specialiserede socialområde i Nordjylland.

3.1 Efterspørgsel efter tilbud til konkrete målgrupper

Kommunerne melder, at der helt overordnet er overensstemmelse mellem kommunernes nuværende og forventede efterspørgsel samt udbuddet af tilbud.

Ved indmeldingerne til de foregående års udviklingsstrategier, har der været en række bemærkninger af fælles karakter, der har peget på, at der skal rettes særlig opmærksomhed mod en eller flere målgrupper. Dette har dog ikke været tilfældet med indmeldingerne til Udviklingsstrategien 2017. Kommunernes bemærkninger peger ikke på, at der er særlige udfordringer, der går på tværs af et flertal af kommunerne. Dette dog med undtagelse af, at flere kommuner fortsat melder om udfordringer i forhold til misbrugsmålgruppen. Dette blev udpeget som et fokusområde med udviklingsstrategien 2016 og fortsættes i udviklingsstrategien 2017. Der er således allerede igangsat et arbejde, der skal komme med forslag til håndtering af de udfordringer kommunerne oplever i forhold til misbrugsområdet.

Enkelte kommuner peger derudover på følgende opmærksomhedspunkter:

- Der opleves udfordringer med at finde egnede boliger eller boformer til hjemløse. Flere kommuner oplever i den forbindelse udfordringer der i et vist omfang kan henføres til at det er svært at skabe fleksible og billige boliger. Dette skal også ses i lyset af, at der er større efterspørgsel efter billige boliger som følge af bl.a. kontanthjælpsreformen
- Enkelte kommuner melder udfordringer i forhold til målgruppen Udviklingsforstyrrelser samt målgruppen psykiske vanskeligheder, men der er ikke sammenhæng mellem de enkelte kommuners udfordringer. Eksempelvis melder en kommune om, at der mangler § 108 pladser til borgere med udviklingsforstyrrelser og til borgere med psykiske vanskeligheder, herunder sindslidelser og en anden kommune melder om at de ser børn, der er blevet diagnosticeret forkert.
- En enkelt kommune bemærker, at det er problematisk at finde relevante pladser til yngre dementer

3.2 Udvikling i kapacitet

Indmeldingerne til udviklingsstrategien viser, at forventningerne til den kapacitet, som planlægges udbudt tegner sig nogenlunde stabilt. Der er således kun planlagt få ændringer i kapaciteten i forhold til de tilbud, der er omfattet af rammeaftalen for 2017. Ændringer i tilbuddene kan være renovering, takstdifferentiering samt nedlæg eller oprettelse af pladser.

Tomme pladser

Der er løbende opmærksomhed på tomme pladser, og kapacitetsudfordringer håndteres således så snart de opstår.

Region Nordjylland har indmeldt kapacitetstilpasninger i regi af Center for Døvblindhed og Høretab som følge af en vigende efterspørgsel på ydelser i regi af tilbuddet. Ligeledes er der i regi af Den Administrative Styregruppe aftalt, at der nedsættes et aftagerpanel for Rehabiliteringscenter Strandgården for at imødekomme en periodevis vigende belægning, og dermed undgå tomme pladser.

Frederikshavn Kommune melder om ledige pladser på det socialpsykiatriske botilbud "Mariested", og det undersøges i den forbindelse, om der er behov for, at de ledige pladser midlertidigt kan anvendes som aflastningsplads for borgere i eget hjem.

Brønderslev Kommune melder om tomme pladser på de to tilbud "Cassiopeia" og "Nordstjernen". For at håndtere dette har der været et særligt fokus på borgere der ønsker nyt tilbud i borgerens nærmiljø samt i forbindelse med nyhenvisninger.

Venteliste

Frederikshavn Kommune melder om pres på kvinde krisecenterpladser, og at de som følge deraf bliver nødt til at afvise en del kvinder. Her sker også afvisning af kvinder med anden etnisk baggrund, som yderligere giver anledning til en opmærksomhed på en dagsorden hvor æresrelaterede konflikter, beskyttelse og sikkerhed er aktuell og i stigning. Kapacitetsudfordringer ved kvindekrisecentrene kan kobles med en potentiel kapacitetsudfordring i Børnehus-regi.

Aalborg Ældre- og Handicapforvaltningen oplever i lighed med tidligere år en stigende efterspørgsel på pladser særligt til tilbud til målgruppen af børn, unge og voksne med autismspektrumsforstyrrelser samt til målgruppen af unge og voksne med psykiske vanskeligheder – sindslidelse. Der er i Ældre- og Handicapforvaltningens tilbudsvifte i øjeblikket venteliste til tilbud til begge målgrupper, hvorfor der arbejdes på at løse udfordringerne.

4. Status for særlige tilbudstyper

4.1 Børnehus Nord

Lovgivningen vedr. børnehuse angiver, at disse er omfattet af rammeaftalerne. Det vil sige, at driftskommunen har forsyningsforpligtigelse i forhold til de nordjyske kommuner. Særligt for børnehuse er imidlertid, at kommunerne ikke kan stå uden for børnehussamarbejdet, men altid skal benytte børnehuset i de sager, hvor et barn eller en ung har været udsat for seksuelle eller voldelige overgreb - eller hvor der er mistanke herom.

Børnehus Nord er en del af udviklingsstrategien, og lovgivningen angiver, at kommunerne skal drøfte børnehusets aktiviteter, drift mv. hvert år i forbindelse med behandlingen af det kommende års rammeaftale. Der vil i den forbindelse fremover blive vurderet, om der er særlige temaer omkring Børnehus Nord, som er relevante for alle nordjyske kommuner, og derfor skal tages op i udviklingsstrategien.

Børnehus Nord har været i drift siden den 1. oktober 2013, og på baggrund af driften af tilbuddet siden opstarten, har det været nødvendigt at tilpasse tilbuddets kapacitet, idet antallet af henvendelser til børnehuset har været mere omfattende end oprindeligt estimeret. Det har således været nødvendigt at opjustere med yderligere personaleressourcer hvilket samtidigt har betydet, at det har været nødvendigt for Aalborg Kommune som driftsherre, at hæve taksten på tilbuddet. Aalborg Kommune har løbende orienteret de nordjyske kommuner om såvel udviklingen i sagstygden og -mængden som de faglige og økonomiske eftervirkninger heraf.

4.2 Socialtilsyn Nord

Socialtilsynet udarbejder en årlig rapport om tilbuddenes kvalitet, der indeholder socialtilsynets generelle overvejelser om kvaliteten i de tilbud, der er omfattet af socialtilsynet; herunder den faglige og organisatoriske udvikling i tilbuddene. Rapportens konklusioner indgår i drøftelserne om rammeaftalen på social- og specialundervisningsområdet. Den endelige årsrapport er vedlagt Udviklingsstrategien som bilag.

Hovedpunkterne fra årsrapporten tilføjes når årsrapporten er udgivet (29. juni 2016)

4.3 Udviklingsplan for Sødisebakke

Ifølge § 9 i lov om social service, skal der udarbejdes udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser. Udviklingsstrategien for rammeaftalen for det sociale område skal indeholde disse udviklingsplaner. I den nordjyske region findes der et tilbud med over 100 pladser, nemlig Sødisebakke, der drives af Region Nordjylland og som har 126 døgnpladser.

Status for indsatsområderne for den udarbejdede udviklingsplan er følgende:

Der er fokus på yderligere at udvikle den faglige indsats, der gives til beboere på Sødisebakke via et professionssekretariat på botilbuddet. Målet er at sikre, at den nødvendige viden i forhold til den enkelte beboers behov altid er til stede og sikre efteruddannelse og udbredelse af ny viden til Sødisebakkes personale, således at beboere på Sødisebakke kan blive givet den bedst mulige indsats. Samtidig er ambitionen med professionssekretariatet, at give øgede muligheder for at udvikle fagligt samarbejde med øvrige regionale og kommunale botilbud.

4.4 Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

Kommunalbestyrelserne skal i dialog med Regionsrådet i de respektive landsdele sikre den tværregionale koordination af de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede institutioner. Der er på den baggrund i regi af KL nedsat et kommunalt koordinationsforum bestående af repræsentanter fra de respektive administrative styregrupper på det specialiserede socialområde i hvert af de fem KKR. Koordinationsforum er ansvarlig for at udarbejde forslag til landsdækkende koordination af de berørte områder, som indgår i de enkelte rammeaftaler.

4.5.1 Lands- og landsdelsdækkende tilbud

Afventer tekst fra Rammeaftalesekretariatet Hovedstaden

4.5.2 Sikrede afdelinger

Kommuner og regioner har på tværs af landet i de to seneste rammeaftaler sat fokus på tværgående koordination og udvikling af de sikrede institutioner.

Der er på den baggrund gennemført en benchmarkinganalyse blandt samtlige driftsherrer med fokus på resourceforbruget og koblingen heraf til både de socialfaglige indsatser samt undervisningsdelen. Regionerne har været tovholder på analysearbejdet med bidrag fra driftsherrerne, KL og kommunale repræsentanter. Undersøgelsens resultater er beskrevet i 'Rapport om de sikrede institutioner til børn og unge i Danmark - Gennemsigtighed i prisfastsættelsen af sikrede døgnpladser til unge i Danmark', der kan danne afsæt for dialogen om den fremtidige udvikling i driften af de sikrede institutioner.

Sideløbende med analysen, har der mellem kommuner og regioner været en tværgående dialog om den fortsatte udfordring med stor ledig kapacitet på landsplan, hvor der skal tages forbehold for den stærkt svingende efterspørgsel over året.

Fælles Fokus

Med afsæt i ovennævnte analyserapport og den løbende drøftelse vil kommuner og regioner på tværs af landet og i den enkelte region indgå i en forpligtende dialog om følgende udviklingsområder:

1. Kapacitetsudvikling på de sikrede institutioner. Der er en fælles forståelse for, at kapaciteten på de enkelte sikrede institutioner i højere grad skal afspejle efterspørgslen efter sikrede pladser, hvilket bl.a. kræver en større fleksibilitet i antallet af pladser. Der følges løbende op på kapacitetsudviklingen.

Kerneopgaven i de sikrede institutioner. På baggrund af analyserapportens konklusioner drøftes, hvordan der skabes større ensartethed og gennemsigtighed i de sikrede institutioners basisydelser (grundpakker). Vigtige fokusområder er uddannelse, misbrug og kognitive behandlingsprogrammer, hvor der bør være størst mulig fokus på effekt af de valgte indsatser og koncepter. Der vil også være områder, hvor institutionerne differentierer sig, men det skal ske med en faglig begrundelse.

2. Samarbejde om den unge fra indslusning til udslusning. Der er en fælles forståelse for, at der er behov for at styrke samarbejdet mellem de anbragte børn og unges opholdskommune/myndighedskommune og den sikrede institution. Det kan bl.a. ske gennem konceptudvikling og best practice for f.eks. indskrivning og samarbejde.

Den forpligtende dialog om de tre udviklingsområder skal både ske mellem og på tværs af de enkelte rammeaftaleparter, for at sikre overblik og koordination på landsplan.

Specifikation til Styringsaftalen for 2017

Indhold

Indledning	3
Grundlæggende definitioner	3
Grundlæggende principper	3
Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter	4
Sociale tilbud omfattet af aftalen	4
Aftale vedr. takststruktur og beregning	5
Beregning af budgetteret belægningsprocent	5
Håndtering af over-/underskud	5
Ydelsestyper	6
Hovedydelse som gennemsnitstakst	6
Basisydelse med tilvalgsydelser	8
Basistakster på hovedydelser ved gennemsnitstakst	8
Tillægsydelser/forhandlede ændringer	9
Andre betalingsmodeller	10
Valg af betalingsmodel bestemmes af ydelsestype	10
Lovhjemlet objektiv finansiering	10
Trækningsret	10
Rådgivningsydelser og ambulante ydelser på timetakstsbasis	11
Aftaler vedr. særlige tilbudstyper og ydelser	11
Særligt vedrørende det almene boligområde	11
Særligt vedrørende forsorgshjem og krisecentre	12
Særligt vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser	12
Særligt vedr. kørsel til dagtilbud (SEL §103 og 104)	13
Omkostninger i takstberegningen	13
Omkostningskategorier i taksten	13
Opmærksomhedspunkter ift. omkostningskategorierne	15
Værdiansættelse og afskrivninger	15
Renter	16
Tjenestemandspensioner	16

Opdeling af omkostninger forbundet med central ledelse og administration	17
Regnskabsafklæggelse og revision	20
Afregning og betalingsgang	20
Afregning og håndtering af forhandlede ændringer af taksten	21
Takstberegningsgrundlaget skal muliggøre forhandling	22
Køb og salg af ydelser over regionsgrænsen	23
Særligt vedr. beboeres evt. egenbetaling	24
Aftaler om oprettelse og lukning af tilbud	26
Etablering af nye tilbud	26
Forudsætninger for permanente lukninger.....	26
Økonomiske konsekvenser	26
Særligt omkring håndtering af midlertidig overbelægning	26
Ydelser der ikke er omfattet af styringsaftalen	27
Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud	27
Appendix til specifikationsaftalen	29
Principper for fordeling af omkostninger	29
Eksempel på takstberegning	30
Eksempel på håndtering af over og underskud.....	30
Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser.....	31

Indledning

Specifikation til Styringsaftalen skal ses som en uddybning af Styringsaftalen, og er tiltænkt som redskab for administrationens arbejde med rammeaftaletilbuddene. Det primære formål er at beskrive principperne for finansiering, takstberegning og betalingsmodeller for kommunale og regionale sociale tilbud i den nordjyske region. Specifikation til Styringsaftalen er tænkt som et langsigtet papir, velvidende, at det skal gentiltrædes hvert år ved den årlige rammeaftaleindgåelse. Den indgår således som bilagsmateriale i rammeaftalerne og er dermed en del af rammeaftalen.

Grundlæggende definitioner

Styringsaftalen skelner mellem betalingskommuner, handlekommuner og driftsherrer. Betalingskommunen er den kommune, der har betalingsforpligtelsen i forhold til det tilbud borgeren visiteres til. Handlekommunen er den kommune, som har myndighedsansvaret (visitationsansvaret) i forhold til borgeren. Driftsherren er kommunen eller Region Nordjylland som driver tilbuddet.

Som hovedregel vil der være et sammenfald mellem handle- og betalingskommune. I tilfælde, hvor en borger er flyttet på tværs af kommunegrænser og der samtidig er afgivet refusionstilsagn, vil handlekommunen være forskellig fra betalingskommunen.

Definition af tilbud og ydelse:

NB: Vær opmærksom på, at et tilbud ofte har mere end én ydelse!

Betegnelsen et tilbud dækker i denne sammenhæng bredt over: Døgninstitutioner, botilbud, dagtilbud, specialskoler mv.

Et tilbud er således identisk med den fysiske og/eller organisatoriske enhed, der leverer ydelserne. Et tilbud er sædvanligvis kendetegnet ved at have en samlet leder/forstander.

Grundlæggende principper

Der er enighed mellem kommunerne i den nordjyske region og Region Nordjylland om, at følgende principper lægges til grund for denne aftale:

- **Incitament til effektiv drift**

Driftsherren skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og dermed minimere risikoen for underskud. For at opnå den nødvendige smidighed og fleksibilitet i rammeaftalens periode kan driftsherren foretage midlertidige ændringer af tilbud i form af kapacitetstilpasninger.¹

Myndighed skal have incitament til at indgå rettidig dialog med driftsherren om forventninger og ændringer i efterspørgslen.

¹ En midlertidig ændring kan f.eks. være begrundet i en periodevis øget efterspørgsel eller en nedgang i efterspørgsel efter pladser. En midlertidig ændring skal altid kunne tilbageføres til det oprindelige udgangspunkt. Driftsherren skal selv være opmærksom på at melde den midlertidige ændring ind som en permanent ændring i forbindelse med de årlige kommunale indmeldinger.

- **Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede**

Sammenlignelige ydelser skal kunne sammenlignes på priserne udregnet efter samme principper. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for differentiering. Takstsystemet skal være gennemsigtigt og understøtte en god sammenhæng mellem pris, indsats og borgerens behov.

- **Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen**

Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. De indarbejdede beregningsgrundlag, som er grundlag for taksterne, skal være realistiske i forhold til de faktiske forventede omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten skal være med til at sikre kendskab til pladsbehovet samt sikre takststabilitet.

- **Udviklingstiltag**

Driftsherren skal sikres finansiel mulighed for løbende udvikling. Omfanget af udviklingstiltag kan fastsættes i den årlige rammeaftale.

Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter

Sociale tilbud omfattet af aftalen

Region Nordjyllands sociale tilbud er altid omfattet af styringsaftalen.

De kommunale sociale tilbud er omfattet af styringsaftalen, hvis der er behov for koordinering. Koordineringsbehovet vurderes gennem en gruppering af de kommunale sociale tilbud i følgende 3 kategorier:

Kategori 1: Tilbud, som alene anvendes af driftsherren. Disse er *ikke* omfattet af styringsaftalen.

Kategori 2: Tilbud, som anvendes af en eller få andre kommuner end driftsherren. Disse tilbud er omfattet af styringsaftalen, men kan undtages, hvis der er tale om tilbud med åbenlys lav kompleksitet, eller hvis der er indgået bilaterale aftaler med køberne.

Kategori 3: Tilbud, der i omfattende grad anvendes af andre kommuner end driftsherren (mindst 4 forskellige kommuner). Disse tilbud er omfattet af styringsaftalen, men kan undtages, hvis der er tale om tilbud med åbenlys lav kompleksitet.

Tilbud kan ikke ændre kategori i løbet af året, men kun i forbindelse med indgåelse af styringsaftalen.

Oversigt over de enkelte tilbud vedlægges styringsaftalen som bilag². Det anbefales, at alle rammeaftaletilbud på Tilbudsportalen henviser til den gældende styringsaftale for regionen Nordjylland med tilhørende bilag.

² Der henvises til takstbilaget, der foreligger i november 2015. Bilaget foreligger pga. størrelsen kun elektronisk, se www.rammeaftalernord.dk

Aftale vedr. takststruktur og beregning

Taksten fastsættes for et år ad gangen i Rammeaftalen, hvilket defineres som 365 dage.

Takstsystemet skal være gennemsigtigt og understøtte en god sammenhæng mellem pris, indsats og borgerens behov. Derfor anbefales, at driftsherren så vidt muligt anvender differentierede takster.

Driftsherren definerer selv sin takststruktur dog sådan, at der, med mindre andet er aftalt, anvendes enheds-, time-, dag- eller døgntakster.

Som hovedregel skal ydelser afregnes med en takst, beregnet ud fra de faktisk budgetterede omkostninger forbundet med at udbyde en konkret ydelse. Det bemærkes, at der dog er tilfælde, hvor det ikke er muligt på tilstrækkeligt kvalificeret vis at beregne en konkret takst pr. ydelse, enten fordi det ikke er muligt at definere ressourcetrækket fra en given ydelse, eller fordi det ikke er muligt at definere hvor mange enheder af en ydelse budgettet skal opdeles i. Der skal for disse ydelser anvendes andre betalingsmodeller end traditionel takstbetaling, som vil blive beskrevet i et efterfølgende kapitel.

Taksterne for det følgende år (inkl. omkostningskategorierne) indmeldes ultimo oktober hvert år. Der udarbejdes takstbilag med oversigt de udmeldte takster³.

Beregning af budgetteret belægningsprocent

Gennemsnittet af de to foregående års faktiske belægningsprocent anvendes i takstberegningen for det kommende år. Det forudsættes, at den budgetterede belægningsprocent ligger fra 95 til 100 for dag- og døgntilbud. Af hensyn til at sikre effektiv drift og maksimal udnyttelse af tilbuddene anbefales det, at der maksimalt anvendes en belægningsprocent på 98.

Ved korte forløb, akut- eller aflastningstilbud er den minimale budgetterede belægningsprocent ved takstberegningen 90.

Håndtering af over-/underskud

Kommunale og regionale driftsherrer skal indregne tidligere års over- og underskud i taksten for ydelser og ydelsespakker i form af tillæg til eller reduktion af taksten.

Kommunale og regionale driftsherrer kan beslutte, at overskud på op til 5 pct. ikke indregnes i taksten i efterfølgende år, men i stedet hensættes til senere brug.

Hensatte overskud skal anvendes inden for 5 år efter det år, overskuddet vedrører. Hensatte overskud kan anvendes til at dække underskud, effektivisere, kvalitetsudvikle eller lignende inden for driftsherrens samlede drift af ydelser og tilbud. Overskud på et tilbud, der indgår i en rammeaftale, kan ikke anvendes på et tilbud, der ikke indgår i rammeaftalen.

Den del af et eventuelt overskud, der overstiger 5 pct., skal for kommunale og regionale driftsherrer indregnes i taksten i form af en reduktion af taksten senest 2 år efter det år, overskuddet vedrører.

³ Takstbilaget foreligger i november 2015, der henvises til websiden for Sekretariat for Rammeaftaler (www.rammeaftalernord.dk)

Underskud på op til 5 pct. kan for kommunale og regionale driftsherrer ikke indregnes i taksten, men skal f.eks. dækkes ved effektivisering eller af tidligere hensatte overskud inden for driftsherrens samlede drift. Det bemærkes supplerende, at Regionen ikke endeligt kan finansiere et underskud. Dette skal således aftales nærmere i den enkelte situation.

Den del af et eventuelt underskud, der overstiger 5 pct., skal for kommunale og regionale driftsherrer indregnes i taksten senest 2 år efter det år, underskuddet vedrører.

Ydelsestyper

Alle de steder hvor det er muligt at identificere alle udbudte ydelser og de dermed forbundne ressourcer samt entydigt at identificere modtager og betaler af ydelserne, skal der som udgangspunkt anvendes takstbaseret afregning for ydelserne. Der kan her både være tale om **hoved-/basisydelser**, **tilvalgsydelser** og **tillægsydelser**.

Ydelser er defineret ved deres indhold – art og omfang – samt den målgruppe, som ydelsen er tiltænkt. Ydelsen skal være beskrevet i en ydelsesbeskrivelse. Der kan her henvises til Tilbudsportalen.

Hovedydelsen indeholder alle de omkostninger der er forbundet med tilbuddet. Hvis der udbydes nogle ydelser i forbindelse med tilbuddet som ikke alle tilbuddets brugere (eller hovedparten af alle) modtager, skal disse ydelser udskilles fra hovedydelsen og prisfastsættes separat som tillægsydelser.

Kriteriet for om en ydelse skal skilles ud fra hovedydelsen er, at alle (eller tilnærmelsesvist alle) modtagere af hovedydelsen skal udgøre lige stort ressourcetræk på det tilbud/afdeling, der udbyder ydelsen, (omkostningshomogenitet) således at en ydelsesmodtager ikke kommer til at betale for en delydelse, som vedkommende slet ikke modtager. Et modsatrettet hensyn er dog, at der ikke skal laves så mange hovedydelser, tilvalgsydelser eller tillægsydelser, at det ikke blive praktisk håndterbart.

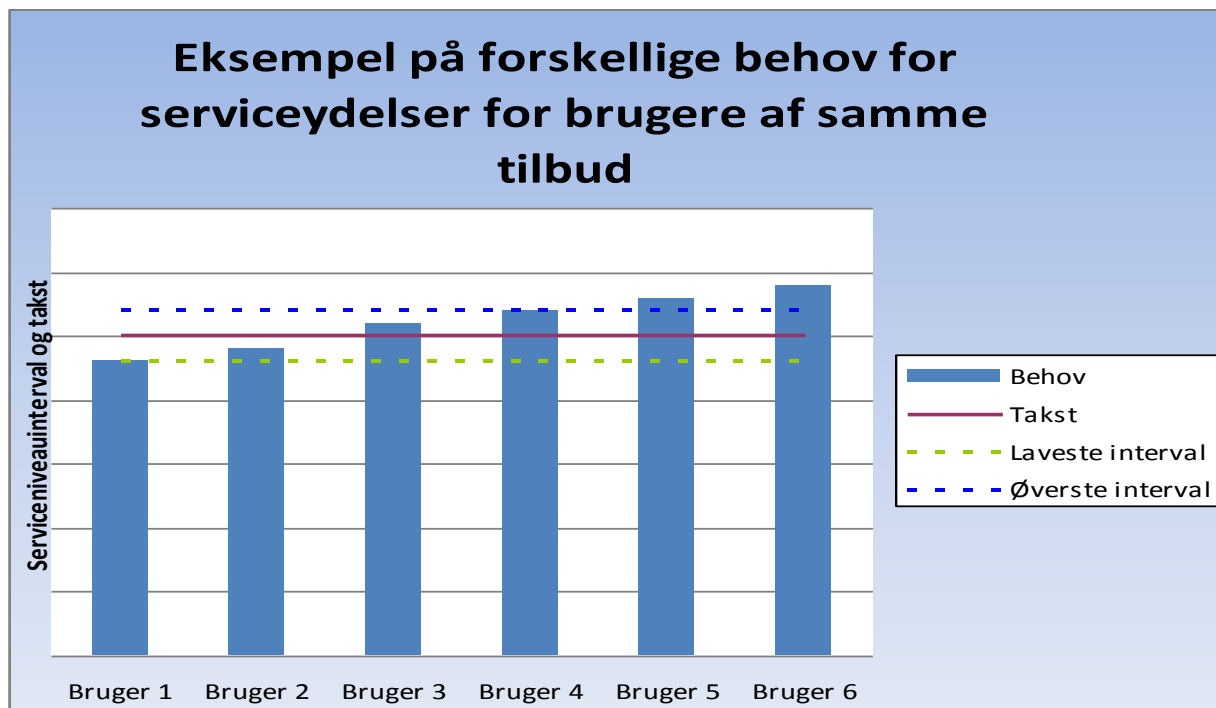
Brugen af tillægsydelser bør begrænses så meget som muligt. Brugen af tillægsydelser kan minimeres og forebygges ved at operere med flere hovedydelser og/eller med tilvalgsydelser med hver sin takst indenfor samme tilbud.

Når der indenfor et tilbud opereres med flere hoved- og tilvalgsydelser er det særligt væsentligt, at ydelsesbeskrivelsen er klar i forhold til målgruppe, indholds art og omfang. Målet er, at ydelsesbeskrivelsen skal være visitationsafklarende. Dvs. at det er tydeligt, når man kender brugerens behov, hvilke ydelser, der er relevante i forhold til den pågældende bruger.

Det er således af betydning af hensyn til administration, visitation samt økonomi, at der ved fastlæggelsen af ydelsesstrukturen for det enkelte tilbud findes den rette balance mellem flere hovedydelser og tillægsydelser.

Hovedydelse som gennemsnitstakst

Taksten på en hovedydelse er et gennemsnit af de omkostninger, der er forbundet med de enkelte brugere af en hovedydelse. Det er således naturligt, at brugere af samme hovedydelser har et forskelligt træk på ydelsen. Se nedenstående figur.

Det ses af figuren, at driftsherren ved takstfastsættelsen på en hovedydelse ved et tilbud, typisk skal acceptere, at der er udsving i de behov, den enkelte bruger af en hovedydelse har.⁴ Fastsættelsen af taksten på en hovedydelse på et tilbud er således et gennemsnit af de behov, de enkelte beboere på en afdeling eller et tilbud har, og relaterer sig således direkte til de pladser, der er på et tilbud/en afdeling med samme hovedydelse. Det skal pointeres, at figuren er en forenklet teoretisk visualisering af takstfastsættelsen, og at målet for fastlæggelse af ydelsesstrukturen vil være, at finde en acceptabel placering for en gennemsnitstakst jf. figuren. Placeringen af taksten skal således tilgodeses, at takstfastsættelsen både er tilstrækkeligt retvisende således taksterne kan accepteres af køberne, samtidigt med at de administrative omkostninger ligger på et fornuftigt niveau, der ligeledes kan accepteres af køberne.

Figuren viser endvidere, at der typisk vil være brugere, der ligger over det øverste interval indenfor hvilket hovedydelsen er beregnet underhensyn til de naturlige udsving, der er i brugernes behov. I sådant et tilfælde vil der være behov for en tillægsydelse til den pågældende bruger. Tillægsydelsen vil så udgøre spændet mellem serviceniveauet til brugeren og taksten for hovedydelsen⁵ og fastsættes ud fra ydelsesbeskrivelsen på hovedydelsen, og den faglige vurdering af borgerens behov. Et væsentligt kriterium for tildeling af en tillægsydelse er, at der ikke må herske tvivl om, at behovet rent faktisk ligger over det, der er indeholdt i ydelsesbeskrivelsen.⁶ Sammenholdes dette med at taksten for en hovedydelse er et udtryk for et gennemsnit af brugernes behov vil det betyde, at tillægsydelser alt andet lige bør være af en ikke

⁴ Det skal bemærkes, at der sjældent er tale om, at en brugers behov er ensartede over en lang periode.

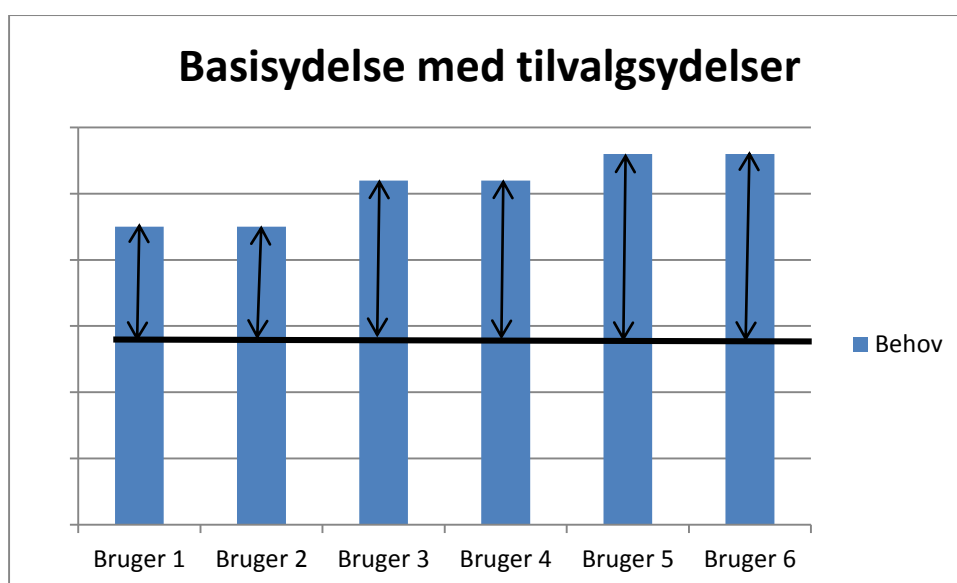
⁵ Det gennemsnitlige serviceniveau for hovedydelse.

⁶ Der skal være behov for en øget personalekontakt, altså udvidet normering - fx 1:1, eller i forbindelse med skærmning af udadreagerende adfærd.

uvæsentlig størrelse, da ekstra behov ellers ikke vil kunne skelnes fra de naturlige variationer i det gennemsnitlige behov. Teoretisk kan der også være brugere, der ligger under laveste interval for serviceniveauet, men i det tilfælde vil der sandsynligvis være tale om en fejlvisitering, eller at der er behov for en ny visitation.

Basisydelse med tilvalgsydelse

Det ses af figuren nedenfor, at driftsherren fastsætter en basistakst, hvortil kommer at handlekommunerne visiterer borgerne til en tilvalgsydelse. I eksemplet er der 3 tilvalgsmuligheder/-behov. Der vil i dette eksempel være 3 typer af takster. Fastsættelsen af taksterne er således hovedsageligt baseret på det serviceniveau handlekommunerne har defineret og ønsket for borgerne.

Basistakster på hovedydelser ved gennemsnitstakst

Traditionelle basistakster beregnes for en ydelse som enten er en døgn- eller en dagsydelse (eller en timeydelse for rådgivning). Ved beregning af taksten for en ydelse anvendes beregningsgrundlaget, jf. bilag 7,3, samt den aftalte belægningsprocent.

Taksten for en given ydelse beregnes som:

$$\left(\frac{\left(\frac{\text{Omkostninger henført til endeligt omkostningssted}}{\text{(Antalpladser * Forudsat belægningsprocent)}} \right)}{\text{Antaldage i året}} \right)$$

For at kunne beregne en takst på de ydelser, der skal udbydes, er det nødvendigt først at definere antallet af ydelser samt ressourcetrækket. I fordelingsregnskabet skal ressourcer fordeles ud på de takstbærende

enheder (altså de hovedydelse, som skal takstfastsættes og udbydes) og derefter divideres med det antal enheder af ydelsen, der forventes afsat.

Som udgangspunkt skal der defineres mindst én hovedydelse pr. målgruppe pr. afdeling. En hovedydelse skal indeholde omkostninger til alle de delelementer ydelsen består af. Hovedydelsen indeholder alle de delelementer som alle (eller tilnærmelsesvis alle) modtagere af ydelsen modtager. Hovedydelsen skal således indeholde alle basiselementerne, som en afdeling tilbyder en given målgruppe.

Som udgangspunkt skal det tilstræbes, at hovedydelse defineres på en sådan måde, at de opfylder mindst 90 % af ydelsesmodtagernes behov (under hensyntagen til, at hovedydelsen ikke defineres så bredt, at spredningen i den faktiske ressourcetræk fra modtagernes side bliver så stort, at der ikke længere reelt er tale om, at der afregnes for det faktiske ressourcetræk).

Tillægsydelse/forhandlede ændringer

Fra 2016 anvendes i styringsaftalen begrebet forhandlede ændringer i forhold til en udmeldt takst, for at beskrive det nye forhold, at taksterne kan danne udgangspunkt for en eventuel forhandling. En forhandlet ændring af den udmeldte takst skal altid være begrundet objektivt i forhold til ydelsens indhold eller omfang. En forhandlet ændring er således enten en tillægsydelse eller en reduktion i indsatsen.

De nedenstående beskrivelser af, hvordan tillægsydelse takstfastsættes, kan finde anvendelse både ved tillægsydelse eller reduktion i indsatsen. Der kan således være tale om både positive og "negative" tillægsydelse.

Tillægsydelse er ekstraordinære ydelse, der ligger udenfor det, der tilbydes indenfor hovedydelse. Der kan her være tale om ydelse, der ikke allerede tilbydes i hovedydelse (f.eks. ledsagelse eller psykologbistand), eller blot flere enheder af et delelement af en ydelse (f.eks. ekstra pleje eller opsyn).

Der budgetteres ikke med tillægsydelse, da man på tidspunktet for budgetlægningen ikke kan sige noget kvalificeret om omfanget af tillægsydelse til de konkrete brugere. Det forudsættes, at indtægter og udgifter forbundet med tillægsydelse balancerer.

Således beregnes taksterne for tillægsydelse ikke som gennemsnitsomkostninger (da alle faste omkostninger samt henførte omkostninger er indregnet i taksten på hovedydelse), men som en marginalomkostning hvor der kan indarbejdes et tillæg på 5% af marginalomkostningerne, der vedrører variable følgeomkostninger.

For beregning af tillægsydelse se i øvrigt appendiks vedr. "Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelse".

NB: Taksten for tillægsydelse beregnes som marginalomkostninger til det øvrige budget

Andre betalingsmodeller

Valg af betalingsmodel bestemmes af ydelsestype

Valg af betalingsmodel for en ydelse bestemmes hovedsagligt af, hvilken type ydelse der er tale om. Hvis der er tale om traditionelle ydelser baseret på normerede dag- eller døgnpladser, skal disse som udgangspunkt afregnes som takstbaserede hoved- og tillægsydelser.

Der er mulighed for at afvige fra dette princip, hvis det fx ikke er muligt at registrere ydelsesmodtagernes cpr-nummer og/eller betalingskommuneoplysninger. For de ydelser, der ikke er direkte klientbaserede, er det muligt fx at anvende en trækingsret på et given tilbuds ydelser eller ressourcer. For rådgivningsydelser vil det fx være muligt at opkræve en enhedstakst (f.eks. en time- eller dagstakst).

Muligheden for at fravige takstprincippet og i stedet indgå aftale om en anden finansieringsordning (fx en abonnementsordning), der indebærer fælles finansiering uden direkte sammenhæng til anvendelsen af tilbuddene, kan også være et element i en aftale om at understøtte efterspørgslen efter de mest specialiserede tilbud. Vilkaerne for, hvornår udgangspunktet om takstberegning evt. kan fraviges, og der i stedet kan aftales en anden finansieringsordning, er fastsat i den aftale om et forstærket samarbejde, der er indgået som del af udviklingsstrategien.

Ved vedtagelsen af rammeaftalen skal det fremgå, hvilken betalingsmodel, der er aftalt for de enkelte ydelser.

Lovhjemlet objektiv finansiering

Der er i forbindelse med de lands- og landsdelsdækkende institutioner en lovfæstet objektivfinansiering, hvor omkostningerne fordeles til kommunerne efter andel af befolkningstallet.

Trækingsret

Tankegangen bag objektiv finansiering kan ligeledes anvendes til finansiering af de ydelser, hvor det ikke er muligt at foretage en valid registrering (og dermed afregning) af aktivitet, hvor det ikke er muligt at forudsige aktivitetsomfanget i takstberegningøjeblikket, eller hvor det ikke er muligt at definere en meningsfyldt ydelseenhed eller hvor afregning ville give anledning til mange små opkrævninger.

Dette kunne f.eks. være på ydelser hvor det ikke er lovligt at registrere ydelsesmodtagerne (f.eks. på krisecentrene), eller på ydelser hvor borgerne henvender sig direkte til udbyderne uden forudgående visitation og registrering (f.eks. borgerbutik i forbindelse med hjælpemiddelcentral m.v.) eller visse former for rådgivnings- og vejledningsydelser.

De aftalebaserede⁷ objektive finansieringsydelser benævnes i denne sammenhæng som en **trækingsret**. Her er der ikke tale om lovhjemlet objektiv finansiering, men en aftalt objektiv finansiering. For disse ydelser vil indgåelse af aftale være valgfri for kommunerne.

Der anvendes en konkret fordelingsnøgle til at fordele omkostningerne til en ydelse på de kommuner, der ønsker at gøre brug af tilbud med trækingsret. Om betalingen for en trækingsret beregnes ud fra

⁷ I modsætning til de lovhjemlede objektivt finansierede ydelser.

objektive kriterier (f.eks. befolkningsgrundlag) eller andre kriterier (f.eks. historisk anvendelse) aftales i forbindelse med de årlige rammeaftaler.

For ydelser med trækingsret kan de kommuner, der har en trækingsret, frit benytte ydelser uden at der forbrugsafregnes.

Rådgivningsydelser og ambulante ydelser på timetaktsbasis

Der vil i relation til mere traditionelle dag- og døgntilbud kunne sælges rådgivningsydelser. For disse tilbudstyper vil omfanget af rådgivningsydelser ofte være af et begrænset omfang. På den baggrund er det i disse tilfælde hensigtsmæssigt, at rådgivningsydelsen bliver afregnet som tillægsydelser. Det vil sige, at der er tale om en marginaltakst, hvor der ikke er budgetteret med rådgivningen.

I de tilfælde hvor rådgivningen er af en mere omfattende karakter, må rådgivningen opfattes som en hovedydelse, hvor der sker en traditionel omkostningsopgørelse (frem for en marginalbetragtning). Som nævnt ovenfor kan der i sådanne tilfælde aftales enten en trækingsret i forhold til rådgivning eller alternativt kan der laves en egentlig **timetakst eller enhedstakst for rådgivning og ambulante ydelser**, som beregnes som en hovedydelse.

Aftaler vedr. særlige tilbudstyper og ydelser

Særligt vedrørende det almene boligområde

Tilbud med regional leverandørpligt, som er etableret efter ældreboliglovgivningen, indgår i den årlige rammeaftale. Dette gælder også kommunalt overtagne tilbud.

Ved almen boligområdet skelnes mellem en takst for indholdet (støtte, pleje og behandling) i tilbuddet og så den husleje, som er knyttet til den enkelte bolig. Det skal beregnes både en takst for indholdet samt en husleje.

Ved regionalt eller kommunalt drevne tilbud efter ældreboliglovgivningen skal udgifter til vedligeholdelse, fornyelse af tekniske installationer samt omkostninger til administrationen indregnes i taksten. Dette er en forskel fra almene ældreboliger, der drives af boligforeninger eller selvejende institutioner, hvor tilsvarende omkostninger afholdes over huslejen. Disse retningslinier er nærmere beskrevet i bekendtgørelsen om rammeaftaler § 9 og § 14.

Hvis der i almene boliger er tomme pladser, skal den kommunalbestyrelse, der har anvisningsretten til boligerne normalt udrede betalingen for huslejen, indtil der er indtrådt en ny lejer. Dette sikrer, at den almene boligforening altid har sikkerhed for betalingen. For botilbud i form af almene boliger omfattet af rammeaftalen, er det særligt aftalt, at huslejebetalingen for tomme pladser indregnes i regnskabet for det pågældende tilbud. Dette sikrer, at boligkommunen for et tilbud ikke har en yderligere risiko ved opfyldelsen af sine rammeaftaleforpligtigelser.

Til imødegåelse af risikoen for tomme pladser i indholdsdelen af tilbuddet kan driftsherren indregne en tompladsrisiko i taksten, som svarer til belægningsprocenten for øvrige tilbud omfattet af rammeaftalen. Dette skal ses i lyset af, at driftsherren til de almene boliger har leverandørpligt på indholdet i tilbuddet i

henhold til rammeaftalen. Dermed ligestilles driften af indholdet i almene boliger med almindelig tilbudsdrift.

Takstberegningen for indholdsdelen ved almene boliger er således tilsvarende takstberegningen for øvrige tilbud - blot er huslejedelen udtaget særskilt på det almene boligområde.

Særligt vedrørende forsorgshjem og krisecentre

Der kan i forbindelse med forsorgshjem og krisecentre være tilfælde, hvor det ikke er muligt at bestemme hvilken kommune, der skal opkræves for brugernes ophold. Baggrunden herfor er, at der til disse tilbud er et selvmøderprincip, hvor brugerne møder frem til tilbuddet uden en kommunal visitation. Blandt disse brugere kan der være enkelte, der ikke kan eller ønsker at oplyse hvilken kommune de kommer fra. Der kan som følge heraf ikke sendes en opkrævning for opholdet.

Det skal i den forbindelse nævnes, at kvinder kan kræve anonymitet ved henvendelse til et krisecenter og at visse brugere af forsorgshjem reelt ikke har kendskab til hvilken kommune, der er deres betalingskommune.

Til dækning af de takstindtægter, der ikke kan opkræves ved en konkret kommune, budgetteres i forbindelse med takstberegningen med et forventet tab vedrørende takstindtægter. Tabet indregnes som en udgift og bevirker således, at taksterne på forsorgshjem og krisecentre generelt forøges med henblik på dækning af de tabte takstindtægter.

Størrelsesordenen af tabet fastsættes på baggrund af erfaring fra tidligere år.

Der skal således ikke anvendes en særlig lav belægningsprocent i takstberegningen til dækning af tabet.

Særligt vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser

Vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser er det aftalt, at der betales for det mellem driftsherren og myndighed aftalte antal aflastningsdøgn, uanset om pladsen benyttes eller ej. Den hidtidige praksis har været, at der betales efter antal anvendte døgn, hvor bestiller/familien med cirka en uges varsel har kunnet framelde sin aflastningsplads uden yderligere betaling.

Baggrunden for den nyaftalte praksis er, at driftsherren har svært ved at få belagt de aflastningspladser, der med kort varsel frameldes, eller bare ikke anvendes, hvilket vanskeliggør økonomistyringen. Ulempen ved den hidtidige praksis var således, at driftsherren manglede budgetsikkerhed som følge af mulige svigtende takstindtægter mht. aflastningspladserne, grundet det korte varsel for framelding. Dette medførte, at driftsherren måtte beregne det forventede tab ved manglende anvendelse af aflastningspladserne ind i taksten, i form af en lav budgetteret belægningsprocent. Denne praksis betød videre, at de kommuner/bestillere, der rent faktisk brugte de aflastningspladser, som de bestilte, kom til at betale en merpris, da taksten blev forøget som følge af en lav budgetteret belægningsprocent.

Fordelen ved den nye praksis er, at den budgetterede belægningsprocent på aflastningspladserne kan øges, hvorved taksterne på aflastningspladserne falder. Omlægningen retter endvidere fokus på en mere effektiv udnyttelse af aflastningspladserne. Endeligt bør driftsherren ved omlægningen af praksis underrette bestillerkommunen om, hvorvidt pladserne rent faktisk bliver benyttet af forældrene til børnene, der skal i

aflastning, med henblik på en eventuel revurdering af det samlede antal bevilligede aflastningsdøgn til de pågældende børn.

Særligt vedr. kørsel til dagtilbud (SEL §103 og 104)

Det er handlekommunens ansvar at sørge for at brugeren kan komme frem og retur fra dagtilbuddet. Eventuelt kan kompetencen delegeres til driftsherren. Såfremt ansvaret for transporten delegeres til driftsherren afregnes efter konkret regning for udgiften relateret til transporten.

Indeværende retningslinjer beskriver hvordan driftsherren kan indregne et gebyr for at håndtere den administration, der er forbundet med kørselsplanlægningen.

Koordinations- og planlægningsopgaven

Selve kørselsplanlægningen i at sikre, at borgeren afhentes fra fx hjemmeadressen rettidigt, således at borgeren ankommer til dagtilbuddet på det planlagte tidspunkt. Dette gælder ligeledes ved hjemtransport, således at afhentning sker inden dagtilbuddets lukketid, og at ankomsten er som aftalt med hjemmeadressen. Desuden er det hensigtsmæssigt, igennem en struktureret og ensartet planlægning, at transporten er så omkostningseffektiv som muligt, således at transporten bliver billigere ved fx stordrift. I administrationsopgaven er der ligeledes inkluderet betaling til vognmænd og opkrævning hos myndighed (betalingskommune).

Fremgangsmetode for beregning

Beregningen af administrationsgebyret skal bero på et vurderet behov. Det vil derfor være en teknisk vurdering af opgavens omfang, der ligger til baggrund for udgiftsniveauet for den enkelte borger. Det foreslås at følgende retningslinjer gør sig gældende om administrationsopgaven:

- Den er koblet op på cpr-nummerniveau.
- Den reguleres ikke på baggrund af transportafstanden eller antallet af kørte ture i en periode.
- Gebyret opkræves månedligt pr borger.
- Regneeksempel: kr. 350.000 / 291 borgere / 12 måneder = 100 kr. pr. mdr. pr. borger.

Hertil kommer så den direkte transportudgift, der har været på den pågældende borger.

I forhold til selve transportudgiften foreslås det, det der tages udgangspunkt i udgiften på borgerens transport indenfor det seneste halve år, således at der beregnes en gennemsnitspris pr mdr. for den konkrete borger. Denne metode sikrer, at transportudgiften også afspejler afbestilt kørsel grundet sygdom og ferie. Myndighed (betalingskommunen) vil derfor opleve en ens pris hver måned. Det anbefales ligeledes, at transportudgiften revurderes årligt eller halv årligt.

Omkostninger i takstberegningen

Omkostningskategorier i taksten

Rammeaftalen skal indeholde oplysninger om takster for kommunernes køb af pladser og individuelle ydelser (tillægsydelser) i tilknytning hertil.

Omkostningskategorierne følger Tilbudsportalens omkostningskategorier, dog med et par enkelte finjusteringer. Den enkelte takst pr. ydelser skal således være fordelt på følgende omkostningskategorier:

Kategori	Følgende indgår i kategorien
Personaleomkostninger	- Øverste ledelse - Øvrig ledelse - Faguddannet personale - Ikke faguddannet personale - Vikarer/vikarbureau - Administrativt og teknisk personale (TAP-personale) o Dog skal TAP personale opdeles, således, at det administrative personale, der registreres herunder, regnes med under administrative omkostninger
Borgerrelaterede udgifter/aktivitetsomkostninger	- Tøj og lommepenge - Aktiviteter, rejser og behandlingsture - Husholdning (kost og rengøring) - Transport - Ekstern behandling/rådgivning borgere - Beskæftigelses- / værkstedsudgifter
Administrationsomkostninger	- Administrationsomkostninger - Eksterne administrative medarbejdere - Adm. bidrag / andel af central adm. & ledelse (indirekte adm.) - Tilsynstakst
Kompetenceudvikling	- Eksterne udgifter til kompetenceudvikling - Interne lønomkostninger til kompetenceudvikling (ansat underviser)
Ejendomsomkostninger	- Husleje (Kun lejede bygninger) - Indvendig vedligehold - Udvendig vedligehold - Forbrug (el, varme, vand, renovation mv.) - Forsikringer - Ejendomsskatter
Afskrivninger/øvrige kapitalapparatsomkostninger	- Bygninger - Produktionsanlæg og maskiner - Andre anlæg, driftsmateriel og inventar - Småanskaffelser
Finansieringsindtægter/udgifter	- Renteindtægter - Beregnet forrentning af kapitaludlæg – ejendom - Beregnet forrentning af kapitaludlæg - øvrige kapitalapparat - Beregnet forrentning af kapitaludlæg - driftskapital

Bortset fra TAP-personalet, så vil definitionen på de enkelte delkategorier følge Tilbudsportalens definitioner.

Regulering i forhold til tidligere år (dækning af underskud/overskud i forbindelse med tidligere år jf. aftalte regler herfor).

For hver ydelse skal den belægningsprocent, der er lagt til grund for takstberegningen, oplyses.

Opmærksomhedspunkter ift. omkostningskategorierne

Af hensyn til sammenligneligheden og gennemskueligheden er der følgende specifikationer til omkostningskategorierne:

Særligt vedrørende botilbud for voksne:

- Ved botilbud for voksne kan det komme på tale, at botilbuddet leverer/sælger individuelle valgfrie ydelser til beboerne.
- For disse ydelser betaler beboeren direkte til botilbuddet. Der kan her være tale om botilbuddets levering af vask, rengøring, transport samt visse former for ledsagelse. I alle tilfælde er der tale om ydelser, der ligger ud over indholdet i botilbuddets hovedydelser eller udover det indhold, der er aftalt i forbindelse med de konkrete beboeres handleplaner og visitation til botilbuddet.
- Ved budgetteringen forudsættes, at indtægter og udgifter til individuelle valgfrie ydelser balancerer. Da disse elementer ikke indgår i hovedydelsen, indgår de heller ikke i taksten.

Særligt vedrørende tilsyn:

- Vær opmærksom på, at der til takstberegningen kun skal medtages omkostninger forbundet med det generelle tilsyn med egne tilbud, og ikke omkostninger forbundet med det individuelle tilsyn med borgere.

Særligt vedrørende leasing:

- Ved leasing opføres alene finansielt leasede aktiver i anlægskartoteket.
- Omkostninger ved finansielt leasede aktiver: Der kan enten indregnes leasingydelser eller afskrivninger og forrentning – ikke begge dele samtidig.
- Omkostninger ved operationel leasing medtages som en almindelig driftsomkostning på linie med leje.

Særligt vedrørende reguleringer i forhold til tidligere år:

- Over- eller underskud fra tidligere år indregnes i taksten.

Værdiansættelse og afskrivninger

Aktiverne udgør typisk værdien af grunde, bygninger og visse driftsmidler. Passiver udgør typisk opsparret pensionsforpligtigelser til tjenestemænd, der er ansat i et tilbud, der leverer en ydelse samt eventuelt lån/leasinggæld optaget af tilbuddet. Er aktiverne større end passiver udlignes dette gennem et lån. Er passiverne større end aktiverne udlignes dette gennem et kontantbeløb (udbetales typisk som en 10-årig annuitet).

Skal den nye driftsherre kunne indfri passiver, er det forudsætningen, at afskrivning og forrentning af aktiverne indregnes fuldt ud i omkostningerne. Dette gøres således:

Afskrivning og forrentningen af de fysiske aktiver sker efter gældende praksis, jf. budget- og regnskabssystemet.

Forskellige valg af regnskabspraksis vil påvirke takstberegningen i det enkelte år, men set over en årrække vil omkostningsberegningerne være neutrale. Det anbefales dog, at man anvender en regnskabspraksis, der

stabiliserer taksterne mest muligt. Afskrivninger medtages direkte i takstberegningen for det tilbud afskrivningerne vedrører. Her kan opgørelser fra anlægskartoteket anvendes direkte.

Renter

Forrentning af anlægskapital

Forretning af aktiver indregnes i budgettet/taksten som en omkostning. Dette sker ved anvendelse af en markedsrente, svarende til den i budget- og regnskabssystemets kap. 9, beskrevne rente.

Forrentningen indregnes direkte i takstberegningen for de ydelser, forrentningen vedrører.

Renteomkostninger på lånefinansiering af aktiver indregnes ikke i taksten, men finansieres af ovenstående forrentning af aktivet. Takstberegningen er således uafhængig af finansieringsformen af aktiver.

Forrentning af driftskapital samt over-/underskud

I omkostningskalkulen indregnes omkostninger til forrentning af driftskapital, såfremt der er tale om en aktivitet, hvortil der knytter sig væsentlige omkostninger til likviditetsmæssige udlæg i forbindelse med opgavens udførelse. Forrentning af driftskapital skal svare til de omkostninger, der evt. er ved likviditetsmæssig udlægning i forbindelse med produktionen.

Der vil f.eks. ofte være tale om, at en bestiller af en ydelse først skal betale for en leveret ydelse ca. 2 måneder efter, at den er blevet leveret. Dette medfører et likviditetsmæssig udlæg fra leverandørens side der skal forrentes.

Ligeledes skal evt. over-/underskud forrentes. Der anvendes samme rente til forrentning af både over- og underskud.

Markedsrenten vil være den relevante rentefod ved disse beregninger. Da der er tale om forrentning af driftskapital benyttes som udgangspunkt en aktuel/kort rentesats, jf. budget- og regnskabssystemets kap. 9.5.2.

Tjenestemandspensioner

Omkostninger til dækning af tjenestemandspensioner optjent efter 1. januar 2007 skal indregnes i taksterne på de enkelte ydelser. Beregningen af omkostningen kan ske på flere forskellige måder. Beregningen er således afhængig af, om driftsherren helt eller delvist har overdraget forpligtelsen til et forsikringsselskab eller er fuldt ud selvforsikret på området.

Hvis driftsherren har tegnet en pensionsforsikring, dvs. overdraget tjenestemandspensionsforpligtelsen til et forsikringsselskab, vil omkostningen, som skal indregnes i taksterne, som udgangspunkt være forsikringspræmien.

Er driftsherren selvforsikret, vil omkostningen, som skal indregnes i taksterne, som udgangspunkt være den beregnede stigning i pensionsforpligtelsen i takstperioden.

Særlig aftale

Det er af administrative hensyn aftalt, at man ved takstberegningen, i stedet for at beregne den konkrete omkostning jf. ovenstående, kan vælge at beregne og indregne omkostningen til tjenestemandspensioner som 25 % af tjenstemandens lønomkostninger i de enkelte ydelser. Aftalen vedrørende de 25 % er i overensstemmelse med det forhåndsværende Indenrigs- og Sundhedsministeriums udmelding om, at omkostningen til tjenestemandspensioner på social- og specialundervisningsområdet er aftalestof. Det skal præciseres, at det forventes, at driftsherren arbejder hen imod at budgettere med de faktisk forventede omkostninger på sigt.

Det skal bemærkes, at det alene er omkostningerne til afdækning af de årlige stigninger i de fremtidige tjenestemandspensionsforpligtigelser, der skal indregnes i taksterne. De faktiske pensionsudbetalinger til tjenestemænd skal således ikke indregnes.

Opdeling af omkostninger forbundet med central ledelse og administration

Der er som udgangspunkt to modeller for fastsættelse af overhead i forbindelse med takstberegningerne – en fast procentsats af tilbuddets øvrige budget, eller en konkret omkostningsægte beregning. I Nordjylland er det aftalt i DAS at der anvendes en konkret omkostningsægte beregning. Andelen af eventuel central ledelse og administration fastsættes som de faktiske omkostninger.

I nedenstående er anvist principper for omkostningsægte beregninger af overhead.

En af de store opgaver i forbindelse med fordeling af omkostninger, er klargøring af omkostninger i centraladministrationen, der skal fordeles ud på taksterne. For at kunne fordele et administrationsoverhead ud på taksterne skal omkostningerne i de centrale administrationer deles op i omkostninger forbundet med myndighedsopgaver og omkostninger forbundet med driftsopgaver. Myndighedsopgaverne er finansieret på anden vis og omkostninger forbundet hermed skal således ikke indgå i taksterne.

NB: Omkostninger forbundet med myndighedsopgaver skal ikke indgå i taksten.

For at sikre, at alle relevante omkostninger fra centraladministrationen fordeles over på taksten, skal omkostninger, der kan relateres til driftsopgaver (herunder også henførte omkostninger til medarbejdere, der har med driftsopgaver at gøre, f.eks. ledelse, kantinebetjening, rengøring, andel af el-regning mm) indgå. Der skal således samles omkostninger fra alle de relevante afdelinger i centraladministrationen; fagforvaltninger, serviceafdelinger (f.eks. økonomi-, løn og personale-, bygningsfunktioner), sekretariater mm., som kan henføres til driftsområdet. Herefter skal omkostningerne fordeles over på taksten.

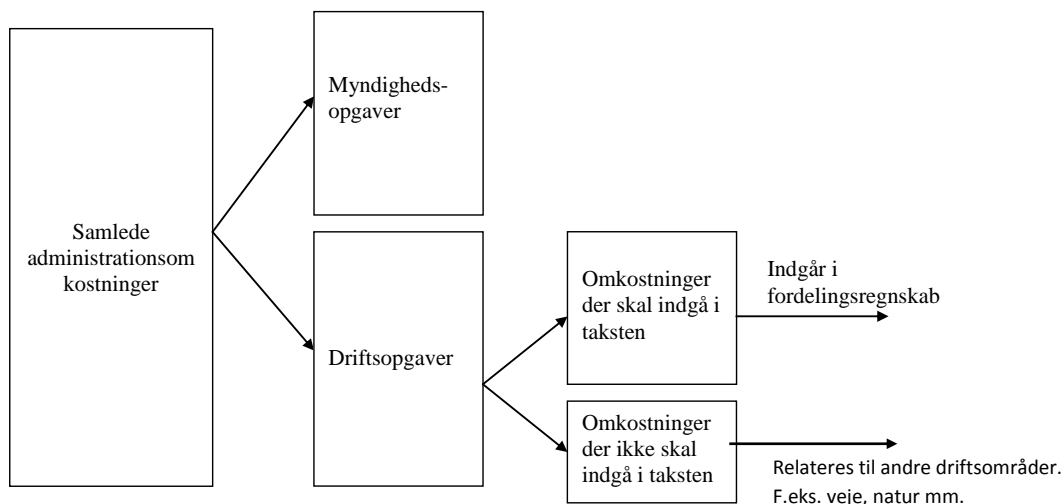
Taksterne på ydelser indenfor social- og specialskoleområdet skal således indeholde alle omkostninger til ekstern driftsopgaverrelateret administration og andet overhead, der enten kan henføres direkte eller indirekte til driftsområdet: Dvs. både omkostningerne til en økonom i den centrale økonomiforvaltning, der beskæftiger sig med social- og specialskoleområdet samt omkostningen til medarbejdere i centraladministrationens kantine.

Taksterne på ydelser indenfor social- og specialskoleområdet skal således indeholde alle eksterne administrationsomkostninger, der kan henføres til driftsområdet. Dette medfører, at;

- de driftsopgaverrelaterede omkostninger skal identificeres og udskilles fra de øvrige administrationsomkostninger (myndighedsrelaterede opgaver).
- omkostninger forbundet med myndighedsopgaver skal holdes ude af taksten.
- de relevante driftsområdehenførbare omkostninger udskilles fra de samlede driftsområdehenførbare omkostninger og fordeles ud på de relevante takstområder.

Erfaringerne har vist, at det ikke har været muligt for indeværende aftales parter, at finde en ens metode til opdelingen af omkostningerne forbundet med central ledelse og administration. Derfor er det besluttet, at den enkelte myndighed må vælge en metode, der skal kunne revideres.

Ovenstående kan illustreres i figuren herunder:

Nogle eksempler på myndighedsopgaver og driftsopgaver som medfører et ressourcetræk på centraladministrationen kunne være (Dette er ikke en udtømmende liste):

Myndighedsopgaver:

- Udredelse af sagen og fremlæggelse af et beslutningsgrundlag til brug for visitation
- Beslutninger/afgørelser om, hvorvidt en person har ret til en bestemt hjælp (visitere), eller om der skal ske ændringer i en bevilget hjælp, fx at hjælpen skal reduceres, øges eller ophøre
- Fastlæggelse af serviceniveaue inden for lovgivningens rammer
- Opfyldelse af forsyningsforpligtelsen indenfor de områder, hvor serviceloven pålægger myndigheden en forsyningsforpligtelse overfor den enkelte borger – ikke drifts delen
- Afgørelse om optagelse i særlige dag- eller klubtilbud til handicappede børn efter indstilling fra kommunen
- Godkendelse og tilsyn med private botilbud og opholdssteder
- Individuelt tilsyn
- Afgørelse om nedsættelse eller bortfald af betalingen i det særlige dag- og klubtilbud
- Beslutning om det nødvendige antal pladser i særlige dag- og klubtilbud til handicappede børn
- Fastsættelse og opkrævning af beboerbetaling, kostforarbejdningsbidrag og særlig service betaling

Driftsopgaver:

- Oprettelse og drift af institutioner, tilbud, serviceydelser og sikrede afdelinger.
- Stille specialrådgivning til rådighed og at sørge for forsyningen med rådgivningscentre
- Etablering af boligændringer
- At stille specialrådgivning til rådighed for kommunerne og borgerne
- Levering af særlige handicapkompenserende hjælpemidler
- Husly til husvilde
- Vedligehold af veje
- Drift af folkeskoler
- Boforner til hjemløse
- Støtte- og kontaktpersoner til personer med sindslidelser
- Generelt tilsyn
- Drifts- og økonomistyring af institutioner
- Fastsættelse og opkrævning af takster fra driftsherren

Relevante i forhold til driftsområdet

- Oprettelse og drift af institutioner, tilbud, serviceydelser og sikrede afdelinger
- Levering af særlige handicapkompenserende hjælpemidler
- Husly til husvilde
- Boforner til hjemløse
- Generelt tilsyn (jf. afsnit 2.2 ad e)
- Drifts- og økonomistyring af institutioner

Ikke relevante i forhold til driftsområdet

- Stille specialrådgivning til rådighed og at sørge for forsyningen med rådgivningscentre
- Etablering af boligændringer
- Stille specialrådgivning til rådighed
- Vedligehold af veje
- Drift af folkeskoler
- Støtte- og kontaktpersoner til personer med sindslidelser

I ovenstående eksempel på hhv. myndigheds- og driftsopgaver der medfører et ressourcetræk i centraladministrationen, er driftsopgaverne blevet opdelt i to kasser: nemlig opgaver der skal med i fordelingsregnskabet (relevante i forhold til driftsopgaver (omfattet af rammeaftalen)) og opgaver der ikke skal med i fordelingen (ikke relevante i forhold til driftsopgaver).

Omkostninger forbundet med de opgaver, der ikke er relevante i forhold til driftsopgaven på social- og specialskoleområdet, fordeles hen på de driftsområder, hvor de er relevante, og som i forhold til fordelingsarbejdet for social- og specialskoleområdet vil blive betragtet som de eksterne omkostningssteder.

Oftest er opdelingen i myndigheds- og driftsrelaterede opgaver ret lige til. Nogle opgaver er helt klare myndighedsopgaver. Det er opgaver, hvor forvaltninger sikre borgernes retssikkerhed. Dette kunne være, når myndigheder udsteder generelle forvaltningsakter, som f.eks. konkrete afgørelser (tilladelser, godkendelser, visitation), planer (kvalitetsplaner mm) eller regulativer. Andre gange bliver man nødt til at definere en snitflade, da der kan være nogle gråzoneområder.

Opdelingen af de administrative omkostninger i driftsopgaverrelaterede omkostninger og myndighedsrelaterede omkostninger tager udgangspunkt i de medarbejdere, der udfører opgaverne. Hvis

en medarbejder udelukkende arbejder med myndighedsrelaterede opgaver, skal denne medarbejders lønomkostning ikke medregnes i taksten, hvorimod lønomkostningen til en medarbejder, der udelukkende arbejder med driftsrelaterede opgaver, skal medregnes.

Der er dog mange medarbejdere, der arbejder med begge typer opgaver og det er her nødvendigt, at opdele lønomkostningen til disse personer i forhold til den andel af deres arbejde der omhandler hhv. drifts- og myndighedsrelaterede opgaver. Dette vil ofte være i form af en anslået gennemsnitsværdi.

Ledelsesniveauet mv. er oftest ikke muligt at adskille i driftrelaterede og myndighedsrelaterede opgaver, hvorfor omkostningen hertil opdeles med en fordelingsnøgle efter lønomkostningerne til den øvrige administration. På samme måde kan øvrige ikke-opgaverrelaterede omkostninger, der indirekte skal henføres til social- og specialskoleområdet, deles efter samme fordelingsnøgle.

Regnskabsaflæggelse og revision

Regnskabsaflæggelsen samt takstberegningen er omfattet af den almindelige lovpligtige revision.

Ved regnskabsaflæggelse herunder opgørelsen af over- og underskud skal det sikres, at regnskabet indeholder alle omkostninger og indtægter, der ligger til grund for takstberegningerne. Der skal som minimum for kommunerne laves særskilt opgørelse af over-/underskud, i det omfang dette ikke indgår i det almindelige regnskab.

Over- og underskud opgøres som minimum på **tilbuds- eller målgruppeniveau** (som defineret i tilbudsportalen). Man kan dog også vælge at gå ned på tilbuds-/ ydelsesniveau.

Opgørelse af over- og underskud skal ske efter ensartede principper for de områder i kommunen eller Regionen, som er omfattet af rammeaftalen, og der skal over tid være kontinuitet i metoden.

Afregning og betalingsgang

Kommuner, der køber ydelser i anden kommune eller i Regionen, indgår en skriftlig betalingsaftale med driftsherren. Det er altid handlekommunen, der indgår betalingsaftalen med driftsherren. Det er driftsherren, som udarbejder udkast til betalingsaftalen.

Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Der lægges vægt på, at betalingsaftalen tilpasses således, at den kan anvendes ved indberetning til det eller de afregningssystemer, kommunerne og Regionen anvender.

Betalingsaftalen skal således som minimum omfatte:

- Information om hvem der er handlekommune, samt hvem der er betalingskommune,
- Oversigt over de enkelte ydelser og deres pris, herunder bevillingsparagraf, der indgår i tilbuddet,
- Bevillingsomfanget for de enkelte ydelser,
- Startdato og priser for de enkelte ydelser,
- Opsigelsesvarsel.

Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftligt.

Det er som udgangspunkt betalingskommunen, der betaler driftsherren. I de tilfælde, hvor der er usikkerhed om hvem, der rettelig er betalingskommune i forhold til en given borger, indtræder handlekommunen som betalingskommune, indtil det er afklaret hvilken kommune, der rettelig er betalingskommune. Når dette er afklaret kan handlekommunen opkræve refusion ved betalingskommunen.

Driftsherren sender månedlige afregninger til betalingskommunerne.

Er der uenighed om regningen meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser, såfremt der er fejl i den fremsendte regning. Hvis afregningssystemerne og betalingsgangen skal fungere effektivt, er det vigtigt, at betalingskommunen ikke egenhændigt regulerer i den fremsendte regning.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato under hensyntagen til et opsigelsesvarsel på løbende måned plus en måned.

Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden med mindre andet er aftalt.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato plus et opsigelsesvarsel. Startdatoen svarer til første dag borgeren modtager ydelsen, og ophørsdatoen til sidste dag borgeren modtager ydelsen. For at ligestille kommunale og regionale tilbud med private tilbud skal ophør dog altid varsles med løbende måned plus en måned. Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden med mindre andet er aftalt. F.eks. kan der for særlige tilbud i rammeaftalen aftales, at der alene betales til tidspunktet for ophørsdato, mod at der for den pågældende ydelse beregnes takster med udgangspunkt i en særlig lav belægningsprocent. Der kan her være tale om f.eks. krisecentre, forsorgstilbud eller misbrugstilbud samt visse former for dagtilbud, hvor der er tradition for korte eller afbrudte indskrivningsforløb. Hertil skal det tilføjes, at opsigelsesvarslet for substitutionsbehandling på misbrugsområdet er aftalt til at være 14 dage.

Flyttes en person fra et tilbud, der er givet på grund af ventetid til et aftalt fast tilbud, kan driftsherren af ventetidstilbuddet have ekstra omkostninger forbundet med lukning af tilbuddet. Der kan indgås en aftale om betaling for ventetidstilbuddet ud over den faktiske ophørsdato, hvis driftsherren kan dokumentere omkostninger forbundet med lukning af tilbuddet. Betaling for ventetidstilbud efter ophør kan ikke overstige løbende måned plus en måned.

Afregning og håndtering af forhandlede ændringer af taksten

Fra 2016 anvendes i styringsaftalen begrebet forhandlede ændringer i forhold til en udmeldt takst, for at beskrive det nye forhold, at de årligt udmeldte takster kan danne udgangspunkt for en eventuel forhandling.

Det, at en takst forhandles, betyder, at myndighed og driftsherre forhandler om, hvad der skal til for at levere den ydelse, den enkelte borger er visiteret til. Det vil udelukkende være relevant at forhandle det, der knytter sig direkte til indsatsen for den enkelte borger.

For at kunne forhandle er det nødvendigt, at det for hver takst er synligt, hvor mange direkte støttetimer der gennemsnitligt er indeholdt i taksten. Direkte støttetimer forstås som det antal timer, hvor personalet er tilgængeligt for borgeren.

Forhandlingsrummet er således udmålingen af de direkte personaleressourcer, der skal bruges for at levere ydelsen, og ikke enhedspris eller lønniveau for ressourcen. En forhandling om øvrige omkostningselementer (som f.eks. bygninger og administration) er ikke mulig. Det vil nemlig betyde en prisdiskrimination idet driftsherren ikke kan påvirke disse omkostninger for en enkelt borger.

Forhandlingen kan enten finde sted ved indskrivning eller som følge af en ændring i borgerens behov. Forhandlingen kan både resultere i en tillægsydelse eller en reduktion i indsatsen.

Takstberegningsgrundlaget skal muliggøre forhandling

En takst beregnes på baggrund af følgende omkostningselementer:

- Lønudgift
- Øvrige driftsudgifter
- Udvikling
- Administration
- Central ledelse og administration
- Tilsyn
- Ejendoms- og Kapitalomkostninger

Forhandlingen tager, jf. ovenstående forståelse af forhandlingsrummet, udelukkende udgangspunkt i den del af taksten, der direkte vedrører indsatsen overfor den enkelte borger. For hver takst anbefales det derfor – uanset takststruktur – at synliggøre i ydelsesbeskrivelsen, hvor mange direkte støttetimer, der i gennemsnit er indeholdt i taksten.

Da det er lønudgiften til fagpersonalet i vagtlag, som er det direkte udtryk for antallet af de direkte støttetimer, skal takstberegningsgrundlaget udformes sådan, at der i praksis kan skelnes mellem lønudgifter til fagpersonale i vagtlag og øvrige lønudgifter (f.eks. lederløn, administrativt og teknisk personale).

Generelt vedrørende forhandlede ændringer

Det angives i betalingsaftalen, hvis der er tale om en forhandlet ændring.

Hvis den forhandlede ændring er midlertidig ophører ændringen på den slutdato, der fremgår af betalingsaftalen. Hvis den forhandlede ændring skal fortsætte, skal driftsherren og handlekommune senest en måned inden udløb indgå aftale herom.

Hvis der ikke fremgår en slutdato af betalingsaftalen, gælder den forhandlede ændring indtil parterne eventuelt forhandler en ny aftale, ud fra ændringer i borgerens behov. Dog gælder de almindelige tidsfrister (løbende måned plus en måned).

Vejledning i beregning af tillægsgydelser/forhandlede ændringer fremgår af appendiks.

Køb og salg af ydelser over regionsgrænsen

Ved køb og salg af ydelser på tværs af regionsgrænser anbefales, at der udarbejdes en konkret og individuel købskontrakt eller betalingsaftale. Man skal som betalingskommune være opmærksom på, at hvis man køber sig ind i tilbud i en anden region, så er retningslinjerne for rammeaftalen i den pågældende region, som er gældende.

Regulering af mellemkommunale aftaler om forhandlede ændringer

Hvis der er aftalt forhandlede ændringer ved indskrivning, som er en forudsætning for, at borgeren kan rummes i tilbuddet, så fortsætter disse, så længe behovet for indsatsen er uændret. Skulle en handlekommune ønske at opsigte aftalen, må denne sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud. Betalingsforpligtigheden for tillægsydelsen videreføres indtil borgeren er fraflyttet tilbuddet.

Efter indskrivning kan der opstå behov for at indsatsen ændres.

Hvis der opstår behov for en øget indsats efter indskrivning, der gør at borgeren ikke kan rummes inden for tilbuddets ordinære takst, meddeler driftsherren handlekommunen, at der er behov for en ændring i form af en tillægsydelse. Den ekstra ydelse til dækning af det opståede behov har virkning fra det tidspunkt, hvor driftsherren meddeler handlekommunen behov for tillægsydelse.

Handlekommunen skal senest én måned efter henvendelsen fra driftsherren give endelig meddelelse om godkendelse eller delvis godkendelse af tillægsydelse. Ved manglende reaktion fra handlekommunen indenfor denne periode, betragtes tillægsydelsen som godkendt.

Såfremt tillægsydelse ikke godkendes, og borgeren dermed ikke kan rummes i tilbuddet, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud. Såfremt borgeren ikke er fraflyttet tilbuddet 4 måneder efter henvendelse om tillægsydelse fra driftsherren, finansieres tillægsydelsen derefter af betalingskommunen.

Hvis udfører i det daglige arbejde med borgeren oplever, at borgerens behov har ændret sig vedvarende, således at indsatsen kan reduceres, har driftsherren pligt til at meddele dette til myndighed, hvorefter der aftales ændringer i indsatsen.

Der kan også være tilfælde, hvor myndighed ved opfølgingsmøder med borgeren vurderer, at borgerens behov har ændret sig, således at indsatsen kan reduceres. I sådanne tilfælde kan der indledes forhandling med udfører, der vurderer om borgeren kan rummes i tilbuddet med en reduceret indsats. Driftsherren skal senest én måned efter henvendelse give en meddelelse om, hvorvidt borgeren kan rummes i tilbuddet med en reduceret indsats, og om der kan indledes forhandling herom. Er dette ikke tilfældet, må myndighed enten opretholde den eksisterende indsats, eller sikre at borgeren visiteres til et andet tilbud.

Særligt vedr. beboeres evt. egenbetaling

For botilbud til voksne kommer det som ofte på tale, at beboeren skal betale en "husleje" for opholdet (egenbetaling). På visse områder er fastsættelsen af beboeregenbetaling regelstyret (ved varige botilbud) og i andre tilfælde er fastsættelsen af betalingen til genstand for en konkret skønsudøvelsen (ved midlertidige botilbud).

Det er handlekommunen (som bestiller), der har kompetencen til at sætte beboeren i betaling og opkræve beboeren. Således er disse indtægter fra beboerne botilbuddet uvedkommende og indregnes således som

udgangspunkt ikke i botilbuddets budget og dermed ikke i taksten. Der er tale om et anliggende mellem handlekommunen (som bestiller) og beboeren.⁸

Ovenstående er i overensstemmelse med ”Fælles vejledning fra KL og Amtsrådsforeningen om omkostningsberegning og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet (oktober, 2005)”, hvoraf det fremgår at:

”Udgifterne opgøres ... som udgangspunkt ”bruttoficeret” og [er] baseret på, at samtlige udgifter forbundet med driften af tilbuddet opkræves via taksten. Det betyder, at brugernes/ beboernes betalinger for ydelser som hovedregel afregnes med vedkommendes handle-/ hjemkommune. Disse omfatter: ...

- Boligbetaling (SEL § 163) / Husleje (Kap. 3 i Lov om leje af almene boliger)
- Madfremstilling (SEL § 161, stk. 3)

For så vidt angår boligbetaling/ husleje *tilvejebringes* beregningsgrundlaget af driftsherren.”

Af vejledningen fremgår det således, at ovenstående omkostningerne skal medtages i takstberegningen. Det er efterfølgende op til kommunerne, at opkræve betaling hos beboerne til dækning af disse omkostninger.

På visse tilbud står tilbuddet selv for tilberedningen/forarbejdningen af beboernes kost. Forarbejdningen af kost kan organiseres på forskellig vis, f.eks. i storkøkken med egentligt køkkenpersonale eller ude i afdelingerne som en integreret del af afdelingens øvrige virke. Uanset organiseringen i tilbuddet indregnes tilbuddets lønudgifter samt andre udgifter, der er relateret til fremstillingen af kosten, i tilbuddets budget.

Det komme på tale, at voksne beboere bliver sat i betaling for den forarbejdning, der ske i forbindelse med tilberedning af mad til beboerne i et botilbud. Betalingen kan betegnes som et kostforarbejdningsbidrag. Det er ligeledes handlekommunen, der har myndighed til at afgøre, om en beboer ud fra en konkret vurdering skal betale et kostforarbejdningsbidrag. Således indregnes indtægter fra kostforarbejdningsbidrag ikke i budgettet for botilbuddet. Der er altså også her tale om et anliggende mellem beboeren og handlekommunen (som bestiller). Handlekommunen opkræver beboeren for et evt. kostforarbejdningsbidrag.

I alle tilfælde betaler de voksne beboere selv de direkte omkostninger til de råvarer, der indgår i deres kost. Der budgetteres således som udgangspunkt ikke med disse råvareomkostninger til de voksne.

Driftsherren er forpligtiget til at give handlekommunen (som bestiller) de oplysninger vedrørende boligen, som indgår i fastsættelsen af beboerens egenbetaling for ophold og kostforarbejdningsbidrag.

⁸ Dog kan en driftsherrekommune vælge at beregne sine takster, således at indtægter fra beboernes betaling for husleje er modregnet i taksten. Såfremt denne beregningsmetode anvendes, skal det fremgå ved en note i forbindelse med indberetningen af taksterne til rammeaftalen.

Aftaler om oprettelse og lukning af tilbud

Etablering af nye tilbud

Omkostninger ved udvikling af nye ydelser kan ikke indregnes i taksterne for eksisterende ydelser.

Det er forbundet med opstartsomkostninger at udvikle nye tilbud (herunder større forandringer af allerede eksisterende tilbud). Nystartede tilbud kan derfor budgetteres med en lavere belægningsprocent i forbindelse med takstfastsættelsen i første driftsår, samtidigt med at driftsherren kan afskrive eventuelle driftstab fra første driftsår over en årrække på tre år frem for normalt et år.

Forudsætninger for permanente lukninger

Driftsherren har mulighed for hurtig lukning af tilbud/ydelse med lav belægningsprocent, men med orientering pr. brev/mail til den adm. styregruppe med en høringsperiode på 1 måned. Derefter træffes den endelige beslutning af driftsherren.

Høringssvaret har ikke opsættende virkning, men indgår som bidrag til driftsherrens endelige beslutning.

Økonomiske konsekvenser

Fordeling af evt. underskud (evt. overskud håndteres på samme vis):

Et underskud ved lukning af et rammeaftaletilbud dækkes ved, at underskuddet henføres til andre rammeaftaletilbud hos driftsherren.

Underskuddet skal dækkes ind ved, at driftsherren trækker på en eventuel hensættelse ved driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud, eller ved at der forekommer en takststigning ved de øvrige rammeaftaletilbud.

I de tilfælde, hvor der ikke er andre rammeaftaletilbud ved driftsherren, der kan dække underskuddet, kan underskuddet lægges ud af kommunekassen, finansieret af takststigninger i næste takstår. Regionen kan dog ikke *endeligt* finansiere et underskud. Hvis et underskud i Regionen ikke kan dækkes af de samlede hensættelser på øvrige tilbud, må underskuddet hensættes på status og indregnes i øvrige rammeaftaletakster efter ovenstående principper.

Aftalemodellen foranlediger i videst udstrækning, at driftsherren udviser økonomisk ansvarlighed.

Særligt omkring håndtering af midlertidig overbelægning

I forbindelse med Socialtilsyn Nord's re-godkendelse af de sociale tilbud, er det blevet tydeligt for de nordjyske kommunale og regionale driftsherrer, at dele af den praksis, som kommunerne og regionen har udviklet indenfor rammerne af styringsaftalen, ikke altid harmonerer med socialtilsynets forpligtelser. Indenfor de nuværende aftalerammer har det vist sig vanskeligt at håndtere midlertidig overbelægning på tilbuddene på en hensigtsmæssig måde, idet der ikke altid er overensstemmelse mellem det antal pladser, der fremgår af rammeaftalen, og det antal pladser, der figurerer på Tilbudsportalen. Kommunerne, Region Nordjylland og Socialtilsyn Nord håndterer udfordringen som angivet i nedenstående.

Håndtering af midlertidig overbelægning – merkapacitet

Den samlede og permanente udbudte kapacitet aftales i regi af styringsaftalen. I henhold til lovgivningen om socialtilsyn skal alle fysiske pladser, der ønskes anvendt, godkendes af tilsynet og indberettes til Tilbudsportalen. Det er imidlertid ikke givet, at der skal være overensstemmelse mellem antallet af pladser, der indberettes til Tilbudsportalen og de pladser, der årligt aftales i regi af rammeaftalen. Der kan derfor være en ekstra kapacitet, idet antallet af permanente pladser, der udbydes i rammeaftalen, kan være lavere end det faktiske og fysiske antal pladser på tilbuddene, der er godkendt af tilsynet

Der er enighed om, at den ekstra kapacitet kan anvendes i forbindelse med midlertidig overbelægning. Således kan driftsherren handle hurtigt i akutte sager og sikre en høj grad af tilgængelighed til gavn for såvel borger, myndighed som for tilbud.

Driftsherren er ved enhver tilpasning af kapaciteten – hvad enten der er tale om op- eller nedjustering - opmærksom på at sikre, at der er sammenhæng mellem pris og kvaliteten i indsatsen. Driftsherren stiller de nødvendige ressourcer til rådighed i opgaveløsningen, så den enkelte borger er garanteret den samme faglige kvalitet i indsatsen.

Driftsherren skal være opmærksom på, at såfremt den ekstra kapacitet udnyttes mere permanent, så indmeldes dette og behandles som en permanent ændring i forbindelse med de årlige kommunale indmeldinger til kommende års rammeaftale.

For at sikre en effektiv drift af tilbuddene, beregnes taksten for tilbud med ekstra den kapacitet på baggrund af den permanente kapacitet og dermed antallet af pladser, der er aftalt i rammeaftaleregion. Budgettet, der indberettes til Tilbudsportalen, fastlægges på baggrund af den beregnede takst multipliceret med det fulde antal pladser, der ønskes anvendt, og som tilsynet har godkendt.

Ydelser der ikke er omfattet af styringsaftalen

Tilbuddene, der er omfattet af styringsaftalen, kan levere ydelser, der ikke er omfattet af styringsaftalen. Dette gælder bl.a. VISO-ydelser og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb (STU).

Har en driftsherren anden virksomhed, skal denne virksomhed være fuldt finansieret. Det gælder eksempelvis tilbud, der udover deres almindelige daglige drift og ydelser også er VISO-leverandør.

En række af de sociale tilbud og undervisningstilbud, der er omfattet af rammeaftalen, driver også særligt tilrettelagte ungdomsuddannelsesforløb (STU). Det sker efter individuel aftale med den enkelte kommune.

Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud

En kommunalbestyrelse har én gang i hver valgperiode mulighed for at overtage sociale tilbud eller undervisningstilbud, der ligger i kommunen, men drives af Regionsrådet. En kommune, der ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal i henhold til lovgivningen meddele dette til Regionen senest den 1. januar i valgperiodens 3. år. Overtagelse skal ske senest den 1. januar i valgperiodens 4. år.

Overtagelsen af et tilbud skal drøftes i forbindelse med den årlige rammeaftale, og overtagne tilbud skal stå til rådighed for de øvrige kommuner i det omfang, det fastlægges i rammeaftalen.

En kommune, som ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal tilkendegive ønsket i forbindelse med indmeldingerne til rammeaftalen for valgperiodens 3. år. Det vil for indeværende valgperiode (2014-2017) sige rammeaftalen for 2016.

Overtagelse af et regionalt drevet tilbud skal ske i henhold til bestemmelserne i lov om virksomhedsoverdragelse, og der skal i hvert enkelt tilfælde udarbejdes en konkret og individuel plan for overtagelse.

Appendix til specifikationsaftalen

Principper for fordeling af omkostninger

I forbindelse med selve takstberegningen går øvelsen ud på, at henføre alle relevante omkostninger til omkostningssteder, der er direkte brugerrelateret. Dvs. at alle relevante omkostninger skal føres ud på de hovedydelse, der udbydes af myndigheden. Dette sker via brugen af hhv. endelige-, midlertidige- og eksterne omkostningssteder. Fordelingen til disse omkostningssteder kan ske enten direkte eller via fordelingsnøgler.

Definitionen på omkostningssteder er:

Endelige omkostningssteder

- De endelige omkostningsstederne er de forskellige afdelinger/institutioner der udbyder ydelser.
(Der skal være et endelig omkostningssted pr. hovedydelse)

Midlertidige omkostningssteder

- Ikke ydelsesrelaterede afdelinger (serviceafdelinger mm)
- Omkostningstyper, som ikke kan tilskrives en egentlig geografi (fx forrentning og afskrivninger).

Eksterne omkostningssteder

- Omkostningssteder der ikke skal indgå i takstberegningen (f.eks. Myndighedsrelaterede omkostninger)

Størstedelen af taksten vil bestå af lønomkostninger ude på det pågældende tilbud. Disse lønomkostninger kan f.eks. indeholde løn til fagpersonale, der ofte er direkte tilknyttet en ydelse/afdeling. Om lønomkostningerne på tilbuddet befinder sig på endelige eller midlertidige omkostningssteder afhænger af, om tilbuddet leverer én eller flere hovedydelser. Hvis tilbuddet kun leverer én ydelse, vil alle lønomkostninger på tilbuddet allerede i udgangspunktet, befinde sig på det endelige omkostningssted. Hvis tilbuddet udbyder flere ydelser, skal den samlede lønomkostning deles ud på de forskellige ydelser efter relevante fordelingsnøgler. Selve tilbuddet er i dette tilfælde et midlertidigt omkostningssted.

Lønomkostninger til teknikere, administration og ledelse, vil ofte skulle dække flere afdelinger eller ydelser, og er dermed at betragte som et midlertidigt omkostningssted.

Eksempel på takstberegning

Afdeling A har et beregningsgrundlag på **12.299.400** kr.

Hvis afdeling A har 20 døgnpladser og der forudsættes en belægning på 95 %, bliver der en takst på:

$$\left(\frac{\left(\frac{12.299.400}{20 * 0,95} \right)}{365} \right) = 1.773,53 \text{ kr. pr. døgn}$$

Eksempel på håndtering af over og underskud

I det følgende opstilles et eksempel, der illustrer anvendelsen af principperne for håndtering af overskud og underskud. Budgetteret belægningsprocent er fastsat til 95 %. I tabel 1 fremgår budgettet for Tilbud X for 2012. Det ordinære budget udgør i alt 8 mio. kr.

Budget 2012 for Tilbud X i kr.:

Lønomsomkostninger:	6.500.000
Ejendomsomkostninger:	675.000
Øvrige omkostninger:	825.000
= Ordinært bruttobudget i alt:	8.000.000

Nedenfor er regnskabsresultatet for tilbuddet opstillet. Som det fremgår, har tilbuddet præsteret et overskud på 770.000 kr. i 2012 svarende til 9,6 % af årets ordinære budget.

Tabel 2: Regnskab 2012 for Tilbud X i kr.:

Indtægter:	8.418.000
- Lønomsomkostninger:	6.236.000
- Ejendomsomkostninger:	611.000
- Øvrige omkostninger:	801.000
= Årets resultat (overskud)	770.000
Overskud lft. ordinært budget:	9,6 %

Overskuddet på 9,6 % af beregningsgrundlaget, er altså større end grænsen på de 5 %. Dette indebærer, at kun en del af overskuddet (400.000 kr.) kan hensættes, da der som beskrevet ovenfor, maksimalt kan hensættes 5 %. De resterende 370.000 kr. vil typisk indgå i takstberegningen for 2014 som en indtægt, der reducerer taksten.

Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser

Styringsaftalen anviser de almindelige principper for beregning af takster for hovedydelser. I nedenstående beskrives de aftalte principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser.

Fra 2016 anvendes i styringsaftalen begrebet forhandlede ændringer i forhold til en udmeldt takst, for at beskrive det nye forhold, at de årligt udmeldte takster kan danne udgangspunkt for en eventuel forhandling. En forhandlet ændring er enten en tillægsydelse eller en reduktion i indsatsen.

De nedenstående beskrivelser af hvordan tillægsydelser takstfastsættes, kan finde anvendelse både ved tillægsydelser eller reduktion i indsatsen. Der kan således være tale om både positive og "negative" tillægsydelser. Ordlyden i dette appendiks er ikke i øvrigt ændret i forhold til tidligere.

Formålet med fælles principper

Formålet er, at principperne for takstfastsættelsen på tillægsydelser i kommunerne og regionen bliver ensrettet og at der skabes gennemskuelighed i ydelserne for bestiller (myndighed/handlekommunen). Der er enighed om, at taksten for tillægsydelsen skal dække de omkostninger, der er forbundet med den tillægsydelse, der leveres til den enkelte bruger. Ambitionen er, at aftaler vedrørende tillægsydelser skal omhandle indholdet og omfanget af tillægsydelserne, og ikke hvordan tillægsydelserne skal beregnes; principperne er således fastlagt på forhånd med nærværende beskrivelse, ligesom der opstilles en model for beregning af tillægsydelserne. Hermed sikres en ensartethed og smidighed ved indgåelsen af aftaler om tillægsydelser. Det skal understreges, at betalingskommunen skal underrettes hurtigst muligt i forbindelse med, at der opnås enighed om at sætte tillægsydelser i værk, såfremt betalingskommunen er forskellig fra handlekommunen.

Definition af tillægsydelser

Tillægsydelser er ekstraordinære ydelser, der ligger udenfor det, der tilbydes indenfor hovedydelser. Der kan her være tale om ydelser, der ikke allerede tilbydes i hovedydelser (f.eks. ledsagelse, rådgivning eller psykologbistand), eller blot flere enheder af et delelement af en ydelse (f.eks. ekstra pleje eller opsyn).

Takster på tillægsydelser

Der skal ved takstberegningen for hovedydelser ikke budgetteres med omkostninger forbundet med tillægsydelser. Det forudsættes, at indtægter og udgifter forbundet med tillægsydelser balancerer.

I det følgende vil principperne og en model for beregningen af tillægsydelser blive uddybet.

Principperne for beregning af takster på tillægsydelser

Taksten for en given tillægsydelse skal grundlæggende beregnes som en *marginalomkostning*, i det de faste omkostninger er dækket via taksten på hovedydelsen. Det betyder, at taksten for en given tillægsydelse udgør omkostningen for én enhed (time, dag, uge, år, stk., mm) af tillægsydelsen. Beregningen af taksten kan foregå på en af følgende to måder:

1. Som en fast pris for et stk. klart defineret tillægsydelse, afregnet efter faktura (fx ekstern konsulent bistand, ridetimer, svømmetimer o. lign.),
2. eller som timeafregning (ATA-time) for en leveret tillægsydelse.

I begge tilfælde gælder det, at der er tale om en ydelse leveret til den enkelte bruger. Leverandøren udarbejder på denne baggrund en prisberegning, og er i forbindelse med beregningen forpligtet at følge de aftalte principper. I det følgende tages der således udgangspunkt i det andet punkt herover, hvor en enhed er lig en ansigt til ansigtstid (ATA-time). Med ATA menes der direkte på stedet hos brugeren, hvor tillægsydelsen leveres – tid til administration er således ikke medtaget. En ATA-time er 60 minutter.

Fastsættelse af en ATA-timetakst

Prisfastsættelsen af tillægsydelsen skal være sammensat af medgået tid og omkostninger direkte henført til ansættelsesforholdet for det personale, der leverer tillægsydelsen. Prisen skal være aftalt individuelt for den enkelte bruger mellem bestiller (handlekommune) og leverandør (kommune eller region).

Ved beregning af en tillægsydelse kan der således med fordel benyttes en *ATA-timetakst*. Taksten for den givne tillægsydelse kan beregnes på baggrund af omkostningerne henført til den eller de medarbejder(e), der leverer ydelsen. I forlængelse heraf er det vigtigt, at alle relevante følgeomkostninger indregnes, så taksten for tillægsydelsen dækker de omkostningerne, som er forbundet med ansættelsesforholdet for de medarbejdere, der leverer tillægsydelsen. Således skal medarbejdernes egentlige løn, pension, ATP og særlige feriegodtgørelse indgå i beregningen. Endvidere skal ATA-timetaksten korrigeres for fravær i forbindelse med ferie, fri- og søgnehellidage, sygdom, pauser og møder/kurser m.v.

Det vil være meget tungt rent administrativt at beregne en konkret ATA-timetakst for netop den eller de givne medarbejder(e), der leverer en konkret tillægsydelse på et givent tidspunkt. I stedet for at tage udgangspunkt i den enkelte medarbejder, når taksten skal beregnes, tages der derfor udgangspunkt i den personalekategori, som medarbejderen, der leverer tillægsydelsen, tilhører. Der skal derfor som minimum udregnes en takst pr. personalekategori. Personalekategorien skal fastsættes ud fra en rimelighedsbetragtning. Det er også nødvendigt at tage højde for, at der er forskel i omkostningerne til medarbejderen alt efter hvilket tidspunkt på døgnet tillægsydelsen leveres. Således bliver taksten på tillægsydelsen højere, hvis tillægsydelsen leveres udenfor normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00).

Endvidere er der variable følgeomkostninger som følge af ekstra ansatte f.eks. merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m., der skal medregnes i forbindelse med takstberegningen. En model for takstberegning kan se ud som følger i næste afsnit.

Model til beregning af takster på tillægsydelser

Som nævnt tager indeværende vejledning udgangspunkt i en ATA-timetakst. For at opstille en model for beregningen af ATA-timetaksten, er det nødvendigt at opstille de elementer, som beregningsmodellen skal indeholde. Af ovenstående kan følgende elementer opstilles:

- personalekategori – typisk sosu-medarbejdere eller specialpædagoger
- lønomkostning i alt – dog ekskl. arbejdstidsbestemte tillæg
- korrektion for fravær i forbindelse med ferie, sygdom, kurser, møder m.m.
- døgnkoefficient (korrektionsfaktor) (d)
- variable følgeomkostninger (vfo)

Ud fra de oplyste elementer kan der således opstilles følgende model:

$$\text{ATA-timetakst} = \text{timeomkostning}^* (1 + d + vfo)$$

NB: d og vfo indgår i formlen som decimaler – derfor plus en.

hvor:

- timeomkostningen (beregnes altid indenfor hverdage fra klokken 06.00 – 17.00) er afhængig af hvilken personalekategori (og heraf følgende lønomkostning), der leverer ydelsen samt en korrektion relateret til den tid, der leveres direkte til brugeren, og
- døgnkoefficienten skal korrigeres for, hvorvidt tillægsydelsen leveres indenfor normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00) eller i et andet tidsrum.
- Det variable overhead dækker et merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m.

For at sikre den største grad af gennemsækelighed af ovenstående model er det af stor betydning, at der er enighed om, hvordan timeomkostningen, døgnkoefficient og variable følge omkostninger beregnes.

Der er ikke faste retningslinier vedrørende, hvorvidt timeomkostningen for en personalekategori skal beregnes for det enkelte tilbud eller overordnet for leverandøren. For enkelthedens skyld vil der i det følgende tages udgangspunkt i, at timeomkostningen beregnes for det enkelte tilbud. Vel vidende at dette er et større arbejde, er det alt andet lige mest hensigtsmæssigt, hvis takstberegningen foretages så tæt på slutbrugeren som muligt, da taksten skal afspejle de reelle omkostninger bedst muligt.

Der stilles ikke krav om, at den enkelte leverandør samlet tager udgangspunkt i alle leverandørens tilbud, eller i de enkelte tilbud. Den enkelte leverandør må selv fastlægge sin praksis.

Beregning af timeomkostningen

Timeomkostningen er bl.a. afhængig af hvilken personalekategori, der er tale om (og heraf følgende lønomkostning).

Leverandøren skal finde den aktuelle årlige gennemsnitlige bruttoløn for en fuldtidsansat medarbejder indenfor den enkelte personalekategori ved tilbudet.⁹ Med bruttoløn menes den gennemsnitlige aktuelle løn før skat plus pension, ATP og særlig feriegodtgørelse. Da udgangspunktet er normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00), forudsættes det, at der ikke er indregnet arbejdstidsbestemte tillæg i den gennemsnitlige bruttoløn:¹⁰ Hvis der gives faste tillæg som kompensation for skæve arbejdstider, skal disse ligeledes trækkes ud af bruttolønnen, da døgnkoefficienten kompenserer for skæve arbejdstider.

Et eksempel på beregningen af en gennemsnitlig bruttoløn (dagtimer) ved et tilbud kan se ud som følger:

Tilbudet Solgaarden skal beregne den gennemsnitlige bruttoløn for de 7 socialpædagoger, der skal levere tillægsydelser i '07. For enkelthedens skyld antages det, at de 7 kun arbejder på hverdage fra klokken 06.00 til 17.00. De 7 får således ikke kompensation for skæve arbejdstider o. lign.

Den samlede bruttoløn til de 7 er i '07: 2.127.579 kroner

Imidlertid er de tre socialpædagoger ansat på deltid – her 30 timer/uge.

⁹ Hvis der eksempelvis er tale om, at det ofte er medarbejdere med høj anciennitet og dermed de løntunge medarbejdere, der udfører tillægsydelserne, skal der ikke tages udgangspunkt i en gennemsnitsløn, men derimod de høje slutlønnings.

¹⁰ Det vil være muligt med et særudtræk el. lign. fra lønsystemet, der både indeholder koder for personalekategori og arbejdssted.

For at finde den gennemsnitlige årlige bruttoløn for de 7 socialpædagoger, er vi nødt til at indregne, hvad de tre deltidsansatte løn havde været, hvis de var på fuld tid. Dette kan gøres således:

$$\frac{37 \text{ timer} * 7}{(3*30)+(4*37)} * 2.127.579 \text{ kroner} = 2.315.307 \text{ kroner}$$

Af ovenstående regnestykke kan udledes, at hvis alle 7 socialpædagoger havde været på fuld tid, ville deres samlede bruttoløn i '07 være 2.315.307 kroner.

Den gennemsnitlige årlige bruttoløn findes ved at dividere med 7 = 330.758 kroner

Når bruttoårslønnen er fundet, skal der som nævnt korrigeres for fravær i forbindelse med ferie-, fri- og søgnehellidage, sygdom, øvrigt fravær, pauser og møder/kurser. I den forbindelse er der konsensus i takstgruppen om, at bruttoårslønnen kan divideres med 1282 timer for at korrigere for disse elementer, når ATA-timetaksten beregnes. Vælges denne metode, skal valget altid være begrundet.

En begrundelse er eksempelvis, at der ikke umiddelbart findes beregninger for det nævnte fravær: Det overenskomstmæssige fravær ligger som udgangspunkt fast, men sygdom, møder og kurser kan variere meget fra tilbud til tilbud og over årene. Den enkelte leverandør kan, frem for at benytte den nævnte metode, vælge at foretage en egentlig beregning. Såfremt leverandøren vælger denne fremgangsmåde, skal denne dog også begrundes og dokumenteres.

Med udgangspunkt i ovenstående eksempel kan timeomkostningen beregnes således:

$$\text{Timeomkostning} = \frac{330.758 \text{ kroner}}{1282 \text{ timer}} = 258 \text{ kroner}$$

Den timeomkostning, som er udregnet i ovenstående eksempel, er altså prisen for en times (60 min.) leveret tillægsydelse på stedet hos brugeren (ATA-tid) inden for normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00).

Når timeomkostningen er fundet, skal denne som det fremgår af modellen ovenfor ganges med døgnkoefficienten plus de variable følgeomkostninger.

Døgnkoefficienten

I de tilfælde hvor tillægsydelse leveres inden for normal arbejdstid, vil døgnkoefficienten kunne sættes til nul. Døgnkoefficienten skal altså korrigeres for, hvorvidt en tillægsydelse leveres uden for normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00)

I forlængelse af ovenstående kan der så at sige opereres med to scenarier:

- Nemlig et hvor der udarbejdes en generel gennemsnitlig døgnkoefficient, som timetaksten altid korrigeres med – også i dagtimerne,
- eller et scenario hvor der tages udgangspunkt i det tidsrum, hvor en konkret tillægsydelse er leveret, og korrigeres med en døgnkoefficient, der relaterer sig til det konkrete tidsrum.

Da taksten for tillægsydelse bør beregnes så tæt på slutbrugeren som muligt, skal den sidstnævnte løsning benyttes. I forlængelse heraf er det besluttet, at den enkelte leverandør selv kan vælge niveauet for differentiering, dog skal der som minimum regnes med to koefficienter: En dagskoefficient og en koefficient for øvrig tid.¹¹ Den enkelte leverandør skal selv beregne koefficienterne, da disse er afhængige af, hvilke personalekategorier der leverer tillægsydelse.

Vær opmærksom på følgende forhold i forbindelse med døgnkoefficienten:

Det bør fremgå af den konkrete aftale vedrørende en tillægsydelse, at timetaksten er afhængig af, hvorvidt tillægset leveres indenfor normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00), eller om tillægset også leveres på andre tidspunkter.

Hvorfor en døgnkoefficient?

Døgnkoefficienten skal dække de omkostninger det afleder, hvis en tillægsydelse skal leveres uden for normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00). Meromkostningerne vil typisk bestå af:

- kroneomkostninger, i form af et tidsbestemt tillæg til den personalekategori, der leverer tillægsydelse.

Men kan også bestå af tid:

- eksempel hvis der er en reduktion i normtiden for personalekategorien, der leverer tillægset, ved timer, der leveres udenfor normal arbejdstid.

Eller en sammensætning af begge ovenstående punkter.

Døgnkoefficienten tager altså højde for, på hvilket tidspunkt for døgnet tillægset leveres, og om tillægset leveres på en hverdag eller en søgne-/helligdag m.v.

Vejledningen opstiller ikke en konkret model for, hvorledes døgnkoefficienten skal beregnes, da dette eksempelvis vil være afhængigt af den enkelte personalekategoris overenskomst. Det er dog meget vigtigt at døgnkoefficienten indregnes, da der er stor forskel på ATA-timetaksten alt efter hvilket tidspunktet tillægset leveres.

I indeværende vejledning er det besluttet, at der som minimum skal benyttes to døgnkoefficienter.

I det tilfælde, hvor leveringen af en tillægsydelse overskrider skellet mellem eksempelvis dag- og aftenavgt, bliver det nødvendigt at opdele timerne, således prisen for leveringen af den konkrete tillægsydelse er sammensat af en dag- og en aftenstakst.¹²

Det anbefales, at tillægsydelse afregnes i antal leverede timer pr. uge.

Variable følgeomkostninger

¹¹ I dette tilfælde vil dagskoefficienten alt andet lige, når indeværende vejledning følges, være nul.

¹² Forudsat at der er en døgnkoefficient for en aftenavgt (aftenskoefficient). Ellers benyttes døgnkoefficienten for øvrig tid.

Som det fremgår herover skal døgnkoefficienten lægges sammen med den procent, der udgør de variable følgeomkostninger, vfo (f.eks. merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m.), inden det ganges med timeomkostningen. Da dette vil være et stort arbejde at fastlægge den præcise procent for de variable følgeomkostninger, og resultatet næppe vil stå mål med indsatsen, er det hensigtsmæssigt, at der anslås en bestemt procent, som skal gøre det ud for de variable følgeomkostninger.

Den aftale procent er 5 pct.: Fordelt med 2 pct. til kompetenceudvikling af personalet, 2 pct. til personaleforsikringer samt 1 pct. til diverse.

Afrunding

Ud fra ovenstående beskrivelse er det således muligt, nu at udregne en ATA-timetakst på tillægsydelse ud fra følgende model:

$$\text{ATA-timetakst} = \text{timeomkostning} * (1 + d + \text{vfo})$$

Det skal anføres, at såfremt der er udlæg afregnet via faktura, forbundet med leveringen af tillægssydelsen, skal disse lægges til afregningen af tillægssydelsen.

I og med at indeværende fastsætter principperne og en model for takstberegningen af tillægssydelse, er det, der skal fokuseres på i forbindelse med aftaleindgåelse om leveringen af tillægssydelse følgende:

- Antal timer der på ugebasis skal leveres til brugeren ATA.
- Hvad er stillingskategorien for den/de medarbejder(e), der skal levere tillægssydelsen.
- Skal tillægssydelsen også leveres uden for normal arbejdstid, og i givet fald hvornår.

Det forudsættes, at beregningsgrundlaget for en ATA-timetaksten altid er velbegrunderet og revider- og dokumenterbar.

Bilag 2 – Specifikke aftalevilkår for specialundervisningstilbud

Indhold

1. Indledning	2
2. Center for Døvblindhed og Høretab	2
2.1 Tidsfrister og procedurer for visitation og indskrivning på Center for Døvblindhed og Høretab	2
3. Institut for Syn og Hørelse	3
3.1 Procedurer for visitation og bevilling for ydelser	3
3.2 Aftalemodel vedrørende sammensætning, vilkår og betaling for ydelser	4
3.3 Aftalemodellens generelle vilkår og mulighed for bilaterale aftaler	5
3.4 De fælleskommunale hjælpemiddelpuljer på synsområdet	6
4. Den Sikrede Institution Kompasset	7
5. Taleinstituttet	7

1. Indledning

Dette bilag til styringsaftalen for social- og specialundervisningsområdet beskriver de supplerende specifikke aftalevilkår for de enkelte specialundervisningstilbud, der drives af Region Nordjylland. Det drejer sig om:

- Center på Døvblindhed og Høretab
- Institut for Syn og Hørelse
- Den Sikrede Institution Kompasset
- Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland

Målgruppen for undervisningstilbuddene er fysisk eller psykisk handicappede, samt unge på sikrede institutioner.

Nedenfor redegøres der for principper for strukturering af ydelsespakker og betalingsmodeller, samt aftaler for visitation og indskrivning mv. for disse tilbud på specialundervisningsområdet.

Aftalen omfatter desuden undervisningstilbud for voksne med tale-, høre- og synsvanskeligheder (kommunikationscentre), der drives af Region Nordjylland, samt regionale undervisningstilbud (kommunikationscentre), der er overtaget af en kommune, samt undervisningstilbud.

De omfattede tilbud er underlagt de generelle vilkår, der fremgår af styringsaftalen. Herudover er der for hvert enkelt undervisningstilbud indgået en række specifikke aftalevilkår. De specifikke aftalevilkår for de undervisningstilbud, der drives af Region Nordjylland, fremgår under punkt 2-5

2. Center for Døvblindhed og Høretab

I kapitlet nedenfor redegøres der for tidsfrister og procedurer for visitation og indskrivning på Center for Døvblindhed og Høretab.

2.1 Tidsfrister og procedurer for visitation og indskrivning på Center for Døvblindhed og Høretab

Der gælder særlige tidsfrister og procedurer for visitation og indskrivning til undervisnings- og vejledningstilbud på Center for Døvblindhed og Høretab efter folkeskolelovens § 20 stk. 3 og lov om specialundervisning for Voksne § 1 stk.2.

Specialundervisning for børn

Visitationsgangen til skoletilbuddet fra august på Center for Døvblindhed og Høretab efter folkeskolelovens § 20, 3 er i hovedtræk som følger:

Senest:

1. februar	Kommunen indsender matchningsskema til Regionen
15. marts	Kommunen returnerer underskrevet betalingsaftale til Regionen

Der skal desuden ske meddelelse om udskrivning eller fortsættelse i tilbuddet inden den 1. februar.

Specialundervisning for voksne

Visitationsgangen til undervisningstilbud for voksenundervisning på Center for Døvblindhed og Høretab og undervisning af unge og voksne på Center for Døvblindhed og Høretab efter lov om Specialundervisning for voksne § 1,2 er i hovedtræk som følger:

Center for Døvblindhed og Høretab (hørehandicapområdet): Optagelse august / januar.

Senest:

1. marts/1. oktober	Ansøgningsskema indgives til kommunen
1. april/1. november	Kommunen indsender matchningsskema til Regionen
15. maj/15. december	Kommunen returnerer underskrevet betalingsaftale til Region-nen

Center for Døvblindhed og Høretab (døvblindeområdet): Optagelse august

Senest:

1. februar	Kommunen indsender matchningsskema til Regionen
15. marts	Kommunen returnerer underskrevet betalingsaftale til Regionen

Betalingsaftalen for både børn og voksne har et opsigelsesvarsel på løbende måned + 3 måneder. Den købende kommune er forpligtet til at afregne for den købte plads, uanset om pladsen i løbet af perioden bliver tom – dog kan en anden elev efter aftale mellem kommune og Region placeres i den ledige plads.

Få nærmere information om tidsfrister og procedurer for visitation og indskrivning på Regionens hjemmeside på internetadressen <http://www.rn.dk/Specialsektoren/>

3. Institut for Syn og Hørelse

I det følgende gennemgås procedurer for visitation og bevilling af ydelser på Institut for Syn og Hørelse samt en særlig aftalemodel vedrørende sammensætning, vilkår og betaling for ydelserne.

3.1 Procedurer for visitation og bevilling for ydelser

Procedurerne beskriver, hvordan sagsgangene skal være i samspillet mellem borger, kommune og institut.

Ydelserne på Institut for Syn og Hørelse er sammensat af to ydelsestyper: Ydelser med trækingsret og timeafregnede ydelser.

Ved ydelser med trækingsret er der fri henvendelsesret for alle, såvel borgere som fagprofessionelle.

For timeafregnede ydelser opereres der med to hovedtyper af sagsgange:

- Sagsgang med fri henvendelsesret
- Sagsgang hvor kommunen henviser

Sagsgang med fri henvendelsesret

Som det fremgår af aftalemodellen for instituttet (se afsnit 3.2) er der fri henvendelsesret på en del af instituttets ydelser. Den fri henvendelsesret giver borgerne mulighed for at henvende sig direkte til instituttet uden indledningsvist at henvende sig til kommunen.

Den fri henvendelsesret sikrer en nem og smidig adgang for borgerne, hvilket sikrer at forløb med kortvarig aktivitet udføres med et minimum af medgået tid til administration. Sagsgangen med fri henvendelsesret er den mest almindelige sagsgang for kommunikationsydelserne. Der kan være 6 trin i denne type sagsgang:

1. Borgerens henvendelse
2. Rådgivning, udredning og kortvarig aktivitet (op til årlig ramme på 5 timer)
3. Evt. ansøgning om visitation og anmodning om bevilling fra kommunen
4. Meddelelse af afgørelse om visitation og bevilling til borger og institut
5. Iværksættelse af ydelse
6. Eventuel ny visitation og bevilling

Sagsgang når kommunen henviser

I nogle tilfælde kan et sagsforløb starte i kommunen, der ønsker at visitere til et forløb, hvor udredningen allerede er foretaget. Det kan f.eks. være tilfældet på PPR-området, hvor der rettes henvendelse til instituttet. Efter en indledende kontakt med instituttet starter sagsgangen i givet fald ved trin 4.

Generelt vedrørende begge sagsgange

Alle dokumenter i sagsgange mellem institut og kommune udveksles digitalt.

Den gældende praksis omkring digital fremsendelse af ansøgninger på vegne af borgere fastholdes fremadrettet for instituttets målgrupper. Dette gælder såvel ved hjælpemiddelansøgninger som ved ansøgning om timebaserede ydelser.

Kontakt mellem kommune og institut foregår via en kommunal kontaktperson, kommunen har udpeget.

Flere oplysninger om sagsgangene kan findes under menuen "[Anvendelse af regionens tilbud](#)" på www.rn.dk/specialsektoren eller kan fås ved henvendelse til instituttet.

3.2 Aftalemodel vedrørende sammensætning, vilkår og betaling for ydelser

Formålet med den særlige aftalemodel er at skabe fleksible vilkår for valg og levering af instituttets ydelser. Derudover skal aftalemodellen sikre en overskuelig ydelses- og takststruktur, hvor ydelserne i væsentlig grad finansieres på baggrund af ren timetakstafregning.

Ydelserne på Institut for Syn og Hørelse er sammensat af to ydelsestyper:

- Ydelser med trækingsret uden cpr.- registrering af henvendelser
- Timeafregnede ydelser registreret og opgjort på cpr.-niveau

Ydelser med trækingsret omfatter:

- 1.A - Høre: Generel rådgivning og information omkring høreproblemer
- 1.A - Syn: Generel rådgivning og information omkring nedsat syn eller andre kommunikationsvanskeligheder

Trækingsretten sikrer, at der på de to områder stilles et basisberedskab til rådighed for borgere og ansatte på tværs af kommunerne, og tilgodeser lovgivningens krav om mulighed for anonym rådgivning. Ydelserne under 1.A kan alene fravælges såfremt kommunen ikke forventer at benytte de timeafregnede ydelser på henholdsvis høre- eller synsområdet.

Timeafregnede ydelser omfatter:

- 2.A Småbørn (0-6 år) - Syn og handikapteknologi - fri henvendelsesret
- 2.B Skoleelever (6-18 år) - Syn og handikapteknologi - fri henvendelsesret
- 2.C Unge og voksne - Høre, syn og handikapteknologi - fri henvendelsesret
- 2.D Børn og voksne - medicinsk-optiske øjenlidelser - fri henvendelsesret
- 2.E Voksne kommunikationsundervisning – ikke fri henvendelsesret

Den fri henvendelsesret på ydelse 2.A-2.D gør det muligt for borgere at henvende sig til instituttet vedrørende indledende udredning og eventuel kortvarig aktivitet uden forudgående visitation og inden for en årlig ramme på op til 5 timer.

Særligt vedrørende børneområdet på Institut for Syn og Hørelse:

For småbørn og skoleelever kan der indgås en 1-årig visitationsaftale, idet der kan være mange enkelt-henvendelser i løbet af et år, som typisk kan løses umiddelbart ved en kort samtale eller ved en kortvarig indsats.

I forbindelse med de 1-årige visitationsaftaler kan der efter ønske aftales en øvre timeramme.

Afregning efter enheds- og timetakst

Trækningsretten på ydelserne under 1.A finansieres som enhedstakst efter objektive kriterier på baggrund af kommunernes befolkningstal.

Timeafregnede ydelser registreres på cpr.-niveau med angivelse af forbrugt tid på hhv. borgerkontakt, for/efterbehandling og kørsel, og afregnes samlet efter gældende timetakst.

Trækningsretten opkræves de tilmeldte kommuner kvartalsvist, mens ydelser med timetakst afregnes månedsvist. Dog opkræves ydelse 2.C ved slutningen af hvert kvartal, som et á contobeløb baseret på tidligere års forbrug. Når året er omme, afregnes der efter det faktiske forbrug.

De enkelte ydelser er sammensat af delelementer, der i forskellig grad kan henføres til Lov om Social Service, Folkeskoleloven og Lov om Specialundervisning for Voksne. Ud fra en vurdering af indholdet i ydelserne fastsætter Institut for Syn og Hørelse en skønsmæssig procentfordeling af indsatsen på de enkelte lovområder. Procentfordelingen fremgår af Institutts [tilbudskatalog](#) samt af den faktura kommunen modtager.

Hvert kvartal udsendes oversigter til de enkelte kommuner med oversigt over den enkelte kommunes forbrug for indeværende år. Oversigterne omfatter udgifter på ydelsesniveau (kr.), udgifter (kr.) på cpr-niveau, og faktiske udgifter (kr.) for áconto-ydelser på cpr-niveau.

Den konkrete sammensætning af ydelser og takster fremgår af rammeaftalens takstbilag (kan ses på www.rammeaftalernord.dk)

3.3 Aftalemodellens generelle vilkår og mulighed for bilaterale aftaler

Aftalemodellen indeholder to niveauer af vilkår, hvor niveau 1 er aftalt som gældende udgangspunkt for alle kommuner, og et niveau 2, hvor der på nogle områder bilateralt kan aftales andre vilkår for den enkelte kommune.

Niveau 1 omfatter sammensætningen og udbuddet af ydelser, som de er beskrevet i afsnit 3.1 og 3.2, herunder aftalevilkår vedrørende enheds- og timetakst, fri henvendelsesret og trækingsret.

Forholdene i Niveau 1 er som udgangspunkt gældende for alle kommuner med mindre andet aftales bilateralt i Niveau 2.

Niveau 1 drøftes i regi af Den Administrative Styregruppe, der vurderer og beslutter, om der bør foretages ændringer mellem årene. I modsat fald fortsætter Niveau 1 uændret med virkning for rammeaftalerne for det kommende år.

Niveau 2 åbner mulighed for, at der kan indgås bilaterale aftaler mellem Institut for Syn og Hørelse og de enkelte kommuner.

Gennem bilaterale aftaler kan kommunerne årligt foretage til- og fravalg af ydelser med trækingsret med virkning for de efterfølgende år.

De bilaterale aftaler giver også løbende mulighed for at indgå nærmere aftale omkring fravalg eller justering af 5-timers rammen for den fri henvendelsesret, eller for årsvisitationer på børneområdet.

Desuden kan der aftales nærmere om øvrige vilkår i forhold til borgernes henvendelsesprocedure på institutterne, håndtering af afbrudte forløb og udeblivelser, placeringen af lokaler og instituttets repræsentation i de enkelte kommuner, samt andre forhold, der sikrer et hensigtsmæssigt samspil mellem kommunerne og institutternes administration.

Ved indgåelsen af bilaterale aftaler er det den enkelte kommunes repræsentant i Den Administrative Styregruppe, der er kontaktperson ved indgåelsen af en aftale mellem instituttet og kommunen. Aftalevilkårene i de bilaterale aftaler kan, hvis dette aftales, have virkning for en årrække indtil aftaleparterne ønsker ændringer af den bilaterale aftale.

3.4 De fælleskommunale hjælpemiddelpuljer på synsområdet

De kommunale hjælpemiddelpuljer på Institut for Syn og Hørelse finansieres gennem objektive kriterier.

Pulje 3.A (optiske- og optikunderstøttende hjælpemidler og IT-hjælpemidler) finansieres på baggrund af de enkelte kommuners andel af syns- og teknologibrugere i instituttets database.

Pulje 3.B (øvrige synshjælpemidler) og 3.C (undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler) finansieres efter objektive kriterier på baggrund af kommunernes befolkningstal.

Ydelserne leveres som obligatoriske ydelser til kommunerne med mindre den enkelte kommune foretager et aktivt fravalg (aftalemodellens Niveau 2).

Aftale om forenkling af den administrative sagsgang for hjælpemiddelpuljerne

Med henblik på at forenkle proceduren for bevilling af hjælpemidler fra puljerne, er det aftalt, at der månedsvist udsendes en liste til hver kommune over borgere, som gennem konsulenterne har fået et hjælpemiddel stillet til rådighed som midlertidigt udlån. Listen, der indeholder borgernes stamoplysninger, bilægges de midlertidige udlånserklæringer, og kommunerne kan på denne baggrund permanentgøre

udlånene, og udsende bevillingsbreve til borgerne.

Omlægningen medfører, at der administrativt spares udsendelse og behandling af minimum 1800 individuelle faglige vurderinger årligt, og medfører dermed en reduceret administrationsbyrde for kommunerne og instituttet.

4. Den Sikrede Institution Kompasset

Tilbuddet på Den Sikrede Institution Kompasset er et helhedstilbud, der inkluderer døgnbehandling, skole, værkstedsaktivitet og fritidstilbud. Den Sikrede Institution Kompasset varetager således undervisningstilbud til unge under 18 år i henhold til folkeskoleloven og lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. efter aftale med Brønderslev Kommune som skolemyndighed.

Der er indgået aftale om, at Brønderslev Kommunes PPR-kontor indgår aftale med den anbringende myndighed om undervisning, når en ung visiteres til Kompasset.

Ligeledes er det aftalt, at Brønderslev Kommune har ansvaret for at opkræve den anbringende myndighed for betaling af den samlede undervisning.

Henvi sning til tilbuddet sker altid gennem anbringende myndighed, retsvæsen og/eller politi. Få nærmere information om procedurer for henvi sning til tilbuddet på Regionens hjemmeside på internetadressen <http://www.rn.dk/Specialsektoren/>.

5. Taleinstituttet

Her indsættes tekst om aftale vedr. Taleinstituttet når den foreligger.

Afrapportering Central Udmelding

11. maj

2016

Socialstyrelsen udsendte den 1. november 2015 en central udmelding på målgruppen børn, unge og voksne med svære spiseforstyrrelser. De nordjyske kommuner og Region Nordjylland har udarbejdet denne fælles afrapportering, som svar på spørgsmålene i Socialstyrelsens centrale udmelding.

**Børn, unge og voksne
med svære spise-
forstyrrelser**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
1.2 Rapportens metodiske grundlag	1
2. Målgruppen	2
2.1 Antal borgere med behov for højt specialiseret rehabilitering	2
3. Rehabiliteringsindsatser og tilbud	2
3.1 Definition på højt specialiserede tilbud og indsatser	2
3.2 Anvendte højt specialiserede tilbud	3
3.3 Anvendte matrikelløse og udkørende indsatser	3
3.4 Samarbejde i kommunerne	4
4. Udfordringer	4
5. Tilrettelæggelse og koordinering af indsatser og tilbud	5
5.1 Iværksatte tiltag	5
5.2 Tilrettelæggelse og videreudvikling af udviklingstendenser	5
6. Konklusion og anbefalinger	5

1. Indledning

Socialstyrelsen har den 1. november 2015 udsendt en central udmelding om borgere med svære spiseforstyrrelser. Den centrale udmelding indeholder en række spørgsmål til, hvordan hver region planlægger og koordinerer højt specialiserede sociale rehabiliteringsindsatser og tilbud til denne målgruppe. På den baggrund har de nordjyske kommuner og Region Nordjylland udarbejdet en fælles rapport som svar på spørgsmålene i Socialstyrelsens centrale udmelding.

Afrapporteringen er udarbejdet af en fælleskommunal faglig arbejdsgruppe, der er sammensat af repræsentanter fra kommunerne på både myndigheds- og udførniveau samt fra behandlingspsykiatrien i Region Nordjylland.

Rapporten gengiver de generelle tendenser, udfordringer og samarbejdsinitiativer, der kendetegner området i Nordjylland, og er bygget op om de 4 temaer der er i den centrale udmelding. Rapporten vil således beskrive målgruppens størrelse i Nordjylland, hvilke specialiserede indsatser og tilbud der anvendes til målgruppen, hvilke udfordringer der opleves samt den fremadrettede tilrettelæggelse og koordinering af indsatser og tilbud.

1.2 Rapportens metodiske grundlag

Konklusionerne i afrapporteringen er baseret på skriftlige indmeldinger fra alle de nordjyske kommuner, som efterfølgende er drøftet i og behandlet af den faglige arbejdsgruppe og Den Administrative Styregruppe på social- og specialundervisningsområdet.

Det bemærkes, at mange kommuner har fundet målgruppens definition svær forståelig, da det vurderes, at Socialstyrelsens definition primært er afledt af et sundhedsmæssigt perspektiv og i mindre grad et socialfagligt perspektiv. Da kommunerne ikke registrerer borgere på diagnoser, men efter deres støttebehov har det været vanskeligt for kommunerne at identificere en klar målgruppe af borgere. Flere kommuner har endvidere påpeget, at Socialstyrelsens definition af målgruppen efterlader rum til fortolkning, hvorfor de er i tvivl om den præcise afgrænsning af målgruppen. Der er derfor en vis usikkerhed i forhold til opgørelsen af målgruppens omfang. Vurderingen af, om en konkret borger er i målgruppen eller ikke, afhænger af den enkelte kommunes fortolkning af Socialstyrelsens definition. Da der er tale om en lille målgruppe vil den enkelte kommunes fortolkning i enkeltsager bidrage til relativ stor usikkerhed i opgørelsen.

Målgruppen kan både befinde sig i sundhedsområdet, psykiatrien eller socialområdet, hvilket betyder, at kommunerne ikke nødvendigvis har det fulde overblik over målgruppen. Borgere med spiseforstyrrelser kommer i kontakt med det kommunale system, når der er tale om afledte vanskeligheder fra spiseforstyrrelsen, som for eksempel funktions- eller mobilitetsnedsættelse, manglende evne til at varetage praktiske opgaver eller manglende sociale kompetencer. Eftersom målgruppen for denne rapport er borgere med en meget svær spiseforstyrrelse vil borgeren dog ofte komme i kontakt med det sociale kommunale system på et tidspunkt i deres behandling, men der er ikke en klar procedure for, hvornår kommunen bliver orienteret om at en borger er/har været indlagt med en spiseforstyrrelse. Endvidere har borgeren ret til at takke nej til yderligere hjælp efter indlæggelse. Der er en klar fornemmelse i kommunerne om, at der er borgere, som kun bevæger sig i behandlingssystemet.

Det vurderes desuden, at der er mange private aktører, som udbyder behandling til målgruppen, hvilket kan give yderligere mørke tal, da kommunerne ikke har kendskab til de borgere, der behandles i privat regi, eftersom de ikke er en del af hverken det kommunale eller regionale behandlingssystem.

De nordjyske kommuner har som følge af Socialstyrelsens definition i den Centrale Udmelding kun medtaget borgere, der har en svær spiseforstyrrelse **og** har behov for et socialt rehabiliterende tilbud. Målgruppen af spiseforstyrrede i Nordjylland er således større end den andel, der er indmeldt, hvilket vurderes som en meget lille delmængde.

2. Målgruppen

Målgruppen for den centrale udmelding er børn, unge og voksne med en svær spiseforstyrrelse, der har behov for en højt specialiseret rehabiliteringsindsats på grund af svære psykiske og fysiske funktionsnedsættelser samt sociale problemer.

En spiseforstyrrelse er i den centrale udmelding afgrænset til anoreksi og bulimi, både i typiske og atypiske former, og defineres som en borger, der har en grad 3, 4, og 5 jævnfør Sundhedsstyrelsens vejledende kriterier for behandlingsindsatsen for henholdsvis anoreksi og bulimi. Samtidig er målgruppen kendetegnet ved, at de har behov for en social rehabiliteringsindsats.

2.1 Antal borgere med behov for højt specialiseret rehabilitering

De nordjyske kommuner har opgjort antallet af borgere med svære spiseforstyrrelser og behov for en højt specialiseret indsats eller tilbud. Kommunernes samlede skøn af målgruppens omfang er 34 borgere i 2014 og 37 borgere i 2015.

Tabel 1: Oversigt over målgruppen i de nordjyske kommuner i 2014

Antal borgere i 2014	
Borgere under 18 år	14
Borgere fra 18 år	20
I alt	34

Tabel 2: Oversigt over målgruppen i de nordjyske kommuner i 2015

Antal borgere i 2015	
Borgere under 18 år	16
Borgere fra 18 år	21
I alt	37

Arbejdsgruppen bemærker, at der er tale om opgørelse af en meget lille andel af de borgere med spiseforstyrrelser, som findes i de nordjyske kommuner, og at målgruppen er svær definerbar, hvorfor antallet af borgere er opgjort med en vis usikkerhed jf. afsnit 1.2.

3. Rehabiliteringsindsatser og tilbud

3.1 Definition på højt specialiserede tilbud og indsatser

Socialstyrelsen beskriver i den Centrale Udmelding højt specialiserede tilbud og indsatser som bestående af en eller flere specialiserede indsatser på socialområdet samt eventuelle indsatser på beskæftigelses-, sundhedsundervisnings- og uddannelsesområdet. Fælles for indsatserne er, at de alle har til formål at støtte og udvikle borgernes funktionsevne. Udgangspunktet for at yde en højt specialiseret rehabiliteringsindsats for borgere med svære spiseforstyrrelser er bl.a. at de rette faglige, personlige og organisatoriske kompetencer er til stede hos de fagprofessionelle.

3.2 Anvendte højt specialiserede tilbud

Som følge af det lille antal borgere i målgruppen er udbuddet af højt specialiserede sociale tilbud til målgruppen i Nordjylland tilsvarende begrænset. Som følge af målgruppens størrelse vurderes det, at der ikke er driftsgrundlag for at oprette et kommunalt eller regionalt højt specialiseret tilbud til målgruppen i regionen. Det vurderes dog, at det kan være nødvendigt at sætte yderligere fokus på målgruppen og de højt specialiserede tilbud, indsatser og kompetencer, der er tilstede i regionen og i nærliggende regioner. Derfor er der aftalt og planlagt en række indsatser for at styrke indsatsen til målgruppen jf. afsnit 6.

Arbejdsgruppen vurderer, at der er et højt specialiseret tilbud i Nordjylland til målgruppen nemlig Bakkely, som er et privat tilbud beliggende på Mors, der drives af Bakkely Fonden. Målgruppen er unge i alderen 16-30 år med opmærksomhedsforstyrrelser, personlighedsforstyrrelse og spiseforstyrrelser. Tilbuddet er en sammenhængende og højt specialiseret indsats, som vurderes at leve op til Socialstyrelsens definition af et højt specialiseret tilbud. Medarbejderne anvender således størstedelen af deres tid på målgruppen, hvilket tydeliggøres i og med at af de 7 døgnpladser på tilbuddet, så anvendes 5 af disse af børn og unge med svære spiseforstyrrelser og 2 af pladserne af voksne med svære spiseforstyrrelser. Medarbejdergruppen rummer psykologisk, socialfagligt, pædagogisk og sundhedsfagligt uddannet personale med erfaring, og alle medarbejdere modtager løbende individuel og fælles efteruddannelse samt supervision.

Ud over Bakkely Fonden anvendes desuden Sønderparken, der er et højt specialiseret tilbud beliggende i Hedensted Kommune, og som drives af Region Midtjylland. Sønderparken har et særligt tilbud med x pladser til voksne med svær spiseforstyrrelse, som har behov for et socialt rehabiliterende tilbud. Tilbuddet er en koordineret, sammenhængende og højt specialiseret indsats, som vurderes både kompetencemæssigt og målgruppemæssigt at leve op til Socialstyrelsens definition af et højt specialiseret tilbud. Teamet bruger størstedelen af deres arbejdstid på målgruppen, og består af et tværfagligt team af ergoterapeuter, fysioterapeuter, klinisk diætist, pædagoger, social- og sundhedsassistenter, musikterapeut og sygeplejersker. Teamet har opnået en specialiseret faglig og erfaringsmæssig viden om arbejdet med målgruppen, da de blandt andet har været i praktik på Center for Spiseforstyrrelser og løbende holder sig opdateret om de nyeste anbefalinger, viden og erfaringer vedrørende rehabilitering af mennesker med spiseforstyrrelser. Dette gør, at teamet kan tilrettelægge den helt rette indsats i forhold til borgernes støttebehov og udvikling.

Bakkely Fondens og Sønderparkens specialiseringsniveau er pt. ved at blive endeligt kvalificeret af arbejdsgruppen.

3.3 Anvendte matrikelløse og udkørende indsatser

Kommunerne i Nordjylland anvender i høj grad matrikelløse eller udkørende indsatser til borgere med svære spiseforstyrrelser, der har behov for et socialt rehabiliterende tilbud. Det skyldes, at det giver en bred mulighed for at tage forskellige indsatser i brug alt efter den enkelte borgers behov, og grundet udbuddet af højt specialiserede indsatser i Nordjylland, så er det ofte den eneste mulighed for at give en borger i Nordjylland et socialt rehabiliterende tilbud i nærmiljøet. Kommunerne i Nordjylland vurderer, at behandling i nærmiljøet, og det at borgeren er tæt på sin familie og sit netværk ofte kan være en vigtig faktor for behandlingens succes. Indsatser vil altid blive tildelt ud fra en individuel helhedsbetragtning af den enkelte borgers behov og situation.

Matrikelløse eller udkørende indsatser til målgruppen anvendes på to overordnede måder. Enten som en ydelse i sig selv eller som tillæg til døgnbehandling i de tilfælde, hvor der anvendes tilbud til målgruppen, der ikke vurderes som højt specialiserede efter Socialstyrelsens definition.

I de tilfælde, hvor matrikelløse indsatser anvendes i tillæg til anbringelsen, modtager borgerne et intensivt socialt rehabiliteringstilbud tæt på hjemmet suppleret med matrikelløse indsatser og et tæt samarbejde med enten egen læge eller behandlingspsykiatrien. Når borgere med svære spiseforstyrrelser anbringes på et døgntilbud, der ikke betragtes som højt specialiseret jf. Socialstyrelsens definition, så skyldes det en helhedsbetragtning, om at det i det enkelte tilfælde er vigtigt, at lægge vægt på andre forhold end udelukkende tilbuddets specialiseringsgrad. Det vil ofte skyldes, at der lægges vægt på nærhed til borgerens lokalmiljø i og med at det vurderes, at det er vigtigt for behandlingens succes.

I de tilfælde hvor der udelukkende anvendes matrikelløse eller udkørende indsatser, så sammensættes der en indsats, der er tilpasset borgerens individuelle behov. Der vil være tale om forskellige støttende indsatser i eget hjem og/eller i nærmiljøet. Det kan være bostøtte, social træning og socialpædagogisk støtte. Fokus for disse indsatser er struktur omkring måltider, forberedelse af måltider, dagligdags gøremål, motion, støtte til koordinering af behandlingsforløb og samtaler om udfordringer og følelser. De matrikelløse eller udkørende indsatser vil oftest blive leveret af kommunens egne tilbud.

Vurderingen er, at borgerne i disse situationer samlet set ikke modtager en højt specialiseret indsats jf. Socialstyrelsens definition. Borgerne modtager en fagligt kvalificeret indsats på specialiseret niveau i borgerens nærmiljø og med løbende koordinering med psykiatrien og/eller praktiserende læge. Årsagen til at indsatserne gives på specialiseret niveau vil som sagt altid være individuelle helhedsbetragtninger af, at behandling i nærmiljøet er vigtigt for behandlingens succes.

De nærmeste højt specialiserede ambulante matrikelløse indsatser vurderes at være i den midtjyske region og er som sådan ikke tilgængelige for størstedelen af de nordjyske kommuner.

3.4 Samarbejde i kommunerne

I de nordjyske kommuner arbejdes der helhedsorienteret og med udgangspunkt i den enkelte borgers situation. Der foregår koordinering mellem sagsbehandler, leverandør og de fagpersoner der er omkring den enkelte borger i hverdagen. Koordinering og samarbejde sker primært inden for forvaltningsområderne sundhed, social, psykiatri og beskæftigelse/uddannelse.

Der er ikke indgået konkrete aftaler om samarbejde mellem Region Nordjylland og de nordjyske kommuner vedr. målgruppen, men det vurderes, at kommunerne og regionen i vid udstrækning arbejder sammen, når det er nødvendigt. I de tilfælde hvor borgerne bliver indlagt på sygehuset, er der aftalt rammer for dialog, koordinering og udskrivning i regi af sundhedsaftalen.

Der er ikke indgået formaliserede aftaler om samarbejder mellem to eller flere af de nordjyske kommuner, men uformelt foregår der erfaringsudveksling mellem relevante fagpersoner, som arbejder inden for området.

4. Udfordringer

Udbuddet af højt specialiserede tilbud og indsatser på området problematiseres af enkelte kommuner, men udbuddet hænger tæt sammen med målgruppebestørrelsen som ligeledes er beskedent repræsenteret i regionen. Målgruppebestørrelsen betyder, at der ikke er grundlag for et højt specialiseret tilbud, dels er det svært at skaffe tilstrækkeligt driftsgrundlag og dels vil det være vanskeligt at opretholde en faglig specialisering.

Som følge af den beskedne målgruppe er det begrænset, hvor ofte kommunerne visiterer borgere med svære spiseforstyrrelser og behov for et socialt rehabiliterende tilbud. Flere kommuner melder således, at de ikke har

haft borgere i målgruppen i de sidste 2 år. Der er dermed en helt generel vidensudfordring på myndighedsniveau i kommunerne i forhold til hvilke højt specialiserede tilbud og indsatser, der eksisterer.

Som følge af at kommunerne mangler viden om socialt rehabiliterende tilbud, indsatser og behandling til de borgere, der har spiseforstyrrelser i allersværeste grad, så er samarbejdet med psykiatrien særligt vigtigt. Det er den overordnede vurdering, at der er et godt samarbejde mellem behandlingspsykiatrien og de nordjyske kommuner vedr. denne målgruppe. Enkelte kommuner melder dog om, at de bliver sent inddraget eller orienteret om at en borger i kommunen er i behandling for spiseforstyrrelser. Ligesom der er tilfælde, hvor kommunen ikke vurderer, at videnoverdragelsen fra psykiatrien til kommunen er tilstrækkelig.

5. Tilrettelæggelse og koordinering af indsatser og tilbud

5.1 Iværksatte tiltag

Dette afsnit udarbejdes på baggrund af drøftelserne i DAS den 19. maj og efterfølgende møder i arbejdsgruppen.

5.2 Tilrettelæggelse og videreudvikling af udviklingstendenser

Dette afsnit udarbejdes på baggrund af drøftelserne i DAS den 19. maj og efterfølgende møder i arbejdsgruppen

6. Konklusion og anbefalinger

Dette afsnit udarbejdes på baggrund af drøftelserne i DAS den 19. maj og efterfølgende møder i arbejdsgruppen

Kommunernes indmeldinger om forventet efterspørgsel efter tilbud omfattet af det forstærkede samarbejde

Dette skema indgår som en del af den gensidige dialog i forbindelse med det forstærkede samarbejde. Den gensidige dialogforpligtelse betyder bl.a. at driftsherrer for tilbud omfattet af det forstærkede samarbejde udarbejder årsrapporter, således at myndighed i de forskellige kommuner har mulighed for at forholde sig til driftsherres tanker om udvikling. Årsrapporterne kan ses [her](#).

Samtidig er kommunerne forpligtet til i åben og ærlig dialog at give besked om forventede ændringer i forbrug og ønsker til de konkrete tilbud, dette sker bl.a. ved udfyldelse af dette skema. Indmeldingerne præsenterer følgende:

- Kommunernes forventede brug af tilbuddene
- Kommunernes ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddene
- Kommunernes begrundelse ved forventning om ingen eller meget begrænset brug af tilbuddene

1. FAGCENTER FOR AUTISME OG ADHD: ENTERNE			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet	Mariagerfjord	Brønderslev Frederikshavn Hjørring Læsø Morsø Thisted Vesthimmerland Aalborg FB	
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Brønderslev: 1 Hjørring: 1-2 Mariagerfjord: 0 Vesthimmerland: 0 Aalborg FB: 2		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Brønderslev: Forventning om antal børn fra Brønderslev Kommune, der matcher målgruppen. Frederikshavn: Kommunen anvender tilbuddet ved konkret behov – og såfremt borgeren kan rummes i tilbuddet. Hjørring: Aktuelt har Hjørring Kommune én borger på Enterne. Ifølge oplysninger fra Børn og Ungeområdet, forventes yderligere en borger at efterspørge plads i 2016 eller 2017 Læsø: Forventes for Læsø Kommune besvaret af Frederikshavn Kommune Mariagerfjord: Fravalgt pga prisen Vesthimmerland: Ingen sager med autisme i så svær grad, dvs autisme tillige med udviklingshæmning og særlig kompleks adfærd.		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Thisted: Thisted Kommunes behov forventes fortsat at være dækket af egne tilbud. Vesthimmerland: Hvis vi får sager med børn i målgruppen		
Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?	Vesthimmerland: ikke relevant		
C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet	Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse			

(Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).

D: Øvrige bemærkninger fra myndighed (herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)

Frederikshavn: Frederikshavn Kommune har haft en borger på Enterne, som ikke kunne rummes i tilbuddet. Der blev efterfølgende etableret et særligt enkeltmandstilbud i regi af et andet tilbud til borgeren. Der kan i den forbindelse være en underen over, at der er tilbud under det forstærkede samarbejde, som ikke kan rumme borgere inden for målgruppen, og hvor der derfor må etableres yderligere særligt tilrettelagt tilbud.

1. FAGCENTER FOR AUTISME OG ADHD: SPCEIALBØRNEHAVEN BIRKEN			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet	Mariagerfjord Aalborg FB	Brønderslev Hjørring Jammerbugt Læsø Morsø Thisted Vesthimmerland	
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Brønderslev: 1 Hjørring: 1 Jammerbugt: ingen aktuelle børn Mariagerfjord: 0 Vesthimmerland: 0 Aalborg FB: 15		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Brønderslev: Har selv pladser i eget specialbørnehavetilbud. Jammerbugt: Har selv ASF-tilbud Læsø: Forventes for Læsø Kommune besvaret af Frederikshavn Kommune Mariagerfjord: Fravalgt pga. prisen Vesthimmerland: Ingen børn i målgruppen Aalborg FB: Flere børn på 0-6 års området kan rummes inden for dagtilbudslovens rammer		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Jammerbugt: Har selv ASF-tilbud Thisted: Thisted Kommunes behov forventes fortsat at være dækket af egne tilbud. Vesthimmerland: Hvis vi får børn i målgruppen		
Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?	Jammerbugt: Har selv ASF-tilbud Vesthimmerland: Ikke relevant		
C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet	Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse (Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).			
D: Øvrige bemærkninger fra myndighed (herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)			
Frederikshavn: Kommunen har ikke anvendt tilbuddet i 2015, men vil anvende tilbuddet, hvis der bliver behov for det			

2. KRIDTSLØJFEN: KRIDTSLØJFEN			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet		Brønderslev Hjørring Jammerbugt Læsø Mariagerfjord Morsø Thisted Vesthimmerland	
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Hjørring: 0-1 Jammerbugt: 0 – der er aktuelt ikke borgere i tilbuddet Mariagerfjord: 0 Vesthimmerland: 0		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Hjørring: Der har ikke i 2015 været efterspørgsel på pladser. Det er ikke muligt at sige præcist, om der vil være behov for plads(er) i 2016. Jammerbugt: Der er ikke aktuelt kendskab til nye borgere i målgruppen med behov for et tilbud Læsø: Forventes for Læsø Kommune besvaret af Frederikshavn Kommune Mariagerfjord: Der er ingen borgere til tilbuddet Thisted: Borgers forventede fortsatte ophold Vesthimmerland: Ingen borgere inden for målgruppen		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Hjørring: Aktuelt ingen efterspørgsel Jammerbugt: Ved borger i målgruppen med behov for tilbud, vil dette tilbud blive vurderet i forhold til den konkrete borgers behov og ønsker, på lige fod med eventuelle andre relevante tilbud. Vesthimmerland: I og med at kommunen ikke har borgere inden for målgruppen, visiteres ikke til tilbuddet.		
Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?	Jammerbugt: I et tilfælde er en borger i tilbud på Center for døvblindhed og høretab, da dette tilbud matchede borgeren bedre. Vesthimmerland: Kommunen har ikke eget tilbud til målgruppen. I tilfælde af behov for visitation vil kommunen rette henvendelse til Kridtsløjfen.		
C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet	Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse			

(Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).

D: Øvrige bemærkninger fra myndighed (herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)

Frederikshavn: Kommunen har ikke anvendt tilbuddet i 2015, men vil anvende tilbuddet, hvis der bliver behov for det

Vesthimmerland: Ingen

2. KRIDTSLØJFEN: HVIDDALEN			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet		Brønderslev Hjørring Jammerbugt Mariagerfjord Morsø Thisted Vesthimmerland	
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Brønderslev: 0 Hjørring: 0-1 Jammerbugt: 0 – Der er aktuelt ikke borgere i tilbuddet Mariagerfjord: 0 Vesthimmerland: 0		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Brønderslev: 0 Hjørring: Der har ikke i 2015 været efterspørgsel på pladser. Det er ikke muligt at sige præcist, om der vil være behov for plads(er) i 2016. Jammerbugt: Der er ikke aktuelt kendskab til borgere i målgruppen med behov for nyt tilbud. Mariagerfjord: ingen borgere til tilbuddet Vesthimmerland: Ingen borgere inden for målgruppen		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Brønderslev: Tilbuddet anvendes, hvis vi skal visitere en borger, som er i målgruppen for tilbuddet. Hjørring: Ingen efterspørgsel aktuelt Jammerbugt: Ved borger i målgruppen med behov for tilbud, vil dette tilbud blive vurderet i forhold til den konkrete borgers behov og ønsker, på lige fod med eventuelle andre relevante tilbud. Vesthimmerland: I og med at kommunen ikke har borgere indenfor målgruppen visiteres ikke til tilbuddet.		
Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?	Jammerbugt: I et tilfælde er en borger i tilbud på Center for døvblindhed og høretab, da dette tilbud matchede borgeren bedre. Thisted: Borgeren, som bor i Kridtsløjfen, modtager et andet dagtilbud under Aalborg Kommune (Ålykke under AK-Dagtilbud), som passer bedre, da pågældende udover døvhed også er udviklingshæmmet. Vesthimmerland: Kommunen har ikke eget tilbud til målgruppen. I tilfælde af behov for visitation vil kommunen rette henvendelse til Hviddalen.		
C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet	Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)		

I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse

(Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).

D: Øvrige bemærkninger fra myndighed *(herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)*

Frederikshavn: Kommunen har ikke anvendt tilbuddet i 2015, men vil anvende tilbuddet, hvis der bliver behov for det

3. BEHANDLINGSCENTRET ØSTERSKOVEN			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet	Hjørring	Brønderslev Jammerbugt Læsø Morsø Thisted Vesthimmerland Aalborg FB	Mariagerfjord
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Brønderslev: 2-3 Hjørring: evt. 1 Jammerbugt: 1 – Vi har aktuelt 1 borger i tilbuddet Mariagerfjord: 2 Thisted: 0-1 Vesthimmerland: 1 Aalborg FB: 0-1		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Brønderslev: Tidligere års erfaring med antal borgere i målgruppen. Hjørring: Hjørring Kommune har haft 2 borgere på Østerskoven i 2015, men har p.t. ingen. Dette skyldes, at der p.t. ikke er borgere i målgruppen med behov for tilbuddet. Jammerbugt: Der er ikke kendskab til borgere på vej med behov for netop dette tilbud. Læsø: Forventes for Læsø Kommune besvaret af Frederikshavn Kommune Mariagerfjord: Vi har borgere, der passer til tilbuddet. Desuden ligger tilbuddet i kommunen, hvilket er en logistisk fordel. Thisted: Der har ikke tidligere været stor efterspørgsel og det forventes ej heller i fremtiden. Vesthimmerland: Erfaringsmæssig behov Aalborg FB: Kommunens egne tilbud findes dækkende		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Hjørring: se ovenfor Jammerbugt: Ved borger i målgruppen med behov for tilbud, vil dette tilbud blive vurderet i forhold til den konkrete borgers behov og ønsker, på lige fod med eventuelle andre relevante tilbud. Thisted: Så vidt muligt anvendes Rehabiliteringscenter Strandgården, hvis borgeren passer ind til målgruppen der. Vesthimmerland: Ikke aktuelt at besvare, idet tilbuddet anvendes Aalborg FB: Såfremt borger er visiteret til tilbuddet fra andre instanser Aalborg Skoleforvaltningen: Vi anvender ikke tilbuddet i så stort et omfang. Vi har egne tilbud i kommunen.		

Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?

Jammerbugt: Vi anvender dette tilbud, når vi har en borger med behov for tilbuddet.

Thisted: Der er ikke sat andet i stedet, ud over anvendelse af Strandgården, hvis muligt.

Vesthimmerland: Kommunen har ikke mulighed for at erstatte et specialiseret fase 3 tilbud med et kommunalt tilbud jf. sundhedslovens vejledning nr. 9759

Aalborg FB: Kommunens egne tilbud anvendes

Aalborg Skoleforvaltningen: Egne tilbud i Aalborg Kommune

C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet

Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)

I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse

(Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).

Vesthimmerland: Ønske om takst differentiering, feks.2 takster

D: Øvrige bemærkninger fra myndighed (herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)

Frederikshavn. Kommunen har ikke anvendt tilbuddet i 2015, men vil anvende tilbuddet, hvis der bliver behov for det

4. REHABILITERINGSCENTER STRANDGÅRDEN			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet	Mariagerfjord	Brønderslev Frederikshavn Hjørring Jammerbugt Læsø Morsø Thisted Vesthimmerland Aalborg FB	
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Hjørring: 3 Jammerbugt: 0 – Der er aktuelt ikke borgere i tilbuddet Mariagerfjord: 0 Thisted: 1-3 Vesthimmerland: 0,5 Aalborg FB: 0-1		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Frederikshavn: Kommunen anvender tilbuddet ved konkret behov, hvis tilbuddet kan levere de indsatser som efterspørges... Jammerbugt: Der er ikke kendskab til borgere på vej med behov for netop dette tilbud. Behovet for tilbuddet opstår som oftest akut, som resultat af en erhvervet hjerneskade, hvorfor det ikke er muligt at sige noget mere konkret. Mariagerfjord: Fravælges af borgerne pga. afstanden Thisted: Eftersom Region Nordjylland har ændret på den akutte behandlingstilgang til apopleksipatienterne og vil ændre yderligere på tilbuddet inden for de næste par år, er det svært at angive en forventet anvendelse af tilbuddet, da omlægningen på området må have indvirkning på behandlingsresultatet og dermed også efterspørgslen. De 1-3 pladser er derfor beregnet ud fra efterspørgslen i 2013, 2014 og 2015. Vesthimmerland: Erfaringsmæssigt behov Aalborg FB: Kommunens egne tilbud dækker behovet		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Jammerbugt: Ved borger i målgruppen med behov for tilbud, vil dette tilbud blive vurderet i forhold til den konkrete borgers behov og ønsker, på lige fod med eventuelle andre relevante tilbud. Vesthimmerland: Ikke aktuelt at besvare idet tilbuddet anvendes Aalborg FB: Såfremt borger er visiteret til tilbuddet fra andre instanser ellers bruges Kommunens egne tilbud		

Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?

Jammerbugt: Vi anvender dette tilbud, når vi har en borger med behov for tilbuddet.

Vesthimmerland: Kommunen har ikke mulighed for at erstatte et specialiseret fase 3 tilbud med et kommunalt tilbud jf. sundhedslovens vejledning nr. 9759

Aalborg FB: Kommunens egne tilbud anvendes

C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet

Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)

I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse

(Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).

Hjørring: Hjørring Kommune deltager aktuelt i en arbejdsgruppe omkring udvikling af tilbuddet

Vesthimmerland: Ønske om takstdifferentiering, f.eks. 2 takster

D: Øvrige bemærkninger fra myndighed (herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)

Frederikshavn: Frederikshavn Kommune har i 2015 haft en borger på Strandgården, hvor der ikke var overensstemmelse mellem det der blev efterspurgt og det der kunne leveres. Kommunen har efterfølgende selv kunne matche borgerens behov. Der har været opfølgende dialog omkring det, og Frederikshavn Kommune har i øvrigt en god fornemmelse af Strandgårdens kompetencer på området

5. SPECIALBØRNEHJEMMET KVISTEN			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet	Aalborg FB	Brønderslev Hjørring Læsø Mariagerfjord Morsø Thisted Vesthimmerland Aalborg FB	
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Brønderslev: 0 Hjørring: 2 Mariagerfjord: 0 Vesthimmerland: 1 Aalborg FB: 0-2		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Brønderslev: Har ikke udsigt til, at der kommer børn, der har behov for det tilbud. Hjørring: Kommunen forventer at der fortsat er brug for det specialpædagogiske tilbud på kvisten. Læsø: Forventes for Læsø Kommune besvaret af Frederikshavn Kommune Vesthimmerland: Foreløbig kun 1 i målgruppen Aalborg FB: Vi har pt. 2 børn på Kvisten – de forventes hjemtaget i løbet af 2016. Hjemtagelsen sker på baggrund af dom i byretten		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Thisted: Thisted Kommunes behov forventes fortsat at være dækket af egne tilbud. Vesthimmerland: Tilbuddet benyttes til målgruppen		
Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?	Vesthimmerland: Ingen ting		
C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet	Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse (Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).			
D: Øvrige bemærkninger fra myndighed (herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)			
Frederikshavn: Kommunen har ikke anvendt tilbuddet i 2015, men vil anvende tilbuddet, hvis der bliver behov for det			

6. INSTITUT FOR SYN OG HØRELSE			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet		Brønderslev Hjørring Jammerbugt Læsø Mariagerfjord Morsø Thisted Vesthimmerland Aalborg Skoleforvaltningen	
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Brønderslev: Uændret Hjørring: Det samlede antal sager for Hjørring i 2015 var 943. Jammerbugt: 1 Mariagerfjord: Tallet kan være svært at opgøre med den måde kommunen får opgørelserne på fra Institutet. De mest præcise tal på personnumre kan fås via henvendelse til Institut for syn og hørelse. Thisted: 0 Vesthimmerland: 1 Aalborg Skoleforvaltningen: 3700 her indgår både voksne og børn		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Brønderslev: Uændret Jammerbugt: Baseret på forbrugt i 2015 Mariagerfjord: Mariagerfjord Kommune (MFK) er tilfreds bruger af de eksisterende tilbud. Thisted: Thisted Kommune har samarbejde med Institut for Syn og Hørelse men benytter primært Kommunikationscenter Thisted. Vesthimmerland: Det aktuelle/kendte behov Aalborg Skoleforvaltningen: Det er estimeret ud fra forbrug de sidste 3-4 år		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Thisted: Thisted Kommunes behov forventes fortsat primært at være dækket af eget tilbud. Vesthimmerland: Anvendes ved behov		
Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?	Thisted: Thisted Kommunes behov forventes fortsat primært at være dækket af eget tilbud. Vesthimmerland: Ingen ting		
C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet	Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)		
I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse	Hjørring: Hjørring Kommune ønsker selv i videst mulig omfang at varetage undervisningen af voksne på Teknologiområdet (via Specialskolen for Voksne).		

(Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).

Aalborg Skoleforvaltningen: At der i forbindelse med sagsbehandlingen i den konkrete sag kommer et større fokus på indsatsens formål, omfang og indhold. Således at det vil blive mere tydeligt, hvad den specialpædagogiske indsats sigter på og indeholder.

D: Øvrige bemærkninger fra myndighed (herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)

Frederikshavn: Kommunen har ikke anvendt tilbuddet i 2015, men vil anvende tilbuddet, hvis der bliver behov for det

Mariagerfjord: MFK har ingen aktuelle planer om at ændre på omfanget og arten af anvendelse af ydelser på Institut for Syn og Hørelse.

6. TALEINSTITUTTET/HJERNESKADECENTER NORDJYLLAND			
A: Efterspørgsel	Faldende efterspørgsel	Uændret efterspørgsel	Stigende efterspørgsel
Angiv kommunens forventninger til kommunens egen fremadrettede efterspørgsel af tilbuddet	Mariagerfjord	Brønderslev Frederikshavn Hjørring Jammerbugt Læsø Morsø Thisted Vesthimmerland Aalborg FB	Aalborg Skoleforvaltningen
Angiv kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet i 2016	Brønderslev: Uændret Hjørring: Det samlede antal sager for Hjørring i 2015 var 157 (tallet indeholder gengangere, altså borgere med mere end én sag). Jammerbugt: 63 + 21 pladser på hhv Taleinstituttet og Hjerneskadecentret i h.t. Lov om Specialundervisning for voksne. Læsø: 2-3 Mariagerfjord: Antallet af pladser kan være svært at opgøre med den måde Mariagerfjord Kommune (MFK) får opgørelserne på fra TI og HCN. De mest præcise tal på cpr. nr. kan fås via henvendelse til TI og HCN. Thisted: Yderst begrænset Vesthimmerland: Besvarelse alene for Hjerneskadecentret: 6 Aalborg FB: 0 Aalborg Skoleforvaltningen: ca. 20-25		
Angiv årsag til kommunens forventede anvendelse af pladser på tilbuddet	Brønderslev: Uændret Frederikshavn: Kommunen vil anvende tilbuddene i overensstemmelse med den aftalte finansieringsmodel samt dialogmøde Jammerbugt: Forventning er baseret på forbrug i 2015. Mariagerfjord: MFK vil i større omfang give ydelser på børneområdet i eget regi. Thisted: Thisted Kommune har samarbejde med Taleinstituttet men benytter primært Kommunikationscenter Thisted. I sjældne tilfælde er der behov for at trække på ydelser, viden og konsulentydelse fra Taleinstituttet. I forbindelse med undervisning af laryngectomerede kan der være behov for konsulentydelse fra Taleinstituttet. Vesthimmerland: Erfaringsmæssigt behov. Aalborg Skoleforvaltningen: Der er indgået en samarbejdsaftale med Taleinstituttet om øget anvendelse af pladser ud fra forudindbetaling.		
B: Evt. årsag til vigende eller ingen søgning til tilbuddet	Årsag (beskriv uddybende herunder)		

I tilfælde af at kommunen i <i>meget begrænset</i> omfang eller slet ikke ønsker at anvende tilbuddet skal kommunen her beskrive: "hvornår" og "hvordan" tilbuddet i givet fald anvendes.	Mariagerfjord: MFK har indgået rammeaftale med Aalborg Kommune vedr. anvendelse af TI og HCN, og vil anvende ydelser inden for rammen. Vesthimmerland: Ikke aktuelt, idet tilbuddet anvendes.
Hvad har kommunen sat i stedet for anvendelse af tilbuddet?	Mariagerfjord: MFK har et tæt og udvidet samarbejde med Vesthimmerland Kommune på voksenområdet, og MFK vil selv oprette Stamme- undervisning/ grupper i eget regi. Thisted: Thisted Kommunes behov forventes fortsat primært at være dækket af eget tilbud. Vesthimmerland: Få borgere udredes i kommunalt regi.
C: Myndigheds ønsker til ændringer/udvikling af tilbuddet	Ønsker til ændringer/udvikling (beskriv uddybende herunder)
I tilfælde af ønsker om ændringer eller udvikling i forhold til tilbuddets beskrivelse af ydelsesindhold, serviceniveau og resultater angives disse <i>(Angiv gerne om ydelsesbeskrivelserne opleves at være tilstrækkeligt tydelige, og om der er overensstemmelse mellem ydelsesbeskrivelser og de ydelser der leveres?).</i>	Hjørring: Hjørring Kommune ønsker neuropsykologiske undersøgelser tilpasset kommunens behov (aftalt på dialogmøde den 14/1-2016) Thisted: Thisted Kommunes behov forventes fortsat primært at være dækket af eget tilbud. Aalborg Skoleforvaltningen: I forbindelse med samarbejdsaftale har det været drøftet at viften af tematiserede forløb udvides til også at omfatte ex. Et udredningsforløb
D: Øvrige bemærkninger fra myndighed (herunder angives myndigheds eventuelle øvrige bemærkninger)	
Vesthimmerland: I nogle tilfælde opleves Hjerneskadecentrets igangsætning af ydelserne for lang. Borgeren har ventet i op til 2-3 mdr. Aalborg Skoleforvaltningen: Det målrettede og koordinerede samarbejde, der er etableret mellem PPR og Taleinstituttet er endnu nyt og i udvikling . Det umiddelbare indtryk er, at det fungerer godt og har styrket indsatsen i forhold til målgruppen.	

Model for forstærket samarbejde om de mest specialiserede sociale tilbud i Nordjylland

Indhold

1. Baggrund.....	2
2. Formål.....	2
3. Kriterier for udvælgelse af de mest specialiserede tilbud.....	3
4. Udvalgelsesprocessen	7
5. Forpligtigelser for de mest specialiserede tilbud	8
6. Model for et forstærket samarbejde – samarbejdsmodellens indholdsside	9
6.1. Hovedsporet: generelle vilkår, systematisk dialog og forebyggende monitorering	9
6.2. Det supplerende spor: indgåelse af specifikke aftalevilkår for det enkelte tilbud.....	11

1. Baggrund

De nordjyske kommuner og Region Nordjylland indgår hvert år en udviklingsstrategi for det specialiserede socialområde og specialundervisning. I udviklingsstrategierne for 2013 og for 2014 var det indskrevet som et fokusområde, at det hidtidige rammeaftalesamarbejde skulle suppleres med en strategi for et forstærket, mere forpligtende samarbejde om de mest specialiserede tilbud. I nærværende notat præsenteres udvælgelseskriterierne og aftalemodellen for et sådant styrket nordjysk samarbejde om sikring af de mest specialiserede sociale tilbud i landsdelen.

Samarbejdsmodellen er udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af Den Administrative Styregruppe for socialområdet og specialundervisning. Der blev, som led i arbejdsgruppens arbejde, afholdt et politisk dialogmøde i december 2012 i Rebild om fokusområdet. På dialogmødet blev der gennemgående udtrykt opbakning til at styrke det tværkommunale samarbejde om sikring af de mest specialiserede tilbud i Nordjylland. Der blev endvidere tilkendegivet, at de grundlæggende principper for samarbejdets afgrænsning og indhold skulle behandles politisk i regi af KKR Nordjylland (Kommunekontaktrådet i Nordjylland). Udvalgte kriterierne og samarbejdsmodellen er på denne baggrund blevet behandlet og godkendt af KKR i oktober 2013.

2. Formål

Målet er at sikre, at borgerne i regionen til stadighed har adgang til de fornødne specialiserede tilbud og kompetencer ved at etablere et forstærket tværkommunalt samarbejde, der kan understøtte eksistensen af de mest specialiserede sociale tilbud i Nordjylland.

Det forstærkede samarbejde om de mest specialiserede sociale tilbud i Nordjylland er en overbygning på det eksisterende rammeaftalesamarbejde om faglig udvikling, styring og koordinering af de specialiserede kommunale og regionale tilbud i Nordjylland, der benyttes af mange kommuner. Gruppen af de mest specialiserede tilbud udgør således en lille delmængde af de tilbud, der er omfattet af styringsaftalen og udviklingsstrategien. Denne relation er illustreret ved figur 1.

Figur 1: Samarbejdsniveauer for de kommunale og regionale sociale tilbud i Nordjylland

3. Kriterier for udvælgelse af de mest specialiserede tilbud

For at sikre højst mulig gennemskuelighed, konsistens og sammenlignelighed på tværs ved udvælgelsen af de mest specialiserede tilbud, er der formuleret en række almene udvælgelseskriterier, der kan anvendes ved vurderingen af alle typer af tilbud og også over tid.

Vurderingen af, om et givent tilbud skal udpeges som mest specialiseret, afhænger af, om tilbuddets målgruppe har helt særlige karakteristika, og deraf følgende særlige behov, som alene kan imødekommes af et tilbud med specialiserede kompetencer. Ved udvælgelsen skal der desuden tages hensyn til, hvad kommunerne selv kan løse i eget regi/i klynger, og hvad kommunerne som udgangspunkt ikke ønsker at løfte selv, men gerne ser en forsyning opretholdt i landsdelen.

Kriterierne er på den baggrund inddelt i tre kategorier – hhv.:

- A. Kriterier, der vedr. målgruppens karakteristika,
- B. Kriterier, der vedrører tilbuddets kompetencer, og
- C. Kriterier, der vedrører forhold i omgivelserne – herunder det eksisterende udbud og efterspørgslen efter tilbudstypen i Nordjylland

For, at et eksisterende tilbud kan blive udvalgt blandt de mest specialiserede, skal tilbuddet opfylde alle tre kategorier (A, B og C). Det gælder dog – for at skabe befordrende opstartsvilkår – lempeligere udvælgelsesvilkår for nye tilbud, der etableres netop med det formål at løfte indsatser, der ellers ikke ville blive varetaget i Nordjylland (jf. tabel 1).

Tabel 1: Regler for udvælgelse af de mest specialiserede tilbud

Regel for udvælgelse	Et tilbud skal opfylde alle 3 kategorier (A, B og C i tabel 2) for at blive indstillet som et af de mest specialiserede tilbud, der kan omfattes af et forstærket samarbejde
Undtagelse	Et nyoprettet/nyudviklet tilbud kan omfattes af det forstærkede samarbejde, selvom tilbuddet ikke fra start opfylder alle tre kategorier. Dispensationen forudsætter, at der i Den Administrative Styregruppe er enighed om, at der er behov for at oprette tilbuddet for at løfte en særlig indsats, der ellers ikke ville blive adresseret i Nordjylland.

Kriterierne inden for hver kategori fremgår nedenfor af tabel 2. Her fremgår desuden en eksemplificerende beskrivelse af, hvornår den enkelte kategori er tilstrækkeligt opfyldt.

Det skal understreges, at det er dynamiske forhold, der med kriterierne skal vurderes på. Selvom de samme kriterier anvendes uændret over tid, vil vurderingen af, hvilke konkrete tilbud, der skal omfattes af det forstærkede samarbejde, meget vel kunne ændre sig, og ikke kun som et udtryk for, at det enkelte tilbud har ændret sig, men også fordi der i mellemtiden kan være sket forskydninger i det kommunale landskab.

Tabel 2.: Kriterier til udvælgelse af de mest specialiserede tilbud

KATEGORI A: MÅLGRUPPEN	
Krav til opfyldelse af kategori A	Kategori A er opfyldt, hvis tilbuddet lever op til mindst ét af de tre kriterier i gruppen (dvs. enten A.1, A.2. eller A.3 skal være opfyldt)
Kriterium A.1:	<i>Tilbuddet er til små målgrupper med behov for et målgruppespecifikt tilbud</i>
Beskrivelse	Formålet med dette kriterium er at identificere de tilbud, som retter sig til målgrupper, som har en så lille volumen, at der kun er et begrænset underlag for at opbygge specialiseret viden. Den enkelte kommune vil kun sjældent opleve at få borgere inden for målgruppen, og der kan i mindre kommuner godt gå flere år imellem tilfældene. Det er en forudsætning for at leve op til kriteriet, at målgruppen har særlige behov, der ikke kan imødekommes inden for rammerne af tilbud, der retter sig mod andre målgrupper. En indikation på kriteriet kunne fx være, at der i gennemsnit kun registreres ca. 15 tilfælde årligt i Nordjylland (svarende til ca. 1 tilfælde om året pr. 40.000 indbyggere). Eksempel: Mennesker med sjældne diagnoser, der afføder særlige behov
Kriterium A.2:	<i>Tilbuddet er til målgrupper med meget høj kompleksitetsgrad</i>
Beskrivelse	Formålet med dette kriterium er at identificere de tilbud, som retter sig til de meget komplekse målgrupper med en flerhed af samtidige og svære funktionsnedsættelser. Vurderingen af, om der er en meget høj kompleksitetsgrad, skal baseres på konkrete vurderinger af et givent tilbuds målgruppe, men vil altid afhænge både af antallet og af graden af funktionsnedsættelserne. Eksempler: • Mennesker med svær autisme kombineret med eksempelvis misbrug, særlig udadreagerende adfærd, udviklingshæmning og/eller opmærksomhedsforstyrrelse • Mennesker med svær medfødt eller erhvervet hjerneskade kombineret med eksempelvis fysisk funktionsnedsættelse (fx høre-/syns-/ mobilitetsnedsættelse) og kommunikationsnedsættelse • Mennesker med svær udviklingshæmning kombineret med eksempelvis fysisk funktionsnedsættelse (fx syns-/hørenedsættelse), misbrug, udadreagerende adfærd og/eller stærke personlighedsforstyrrelser

Kriterium A.3:	<i>Tilbuddet er til målgrupper, som er udmeldt af Socialstyrelsen som fokusområder</i>
Beskrivelse	Formålet med kriteriet er, at identificere de tilbud, som der fra central side vil være fokus på i den nationale koordinationsstruktur. Socialstyrelsen får med den nye nationale koordinationsstruktur mulighed for at udpege målgrupper eller særlige indsatser, hvor styrelsen anser, der er behov for øget koordination og planlægning mellem kommunerne for at sikre udbuddet af de specialiserede indsatser. For hver region skal kommunerne afrapportere i fællesskab til Socialstyrelsen, hvordan man tilrettelægger og organiserer indsatsen indenfor de udmeldte områder. Eksempler (nævnt i regeringens udspil til justering af kommunalreformen): • Mennesker med svære spiseforstyrrelser med behov for en højt specialiseret indsats • Særligt skadede spæd- og småbørn

KATEGORI B: TILBUDET	
Krav til opfyldelse af kategori B	Kategori B er opfyldt, hvis tilbuddet lever op til kriterium B.1
Kriterium B.1	<i>Tilbuddet skal have specialiserede kompetencer til at dække målgruppernes særlige behov</i>
Beskrivelse	Formålet er at afgrænse udvælgelsen til tilbud, som er kendetegnet ved at have specialiserede kompetencer til at imødekommer målgruppernes særlige behov. Om kriteriet er opfyldt vil afhænge af en konkret vurdering af et givent tilbuds indsatser. Der vil typisk være tale om tilbud, som kan betragtes som regionale "flagskibe" inden for feltet, som råder over nyeste viden og har dokumenteret erfaring med håndtering af den konkrete målgruppes specifikke problemstillinger. Eksempler på specialiserede kompetencer: • ekspertviden hos enkelte medarbejdere og specialiserede tværfaglige kompetencer i sammensætningen af personalegruppen, veldokumenteret erfaring med anvendelse af anerkendte metoder og tilgange

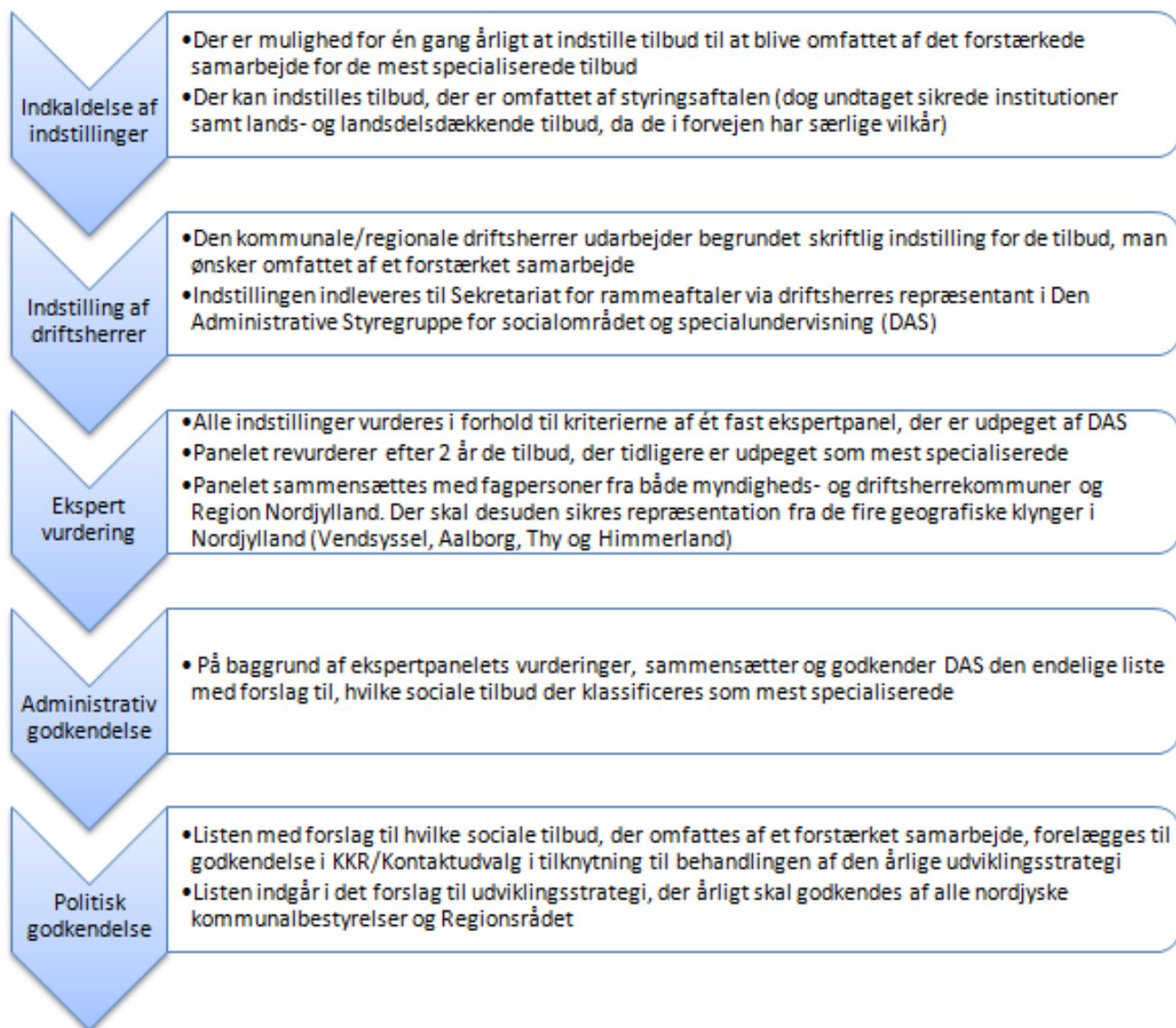
KATEGORI C: OMGIVELSERNE

Krav til opfyldelse af kategori C	Kategori C er opfyldt, hvis tilbuddet lever op til begge kriterier i gruppen (dvs. både C.1 og C.2 skal være opfyldt)
Kriterium C.1:	<i>Der er som udgangspunkt ingen alternativer til tilbuddet i Nordjylland, og det vurderes samtidig at være nødvendigt at opretholde tilbudstypen i landsdelen</i>
Beskrivelse	Formålet med kriteriet er at afgrænse udvælgelsen til de tilbud, hvor der kun er få - som udgangspunkt ingen - alternative tilbud i Nordjylland til at løfte målgruppens behov. Det er samtidig en forudsætning, at det vurderes nødvendigt at opretholde tilbudstypen i landsdelen af hensyn til bevarelse af kompetencer og viden, frem for at basere forsyningen på tilkøb i andre landsdele.
Kriterium C.2:	<i>Tilbuddet er afhængig af et stort optageområde</i>
Beskrivelse	Formålet med kriteriet er at identificere de tilbud, som er afhængige af at have et stort optageområde på størrelse med hele regionen for at kunne drives fagligt og økonomisk bæredygtigt

4. Udvalgelsesprocessen

Processen med konkret at udvælge de mest specialiserede tilbud, der omfattes af et forstærket samarbejde, gennemføres årligt og tilrettelægges hvert år som beskrevet i figur 2.

Figur 2: Proces for sammensætning af lister over de mest specialiserede tilbud:

5. Forpligtigelser for de mest specialiserede tilbud

Der er en række forpligtigelser for de tilbud, der er udvalgt til at omfattes af det forstærkede samarbejde, og som dermed vil få en særlig opmærksomhed.

Forpligtigelserne indebærer, at:

- Tilbuddet skal tilstræbe at fastholde sin flagskibsposition ved løbende at vedligeholde sine specialiserede kompetencer og udvikle tilbuddet i forhold til målgruppernes behov
- Tilbuddet er forpligtet til at dele sin viden og ekspertise med alle kommuner i regionen
- Tilbuddet skal, hvor relevant, dokumentere effekten af sine indsatser
- Tilbuddets pladser skal være tilgængelige for alle kommunerne i regionen, og en kommunal driftsherre må i tilfælde af ventelister ikke give forrang til borgere fra egen kommune
- Tilbuddet skal drives økonomisk ansvarligt med fokus på løbende tilpasninger og tæt dialog med kommunerne om ændringer i efterspørgslen efter tilbuddets ydelser og pladser
- Tilbuddet skal have en gennemsigtig og åben drift, og bidrage med afrapportering af nøgletal, der gør det muligt at løbende at monitorere tilbuddets økonomiske og faglige bæredygtighed

6. Model for et forstærket samarbejde – samarbejdsmodellens indholdsside

I dette afsnit gennemgås den konkrete samarbejdsmodel for det forstærkede samarbejde.

Som beskrevet indledningsvist er formålet med et forstærket tværkommunalt samarbejde at understøtte eksistensen af de mest specialiserede sociale tilbud i Nordjylland.

De udpegede tilbuds eksistensgrundlag kan først og fremmest styrkes ved at øge de udpegede driftsherres sikkerhed. Det er dog samtidig afgørende, at samarbejdsmodellen sammensættes, så driftsherre fortsat har et incitament til omkostningseffektiv og rentabel drift og styring.

Modellen består derfor af to spor – hhv. et hovedspor, med aftaler der omfatter alle de udpegede tilbud, og som primært har et forebyggende sigte, samt et supplerende spor ("nødsporet"), der kun benyttes undtagelsesvist og efter nærmere konkret aftale, når der foreligger en særlig situation i forhold til det enkelte tilbud.

6.1. Hovedsporet: generelle vilkår, systematisk dialog og forebyggende monitorering

Det forstærkede samarbejdes hovedspor består af de generelle vilkår, aftaler og forpligtigelser, der fra start og kontinuerligt gælder for alle tilbud, der udpeges som mest specialiserede. Hovedsporet indeholder konkret tre elementer, nemlig 1) et generelt beskyttelsesvilkår, 2) en model for systematisk og formaliseret dialog og 3) en forpligtigelse til early-warning. Alle tre elementer gennemgås kort nedenfor.

Beskyttelsesvilkår

Med henvisning til formålet om at øge driftsherres sikkerhed og planlægningshorisont aftales det, at de udpegede tilbud fra start tilgodeses med ét særligt beskyttelsesvilkår - i form af en aftale om, at ingen af de nordjyske kommuner etablerer nye konkurrerende tilbud med samme indhold som et af de tilbud, der er udpeget som mest specialiseret. Det bemærkes i den forbindelse, at det i forvejen indgår som et kriterium for udvælgelsen, at der som udgangspunkt ikke findes alternativer til de udpegede tilbud i Nordjylland (jf. kriterium C.1).

Boks 1: Beskyttet konkurrencevilkår for tilbud omfattet af forstærket samarbejde

Kommunerne forpligtiger sig til, at man ikke etablerer nye konkurrerende tilbud med samme indhold som et tilbud, der er udpeget som mest specialiseret og omfattet af det forstærkede samarbejde

Systematisk og formaliseret dialog

Driftsherres sikkerhed og planlægningshorisont skal først og fremmest understøttes ved at sikre adgang til pålidelige oplysninger om kommunernes forventninger til efterspørgslen, og ønsker til den faglige udvikling. Oplysningerne tilvejebringes og kvalitetssikres gennem en formaliseret, systematisk og forpligtigende dialog. De enkelte elementer i den formaliserede dialog er beskrevet i punktform i boks 2. Det er en afgørende forudsætning for modellens funktionsdygtighed, at begge dialogparter – driftsherre og kommunerne som myndighed – forpligtiger sig til at bidrage til processen med vilje til åbenhed og dataindmeldinger af høj kvalitet.

Boks 2: Model for systematisk dialog om tilbud omfattet af forstærket samarbejde

- Driftsherre udarbejder og vedligeholder detaljeret ydelseskatalog og servicedeklaration for tilbuddet. Driftsherre afrapporterer årligt om status for belægning, venteliste, økonomi (budget og årsresultat) samt planer for faglig udvikling
- Kommunerne (som myndighed) indmelder – i tilknytning til de årlige indmeldinger til rammeaftalen – konkret for hvert af de tilbud, der er omfattet af det forstærkede samarbejde, om:
 - fremadrettede intentioner for brugen af det konkrete tilbud
 - evt. ønsker til ændringer/faglig udvikling af tilbuddet, der vil styrke den fortsatte brug af tilbuddet
 - årsag, hvis et tilbud ikke anvendes eller ikke forventes anvendt fremover
- De modtagne årsrapporter fra driftsherrer og indmeldingerne fra kommunerne som myndighed udsendes i høring med henblik på at alle aftalepartnere har mulighed for at afgive skriftlige bemærkninger til det samlede billede
- (Evt.) Driftsherres forslag til udviklingsplan og de gennemgående tendenser i kommunernes indmeldinger om ønsker til faglig udvikling drøftes på dialogmøde mellem driftsherre og et udvalg af fagpersoner fra myndighedssiden med kendskab til tilbuddets målgruppe. Der kan sammensættes et "aftager-udvalg" for hvert af de udpegede, mest specialiserede tilbud. Det er det enkelte tilbuds driftsherre, der vurderer, om man ser behov for det. Hvis driftsherre ønsker et fagligt dialogforum, skal der forelægges forslag til en konkret model til Den Administrative Styregruppes godkendelse
- Der gennemføres en årlig status-drøftelse af det enkelte tilbud i Den Administrative Styregruppe med fokus på den faglige og økonomiske bæredygtighed. Drøftelsen tager udgangspunkt i den årlige afrapportering fra driftsherre, indmeldingerne fra myndighed, evt. høringsbemærkninger samt evt. anbefalinger fra et fagligt dialogmøde.

Early-warning

Det forstærkede samarbejde skal skabe mulighed for, at der administrativt kan reageres tidligt i forhold til begyndende vanskeligheder. En tidlig indsats vil skabe de bedste forudsætninger for, at man alene med små justeringer kan forebygge, at der opstår alvorlig bekymring for et tilbuds økonomiske og faglige bæredygtighed. Driftsherre er derfor forpligtet til løbende og tidligt at gøre opmærksom på det, hvis der opstår bekymringer i forhold til driften. En "early-warning" vil kunne give anledning til en periodevis tættere monitorering af tilbuddets udvikling med løbende levering af nærmere aftalt ledelsesinformation til Den Administrative Styregruppe.

Boks 3: Driftsherres forpligtelse til "early-warning"

Driftsherre skal:

- løbende orienterer Den Administrative Styregruppe, hvis der registreres væsentlige afvigelser i kommunernes efterspørgselsmønster i forhold til de kendte forventninger
- informerer Den Administrative Styregruppe snarest, hvis der opstår bekymringer om tilbuddets faglige og økonomiske bæredygtighed

6.2. Det supplerende spor: indgåelse af specifikke aftalevilkår for det enkelte tilbud

Det supplerende spor adskiller sig fra hovedsporet ved kun at skulle benyttes undtagelsesvist, nemlig i de situationer, hvor der er opstået en særlig bekymring omkring et af de udpegede tilbuds bæredygtighed. Der vil i sådanne situationer kunne indgås aftale om iværksættelse af særlige vilkår/initiativer med henblik på at understøtte tilbuddets fortsatte drift.

I boks 4 nedenfor er der til inspiration oplistet et katalog over redskaber, der eksempelvis vil kunne bringes i anvendelse i en sådan situation – enten særskilt eller i kombination. Det skal bemærkes, at listen hverken er udtømmende eller retningsgivende i forhold til hvilke løsningsmodeller, der konkret kan iværksættes.

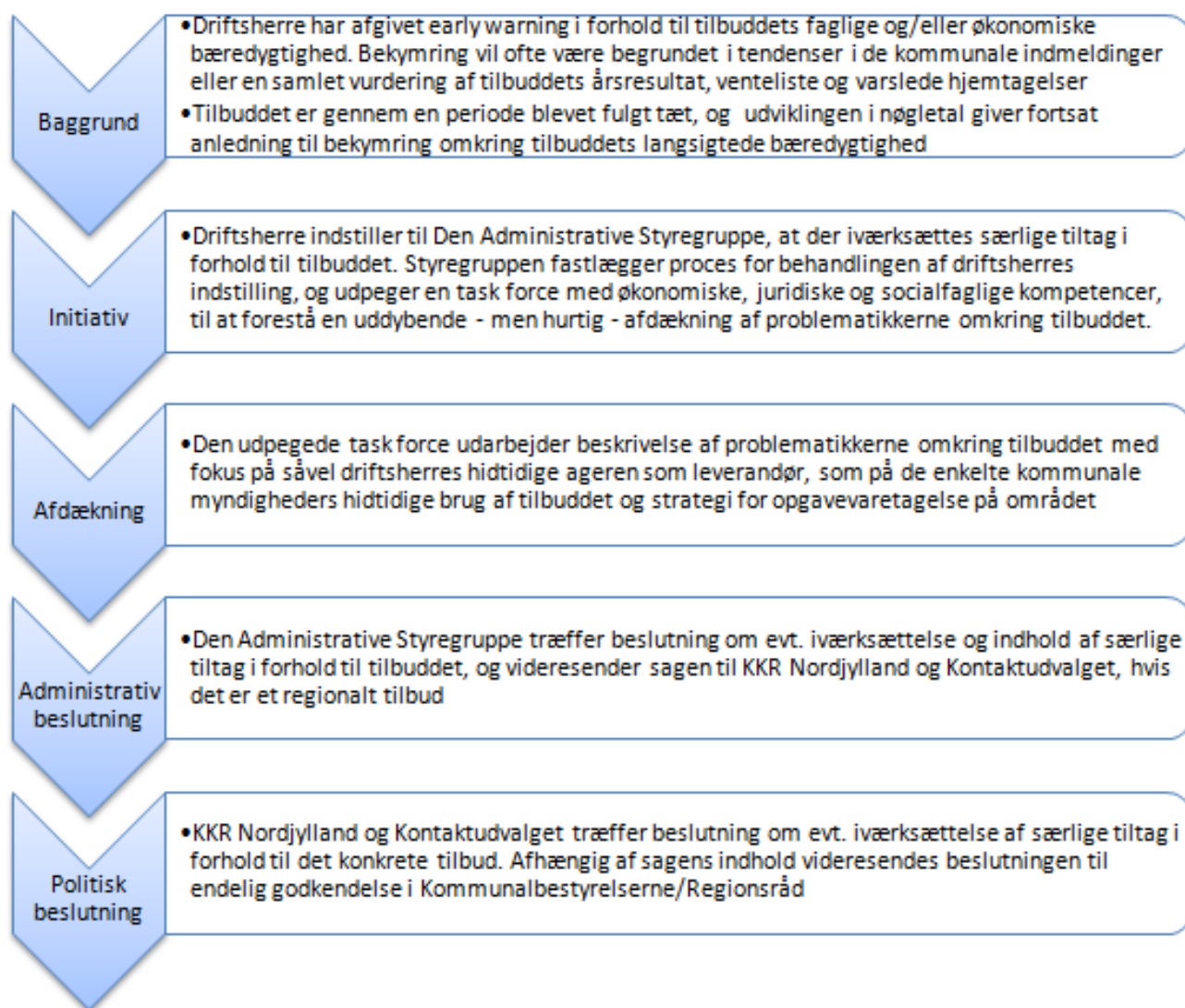
Boks 4: Inspirationskatalog – eksempler på mulige særlig vilkår og tiltag i forhold til konkrete tilbud

- Aftale om samordning af de kommunale myndighedsstrategier for indsatsen på området. Såfremt der foreligger forløbsbeskrivelse fra Socialstyrelsen af den fagligt anbefalede indsats for målgruppen tages udgangspunkt heri
- Aftale om omlægning / sammenlægning af beslægtede tilbud på baggrund af fælles analyse af det organisatoriske setup på området
- Aftale om særlige driftsbetingelser i form af forlængede opsigelsesvarsler
(Indebærer, at driftsherre får en lidt længere planlægningshorisont)
- Aftale om, at der kan anvendes en lavere budgetteret belægningsprocent
(Vil i praksis indebære en takststigning for tilbuddet)
- Indgåelse af forpligtende købsaftaler
(Køber kan fx forpligtes til køb af et minimum antal pladser, hvor betaling sker, uanset om pladserne anvendes eller ej)
- Aftale om indgåelse af solidarisk underskudsgaranti
- Aftale om objektiv finansiering af tilbuddet
(Indebærer, at alle kommuner bidrager til finansieringen af et tilbud uafhængigt af det konkrete forbrug, men i stedet baseret på en nærmere aftalt fordelingsnøgle – fx befolkningstal. Modellen giver driftsherre sikkerhed for en grundfinansiering helt uafhængig af udsving i efterspørgslen)
- Aftale om abonnementsfinansiering
(Indebærer, at kommunerne køber en trækningsret til en given ydelse. Betalingen er – som ved objektiv finansiering - uafhængig af forbrug, men køber tager aktivt stilling til sin deltagelse. Modellen giver driftsherre større økonomisk forudsigelighed)
- Aftale om en kombinationsmodel af takst og objektiv finansiering
(Indebærer, at en vis del af tilbuddets omkostninger fortsat finansieres gennem betaling af takst for det faktiske forbrug, mens den resterende del af omkostningerne dækkes af objektiv finansiering. Vægtningen mellem de to elementer kan variere)
- Aftale om kontrolleret lukning – herunder samarbejde om omplacering af medarbejdere med henblik på fortsat sikring af de specialiserede kompetencer i Nordjylland

Det er en afgørende præmis for samarbejdet, at ingen af redskaberne udløses pr. automatik. Kommunerne har forlods alene forpligtiget sig til at indgå i en tæt og løsningsorienteret dialog med driftsherren. Beslutningen om, hvorvidt der skal iværksættes særlige vilkår – og hvilke vilkår, det i givet fald skal være – vil således altid afhænge af en konkret vurdering af den aktuelle situation og konkrete sag.

Samarbejdsmodellen indebærer derimod, at beslutningsprocessen tilrettelægges efter samme linjer i hver sag. Processen skal, ved evt. beslutning om at iværksætte særlige vilkår i forhold til et tilbud, overordnet tilrettelægges som beskrevet i figur 3.

Figur 3: Beslutningsproces ved iværksættelse af særlige vilkår for et af de mest specialiserede tilbud

Tilbud	Afdeling	Ydelse	Lov*	Driftsherrer	Målgruppe	Særlige opmærksomhedspunkter
Specialbørnehjemmet Kvisten		Døgntilbud	SEL § 67	Region Nordjylland	Multihandicappede børn og unge i alderen 0-18 år med særligt behov for sygepleje	
Fagcenter for Autisme og ADHD	Birken	Specialbørnehave	SEL § 32	Aalborg Kommune (ÆH-forvaltningen)	Børn (0-7 år) med hoveddiagnosen autisme i svær grad, ofte i kombination med andre psykiske udviklingsforstyrrelser	Der er omfattet 5-7 pladser ud af Birkens normering på 32 pladser.
	Enterne	Døgntilbud	SEL §§ 67 og 107	Aalborg Kommune (ÆH-forvaltningen)	Udviklingshæmmede børn og unge med hoveddiagnosen autisme i svær grad i kombination med særlig kompleks adfærd	Der er omfattet 4-5 pladser til børn og unge med en særlig kompleks adfærd.
Behandlingscentret Østerskoven	Medfødt hjerneskade	Intensiv døgnbaseret neurorehabilitering	SEL §§ 67 og 107	Region Nordjylland	Unge og voksne mennesker med moderat, svær til meget svær medfødt hjerneskade. Tilbuddet har særligt fokus på unge	
	Erhvervet hjerneskade	Intensiv døgnbaseret neurorehabilitering	SEL §§ 67 og 107	Region Nordjylland	Unge og voksne mennesker med moderat, svær til meget svær erhvervet hjerneskade. NB: tilbuddet har særligt fokus på unge	
Rehabiliteringscenter Strandgården		Intensiv døgnbaseret neurorehabilitering	SEL § 107	Region Nordjylland	Målgruppen omfatter voksne mennesker med svær til meget svær erhvervet hjerneskade	Der er aftalt tæt opfølgning, da belægningsprocenten i perioder er presset
Taleinstituttet og Hjerneskadecenter Nordjylland	Hjerneskadecenter Nordjylland	Intensivt ambulant rehabiliteringstilbud på specialiseret niveau	Samlet rehabiliteringstilbud (SEL, LAB, LAS, LSV, FSL)	Aalborg Kommune (ÆH-forvaltningen)	Børn, unge og voksne med lette til moderate og svært kognitive (herunder sproglige), emotionelle, personlighedsmæssige og/eller fysiske følger efter erhvervet hjerneskade	Der pågår forhandlinger om en finansieringsaftale for Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland for 2016, som erstatning for den hidtidige finansieringsaftale, der udløber ved udgangen af 2015.
		Talepædagogisk undervisning til borgere med ALS	LSV	Aalborg Kommune (ÆH-forvaltningen)	Voksne diagnosticeret med ALS (Amyotrofisk Lateral Sklerose)	
	Taleinstituttets tale- og sprog-område	Talepædagogisk undervisning, undersøgelse, rådgivning og vejledning til børn	FSL, SEL	Aalborg Kommune (ÆH-forvaltningen)	Børn med massive sproglige og kommunikative vanskeligheder i kombination med andre komplekse problemstillinger	
		Talepædagogisk undervisning, undersøgelse, rådgivning og vejledning til voksne	LSV	Aalborg Kommune (ÆH-forvaltningen)	Voksne med stemme-, stamme- og udtalevanskeligheder	
Institut for Syn og Hørelse		Rådgivning og vejledning, undervisning, hjælpemidler	SEL, FSL, LSV	Region Nordjylland	Mennesker med nedsat syn, hørelse eller andre kommunikationsvanskeligheder, bl.a. cochlear implanterede; voksne med svære tinnitus-/lydoverfølsom, ALS-diagnosticerede	

* Forkortelser: SEL = Serviceloven, LSV = Lov om Specialundervisning for Voksne, FSL = Folkeskoleloven, LAB = Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats, LAS = Lov om Aktiv Socialpolitik

Mulighed for tilbagebetaling til beboere i kommunale og regionale botilbud

[Indsæt navn på kommune/region] har ligesom landets øvrige kommuner og regioner haft en flerårig praksis for, at beboere i botilbud har afholdt udgifter til medfølgende pædagogisk personale i forbindelse med ferieture og udflugter.

I [Indsæt navn på kommune/region] har beboerne i nogle tilfælde betalt udgifter som eksempelvis ophold, transport og kost til det medfølgende personale. [Indsæt navn på kommune/region] har afholdt lønudgiften. Social- og Indenrigsministeriet har nu afgjort, at kommunerne og regionerne ikke lovligt må opkræve betaling for disse udgifter.

Derfor skal kommunerne og regionerne tilbagebetale de ulovligt opkrævede beløb.

Vi gennemgår i øjeblikket vores økonomi system for at finde frem til og kontakte de borgere, der har penge til gode. Kommunen har ikke oplysninger om alle udgifter forbundet med socialpædagogisk ledsagelse, som er afholdt af borgere. Hvis du har betalt udgifter til socialpædagogisk personale fra [Indsæt navn på kommune/region] i forbindelse med ferieture og udflugter, og du ikke er blevet kontaktet herom, så er det derfor en god ide at kontakte os. Du skal blot have dokumentation for udgifterne.

Beboere eller pårørende, der mener at have et tilbagebetalingskrav, opfordres til at sende dokumentationsmaterialet til os. Kontaktoplysningerne er: [Indsæt navn på kommune/region, adresse, mail

Betalinger før den 2. oktober 2011 er forældede og kan ikke imødekommes. Har du været i dialog med os omkring tilbagebetaling i 2014 eller tidligere, kan der være en anden forældelsesfrist.

NB:

Annoncen tager udgangspunkt i, at driftsherren har afholdt lønudgiften til medarbejderne, da dette har været praksis i de fleste kommuner. Hvis det ikke er tilfældet er der en enkelt sætning som driftsherren skal tilrette ved anvendelse af annoncen.

Driftsherren opfordres til at indsætte følgende tekst i bunden af annoncen – men dette er naturligvis en vurderingssag for den enkelte driftsherre i forhold til ressourceforbrug i organisationen:

Har du spørgsmål vedrørende tilbagebetaling af udgifter i forbindelse med socialpædagogiske ledsagelse, så er du velkommen til at kontakte os på xxx